

S.S.ABDUYEVA

Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi (Qo'l to'pi)

(O'QUV METODIK QO'LLANMA)

Buxoro – 2020

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

**JISMONIY MADANIYAT FAKULTETI FAKULTETLARARO JISMONIY MADANIYAT VA SPORT
KAFEDRASI**

S.S.ABDUYEVA

Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi (Qo'l to'pi)

(O'QUV METODIK QO'LLANMA)

Buxoro – 2020

S.S.Abduyeva Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi (Qo'l to'pi) (mustaqil ta'limni tashkil etish bo'yicha o'quv metodik qo'llanma) Buxoro.2020-yil.72-b

Taqrizchilar:

R.X.Kadirov- pedagogika fanlari nomzodi dotsent

N.M.Gafurov-Fakultetlararo jismoniy madaniyat va sport kafedrası o'qituvchisi

Ushbu o'quv metodik qo'llanma Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi qo'l to'pi fanidan mustaqil ta'limni tashkil etish bo'yicha tavsiyalarni o'z ichiga oladi.Bunda oily ta'lim talabalarining Sport va harakatli o'yinlarni o'qitish metodikasi qo'l to'pi bo'yicha kasbiy pedagogic ko'nikmalari va mahoratini , yo'l – yo'riqlarini o'rgatish ifodalangan.
Uslubiy qo'llanma o'qituvchilar va talabalar uchun mo'ljallangan

Buxoro davlat universiteti Ilmiy Kengashining 2020 yil 08 maydagi yig'ilishning №6-son bayonnomasi qaroriga asosan nashrga tavsiya etilgan

Kirish

Jamiyatimiz rivojlanishining hozirgi zamon bosqichida yuqori malakali o'qituvchi-murabbiylarni tayyorlash masalasi davlat ahamiyatiga ega bo'lgan vazifalardan biri hisoblanadi. "Ta'lim to'g'risidagi" qonun va "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" ning qabul qilinishi jismoniy tarbiya va sport sohasida faoliyat ko'rsatayotgan pedagoglar zimmasiga yosh avlodni tarbiyalash, sog'ligini mustahkamlash, mehnat va Vatan mudofaasiga tayyorlashdek mas'uliyatli vazifalarni yuklaydi. Bu o'z navbatida 5112000-Jismoniy madaniyat yo'nalishi bo'yicha tahsil olayotgan talabalar bilimi sifatiga bo'lgan talabni yanada kuchaytiradi. Bugungi kunning dolzarb masalalaridan biri-bolalar sporti murabbiylarini tayyorlash sifatini oshirish, ularning kasbiy-pedagogik malakasini shakllantirish va mavjud kadrlarni qayta tayyorlashdan iboratdir.

Zamonaviy qo'l to'pi o'yinida o'zaro raqobatning keskinlashuvi va natijalarining uzluksiz o'sib borishi katta imkoniyatlarga ega bo'lgan yosh iste'dodli hamda raqobatbardosh qo' to'pi o'yinchilarini tayyorlash muammosi muqobil samarali pedagogik texnologiyalarni ishlab chiqish zaruriyatini kuchaytirmoqda. Bu pirovardida, qo'l to'pi sport turi bo'yicha yuqori malakali kadrlar tayyorlash jarayoniga alohida e'tibor qaratishni hamda shu tizimlar mexanizmini qayta ko'rib chiqish va zamon talablari asosida shakllantirish kerakligini talab etadi. Bu holat shu sohada faoliyat ko'rsatayotgan pedagog-murabbiylar zimmasiga juda katta mas'uliyatli ishlarni yuklaydiki, ular qo'l to'pi sporti bo'yicha o'yinchilarni tayyorlash jarayonida ularning texnik va taktik tayyorgarliklariga alohida e'tibor berishlari zarur.

Ushbu uslubiy qo'llanmada qo'l to'pi sport turi o'yinchilarini tayyorlashda o'yin qoidalari texnik va taktik tayyorgarliklarining asosiy tomonlari yoritib berilgan. Shu sport turini ommalashtirish, o'rganishda talaba va o'qituvchi-murabbiylarga ma'lum darajada yordam beradi.

QO'L TO'PI O'YININING TARIXI VA RIVOJLANISHI

Qo'l to'pining amaliy texnik-taktik asoslari bilan tanishishdan oldin sportning o'zi haqida ma'lumot olish kerak. Qo'l to'pi to'pining shakllanishi deyarli tarixdan avvalgi davrlarga borib taqaladi. G'or rasmlarida tirik qolgan odamlar tosh yoki biron narsa tashlaganlarida ko'pincha ko'rish mumkin. Qadimgi davrlarning to'p o'yinlari orasida qo'l bilan o'ynagan ibtidoiy shakllarni topish mumkin edi. Qadimgi yunonlar o'ynagan (va Gomer tomonidan "Odysseyda tasvirlangan") va "Harpaston" rimliklar tomonidan o'ynagan (va miloddan avvalgi 130 - 200 yillarda Rim shifokori Klavdiy Galen tomonidan tasvirlangan) "Uraniya" o'yinlari, shuningdek "Fangballspiel" da "(yoki" to'pni tutib olish o'yini ") nemis lirik shoiri Valter fon der Vogelheidning (1170-1230) qo'shiqlarida aks etgan bo'lib, ularning barchasida qo'l to'pining qadimiy shakllari sifatida tavsiflash mumkin bo'lgan ma'lum xususiyatlar mavjud edi.

Rasm 1: qo'l to'pi tarixi

Hozirgi qo'l to'pi chindan ham Yangi asrda rivojlana boshladi. XIX asrning oxirida bizning sportimizning predmeti deb hisoblangan uchta o'yin deyarli bir vaqtning o'zida rivojlandi: Xaandboldm, Xazena va Torbol. O'yin haanboldning asosiy g'oyasi, Daniya shpati ustasi Xolger Nielson, Vaslav Karas va Antonin Kristof tomonidan yaratilgan hazena, birinchi marta Pragada o'ynalgan, Germaniyada torbola paydo bo'lgan, qoidalarni o'rnatgan va Hermann Baxmann kashshofi bo'lgan. o'yinning batafsil tavsifi. Uchta o'yin har xil qoidalar asosida o'tkazildi, shuning uchun keng miqyosli musobaqalarni tashkil etish juda qiyin edi. Karl Schelenz tomonidan amalga oshirilgan qoidalarni birlashtirish kerak edi. O'yinning yangi qoidalari 1917 yilda Berlinda kuchga kirdi.

Sportning xalqaro boshqaruv kengashi birinchi marta 1928 yilda Xalqaro qo'l to'pi havaskorlari federatsiyasi sifatida tashkil etilgan va hozirgi nomini 1946 yilda Kopengagen shahrida (Daniya) Xalqaro qo'l to'pi federatsiyasi (IHF) deb nomlagan. IHFning birinchi prezidenti Avery Brundage - Xalqaro Olimpiya qo'mitasining (XOQ) prezidenti bo'lishni davom

ettirgan amerikalik edi. Qo'l to'pi bo'yicha birinchi jahon chempionati 1938 yilda Germaniyada bo'lib o'tgan va 1936 yilda Berlin o'yinlarida paydo bo'lgan.

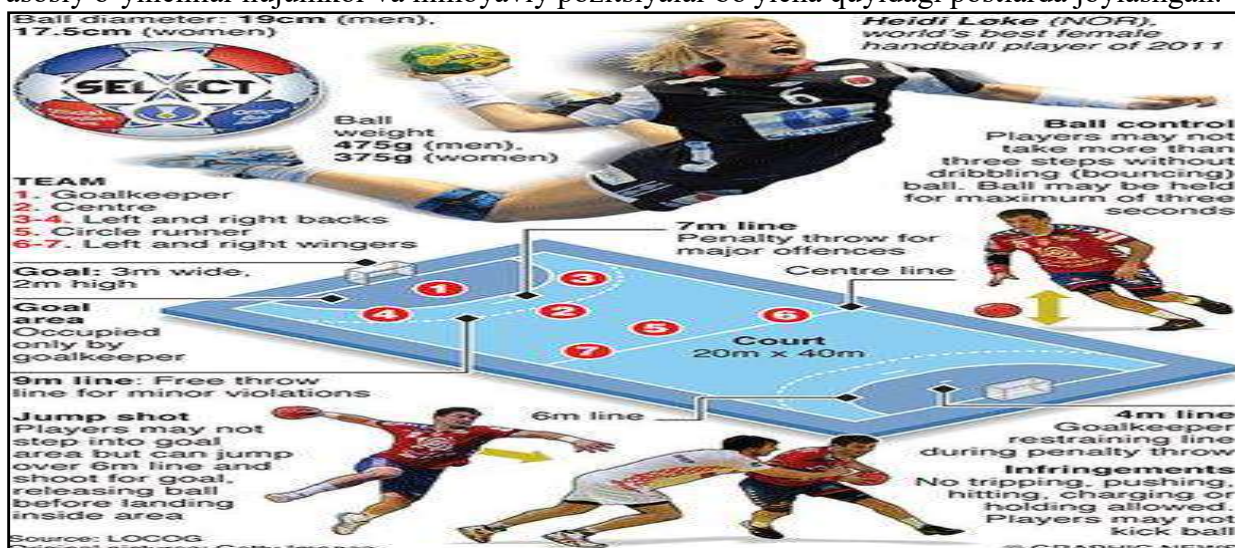
Qo'l to'pi o'yini o'sha paytdagi o'yinlardan juda farq qilardi. 11 - 11 o'yinchi bepul futbol maydonchasida o'ynashdi. Qo'l to'pi bo'yicha dala davri 1966 yilgacha davom etgan. Yopiq qo'l to'pi birinchi marta 1940 yillarda Daniyada ixtiro qilingan. Bu 7 qirrali o'yin bo'lib, basketbol maydonchasidan kattaroq kortda o'ynaladi, uning tashqi darvozabonidan kichikroq gollar. Shunga qaramay, ushbu sport nemis xalqlarida keng rivojlandi, bu erda u kengroq auditoriyani jalb qiladi degan umidda edi. Basketbol singari boshqa sport turlari bo'yicha qoidalar joriy etilib, bu o'yinni o'ynashni soddalashtirdi va tomosha qilishni yanada qiziqarli qildi. Qishki sport turiga aylangani, tomoshabinlarning e'tiborini sovuqdan uzoqroq, qulay sharoitda o'tirgan, futboldan ko'ra ko'proq harakat va hayajon va yuqori ko'rsatkichlar bilan to'ldirgan. Xalqaro qo'l to'pi federatsiyasi (IHF) zalda qo'l to'pi o'ynashga harakat qildi, shu bilan yopiq qo'l to'pi rivojlandi. O'yinning ommaviyligi oshdi, uning harakatchan materialini ishlab chiqish tezlashdi. 1966 yildan beri jahon chempionatlari faqat kichik maydonlarda va yopiq maydonlarda tashkil etildi. Yopiq qo'l to'pi 1972 yilda Myunxen o'yinlarida Olimpiya dasturiga jalb qilingan. 1976 yilda Monrealda bo'lib o'tgan keyingi Olimpiada o'yinlarida ham ayollar jamoalari musobaqalashish imkoniyatiga ega bo'lishdi. Olimpiya musobaqalari har ikki jins uchun ham sportning hal qiluvchi voqeasiga aylandi. 90-yillarga kelib qo'l to'pi eng mashhur sport turlaridan biriga aylandi. Evropa mamlakatlarining oldingi hukmronligidan tashqari, bugungi kunda o'yinning ommaviyligi Osiyo, Afrika, Amerika va hatto Okeaniya mamlakatlarida tobora o'sib bormoqda.

Qo'l to'pi tarixi haqida so'z yuritganda sportning Evropada ilk bor paydo bo'lganiga qaramay, u dunyo o'yiniga aylantirilganligini ko'rish mumkin. Qo'l to'pi endi sayyoramizning barcha yashaydigan qit'alarida o'ynaladi. Taxminlarga ko'ra, 7 millionga yaqin o'yinchi klubda ro'yxatga olingan. Osiyoda (Janubiy Koreya, Xitoy va Yaponiyada) professional klublar tashkil etilmoqda va xalqaro maydonda juda raqobatdosh hisoblanadi. Afrika, Amerika va Okeaniya asosan havaskorlik klublaridan iborat, ammo juda ishtiyoqlidir.

BOSHQA SPORTNING TA'SIRI

Qo'l to'pi - bu jamoaviy sport turi, unda har biri etti o'yinchidan iborat ikkita jamoa (oltitadan tashqarida va darvozabon) to'pni boshqa jamoaning maqsadiga kiritish uchun qo'llaridan foydalanib o'tishadi. Oddiy o'yin 30 daqiqadan iborat ikki davradan iborat va ko'proq gol urgan jamoa g'alaba qozonadi.

Qo'l to'pi bo'yicha erkaklar va ayollar jamoalari (16 yoshdan katta) o'rtasidagi standart o'yin 2x30 daqiqagacha davom etadi va 10 daqiqali tanaffus bilan. Uchrashuv davomida 3x1 daqiqali tanaffus bo'lishi mumkin, ammo hujumkor jamoa oxirgi 5 daqiqada atigi bir marta buni amalga oshirishi mumkin. Jamoa maksimal 16 o'yinchidan iborat. Maksimal 7 o'yinchi bir vaqtning o'zida o'yin maydonida bo'lishi mumkin. Darvozabon va maydon tashqarisidagi oltita asosiy o'yinchilar hujumkor va himoyaviy pozitsiyalar bo'yicha quyidagi postlarda joylashgan:

Rasm 2: qo'l to'pi bo'yicha ma'lumot

O'ng qanot: U o'z maydonining o'ng tomonida joylashgan. U odatda qo'l to'pichilar orasida kichikroq va tezroq o'yinchi. Agar u chap burchakli o'yinchi bo'lsa, zarbaning burchagini shu qadar kengaytiradigan foydalidir.

O'ng orqa: U baland bo'yli o'yinchidir. Uning vazifasi yuqorida va himoyachilar o'rtasida gol urish. Ushbu lavozimda chap qo'lning afzalligi.

Orqaga Orqaga: Bu ichki hududdagi o'yinchi. Uning asosiy vazifasi o'yinni tashkil qilish, aqliy va amaliy jihatdan boshqarish va vaziyatga qarab faoliyatini yakunlash.

Chapdan: Uning vazifasi O'ng Orqaga o'xshaydi, ammo bu erda o'ng qo'lni tanlash afzalroq.

Chap qanot: Uning vazifasi O'ng qanotning vazifasiga o'xshaydi, ammo o'ng tomonda bo'lish bu tomondan afzalroq.

Pivot: U raqibning himoya devorida, o'yin bo'yicha vaziyatda joylashgan. U odatda og'irroq o'yinchi.

Darvozabon - To'pni darvozaga kiritmaslik uchun uning vazifasi; bu o'yinchi to'pga oyoq bilan tegishi mumkin bo'lgan yagona o'yinchi.

3-rasm. Qo'l to'pi qoidolari

Qo'l to'pi qoidolari birlashtirilgan, tartibga solinadi va xalqaro xalqaro qo'l to'pi federatsiyasi (IHF) tomonidan boshqariladi. Ushbu vazifani turli mamlakatlardagi milliy tashkilotlar bajaradilar, Vengriyada bu Vengriya Qo'l to'pi assotsiatsiyasi. Eng muhim qoidalar ta'kidlangan, ammo kitobda batafsil yoritilmagan, ular quyidagi havolada mavjud:

O'yin maydonchasiga tegishli qoidalar quyidagilardan iborat. Bu maydon uzunligi 40 metr va kengligi 20 m bo'lgan to'rtburchaklar maydon bo'lib, sud va ikkita darvoza maydonidan iborat. Sudning barcha chiziqlari ular chegaradosh bo'lgan hududga tegishli. Qo'l to'pi maydonchasining chiziqlari 5 sm ni tashkil qiladi, bu maqsadga mos keladigan qalin chiziq bundan mustasno - 8 sm - va katak ichidagi chiziqlar.

Eng muhim chiziqlar quyidagilar:

Rasm 4: maydonning o'lchami, chegara chiziqlari

Tashqi darvoza chizig'i :: uzunligi 20 metr

Yon chiziq: uzunligi 40 metr

Markaziy chiziq: tashqi darvoza chiziqlari bilan parallel va sudning o'rtasida joylashgan.

Maqsad perimetri chizig'i (darvoza chizig'i chizig'i): 6 metr radiusli yoy orqa tomondan, darvoza ustunining ichki nuqtasi, 3 metrli to'g'ri chiziq bilan parallel ravishda bog'langan.

Erkin otish chizig'i: 6 metrli chiziq singari, bu darvoza ustunidan 9 metr uzunlikda chizilgan, chiziq qismlari uzunligi 15 sm.

Darvozabon chizig'i:

Bu 15 sm uzunlikdagi chiziq, darvoza chizig'ining orqa chetidan 4 metr masofada joylashgan.

Jarima zarbasi chizig'i: darvozabon chizig'iga o'xshaydi, darvoza chizig'idan 7 metr uzoqlikda va uzunligi 1 m.

Zaxira chizig'i: yon chiziqning bir tomonida, markaziy chiziqdan ikkala yo'nalishda 4,5 m masofada, maydonda ham, maydon tashqarisida ham 15 sm singan chiziq bilan yon chiziqqa to'rtburchaklar shaklida.

Darvoza zonasida faqat darvozabon turishiga ruxsat beriladi. Agar o'yinchi ushbu sohaga kirsam, bu qonunbuzarlik. Agar ishdan bo'shatilgan o'yinchi darvoza to'sig'iga, shu jumladan, tananing biron bir qismi bilan tegsa, kirish hisoblanadi. Darvoza perimetridagi to'p darvozabonga tegishli.

O'yin davomida to'pni ushlash, to'xtatish, otish, itarish yoki qo'l, qo'l, bosh, badan, son yoki tizza bilan urish taqiqlanadi.

Himoyachilar

Ruxsat berilgan	Ruxsat berilmagan	Oqibatlari
To'pni to'sish uchun qo'llar va barmoqlardan foydalanish	Hujumkor o'yinchining qo'lidan to'pni tortish yoki urish	Hujumkor jamoa uchun jarima to'p tashlash
Hujumkor o'yinchi bilan frontal tanani bog'lash	Jalb qiluvchi o'yinchining tanasini, ko'ylakini ushlab turish, yugurish yoki unga sakrab o'tish	Jarima otish / progressiv jazo
maydon doirasidan tashqarida qolish	Himoya pozitsiyasi sifatida darvoza maydonchasidan foydalanish / aniq gol urish imkoniyatining oldini olish	7 metrdan otish
O'yinni boshlash (otish) paytida otishni o'rganish paytida o'yinchilarni kamida 3 metr masofada joylashtirish	O'yinni boshlash uchun (qayta) bajarishda hujumkor o'yinchi bilan aralashish	progressiv jazo

Darvozabon

Ruxsat berilgan	Ruxsat berilmagan	Oqibatlari
O'yin zonasida tananing biron bir qismi bilan to'pga tegib turish	To'pni darvoza maydonchasiga 6 m chiziqdan tashqariga olib borish	Hujumkor jamoa uchun jarima to'p tashlash
Darvozani to'psiz qoldirish va maydon o'yinchisi sifatida o'ynash	To'p bilan darvoza maydonini qoldirish	Hujumkor jamoa uchun jarima to'p tashlash

5-rasm. O'yinchilar va darvozabonni himoya qilish qoidalari

Yana bir muhim qoida shundaki, to'p, agar u erda bo'lsa ham, maksimal 3 soniya davomida egalik qilinishi mumkin. To'pni urmasdan maksimal 3 ta qadam bajarilishi mumkin.

Qoidalar xatti-harakatlar, huquqbuzarlik va huquqbuzarlik normalarini belgilaydi.

Ruxsat berilgan

a) to'pni blokirovka qilish yoki egalik qilish uchun qurol va qo'llardan foydalanish,

b) to'pni raqib o'yinchisidan istalgan yo'nalishda ochiq qo'l bilan olish

c) raqib o'yinchisini to'pni ushlab turgan yoki qilmagan holda himoyalash

d) hujum qiluvchi o'yinchini old tomondan, egilgan qo'llari bilan bog'lab turish, uni boshqarish va unga ergashish

Ruxsat berilmagan

a) to'pni raqib o'yinchisining qo'lidan tortib olish yoki urish,

b) raqib o'yinchini qo'l, qo'l yoki oyoq bilan blokirovka qilish yoki itarish,

v) quchoqlash, ushlab, itarish, raqib o'yinchisiga kirish,

d) raqib o'yinchiga biron bir tarzda xalaqit berish, to'sish yoki xavf ostiga qo'yish.

Hujumkor o'yinchilar

Ruxsat berilgan	Ruxsat berilmagan	Oqibatlari, natijalari
Qo'llaringiz va qo'llaringiz bilan to'pni tashlang va ushlang	Oyoqlardan foydalanib to'pni to'sing yoki teping	Himoyachilar uchun bepul otish
To'pni jamoadoshga uzating	To'pni 3 soniyadan ko'proq ushlab turing	Himoyachilar uchun bepul otish
Bir qo'li bilan to'pni silkit va yana ushlang	To'pni silkitib oling, uni ushlang va yana dribling aybi	Himoyachilar uchun bepul otish
To'p bilan maksimal 3 qadamni bajaring	To'p bilan 3 qadamdan ko'proq harakat qiling	Himoyachilar uchun bepul otish
Maqsad doirasidan tashqarida harakatlaning	Maqsad maydonini kiriting	Darvozabonning zarbasi
To'pni darvoza maydonchasi ustidagi havoga tegib turing	Darvoza maydoni ichida joylashgan to'pga teging	Himoyachilar uchun bepul otish
Himoyani yorib o'ting	Raqibni zaryadlang yoki himoyalanuvchi hujumchiga nisbatan qo'pol xato qiling	Himoyachilar uchun bepul otish
Gol urish uchun qulay vaziyat yaratish uchun to'pni o'tkazib yuboring	To'p kiritish uchun imkoniyat yaratmasdan to'pni jamoaning ixtiyorida saqlang. Passiv o'yin	Himoyachilar uchun bepul otish

6-rasm: hujumkor o'yinchilarni boshqarish qoidalar

Harakat materiallari bir necha mualliflar tomonidan bir necha jihatdan taqsimlangan (Madarázz, 1970; Csillag és mtsai, 1992; Marcinka, 1993; Fekete, 2007 yil 2008, Juházz, 2013). Qo'l to'pining harakatlanuvchi materiallari Juhasz tasnifi bilan keltirilgan (2013).

Qo'l to'pining texnik elementlari quyidagicha tasniflanadi:

Texnik elementlar			
Hujumning texnik elementlari	Darvozabonning texnik elementlari		Himoyaning texnik elementlari
To'psiz texnik elementlar	To'p bilan texnik elementlar	Darvozabonning himoyaviy faoliyati	Darvozabonning qonunbuzarlikdagi harakati

1-rasm: qo'l to'pining texnik elementlari

Hujum va himoya texnikasi

Himoyaning texnik elementlari

Himoyaning texnik elementlari quyidagilardan iborat.

- asosiy vazifa
- Asosiy holatdagi harakat
- To'qnashuvlar
- To'pni olish bo'yicha harakatlar: to'pni ushlab olish yoki urish
- Maqsadga xalaqit berish: to'sib qo'yish,
- Hujumlardan himoyalanih: haddan tashqari toyish, yaxlitlash, yo'nalishni o'zgartirish

Himoyaning texnik elementlari							
haddan tashqari ko'tarilish		bloklarga qarshi mudofaa	maqsadga to'sqinlik qilish	to'pni olish uchun harakatlar		to'qnashuvlar	asosiy holatda harakat
yo'nalishni o'zgartirish	aylanib o'tish		to'sib qo'yish	to'pni o'g'irlash	to'pni mushtlash		

2-rasm: himoya texnik elementlari

Asosiy holat

Bu dinamik startga tayyor pozitsiya bo'lib, asosan himoyachilarning harakatiga xosdir, chunki tananing pozitsiyasi saqlanib qolishi kerak, ammo o'yin vaziyatiga javob berish kerak. Shuning uchun siz elkaning kengligidan kengroq turishingiz kerak, oyoqlaringiz erga, tizzalar biroz egilgan, magistr aldinga egilgan. Qo'llar tirsakdan elkama yoki kestirib ko'tarilgan tomonga biroz egilgan. Palmalar orziqib kutmoqda.

Harakat - bu asosiy holat

Bu erda himoyachi o'yinchining faoliyati o'yinchi maydonda ham, vaqtda ham eng maqbul tarzda o'ynash uchun maydonda joy olishga harakat qilganda tushuniladi. Joylashish yo'li bilan belgilanadi

Rasm 7: asosiy

holati

- to'pning holati,
- raqibning pozitsiyasi,
- jamoadoshlarning holati,

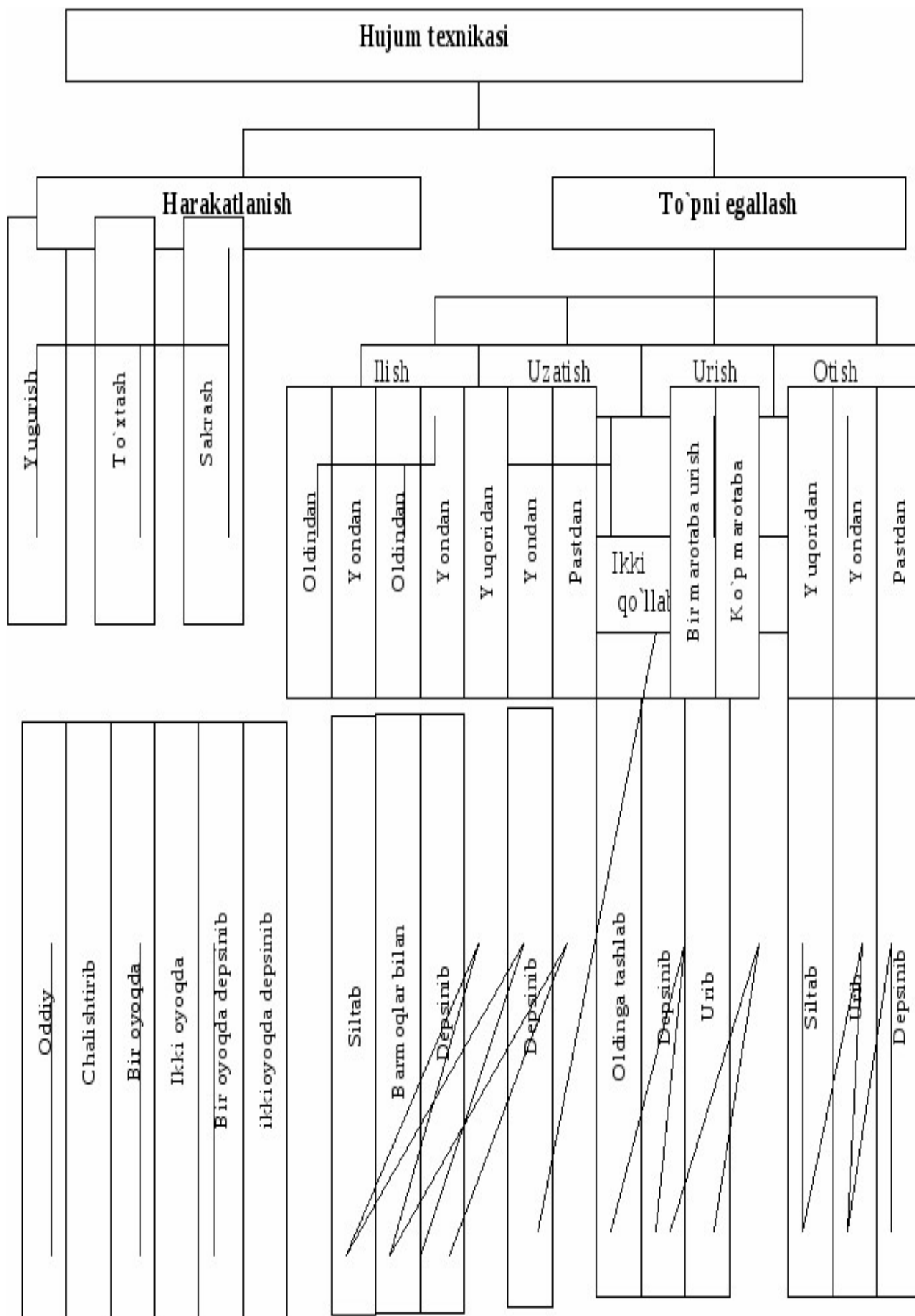

Rasm 8: asosiy holatdagi harakat

- maydondagi hozirgi vaziyat.

Himoyachi asosan o'z harakati bilan to'pni kuzatib boradi, ehtimol har doim raqibga e'tibor berib, uni kuzatib boradi. Himoyachi to'pning holatiga qarab,

- o'z goli va to'p o'rtasida,
- to'p va raqib o'rtasida,
- maxsus tarzda.

TO'QNASHUV

To'qnashuvning maqsadi - raqibni to'xtatish, uning harakatini, paslarini kechiktirish, doimiy hujum harakatlarining oldini olish, maqsadli vaziyatlarni yaratishga to'sqinlik qilish. To'qnashuvni o'yinchi erga tegib, yuqoriga sakrab, hujumchiga qarshi to'psiz yoki to'psiz o'ynashi mumkin. To'qnashuv texnikasiga himoya pozitsiyalari va o'yin vaziyatlari ta'sir qiladi. Klassik to'qnashuv yuzaga kelgan taqdirda, himoyachi hujumchi tomon zarbani amalga oshirib, hujumni to'xtatadi. O'yin xarakteridan kelib chiqib, himoyachilar va hujumchilar o'rtasidagi aloqa zarur va muqarrar.

Hujumchilar darvoza tomon zarba berishda o'zlarining tanaviy kuchlaridan foydalanishga harakat qilishadi, shuningdek, mumkin bo'lgan qulay vaziyatni yaratish uchun, himoyachilar esa o'zlarining tanalarini tajovuzkorning yo'lini jismoniy to'sish uchun qo'yib, raqibning davom etishiga to'sqinlik qilishmoqda. Uning hujumkor harakati va golli vaziyatga chiqish bilan. Ushbu kichik janglar va janglarning natijasi o'yin natijalariga jiddiy ta'sir qiladi.

To'qnashuv bu buzg'unchi va himoyachining tanasi va oyoq-qo'riqlarining dinamik aloqada bo'lishidir. O'yin davomida texnik vositalar bir nechta usullar bilan murojaat qilsalar ham, to'qnashuvning asosiy shakli - o'yinchilar yer va havoda yuzma-yuz uchrashganda o'yin holati.

To'pni olish uchun harakatlar

O'g'irlik - bu yakka o'zi yoki umr yo'ldoshi bilan bo'lgan raqibning pasini olish uchun qilingan harakat. Hujumchining niyatini kuzatib turgan himoyachi pasning kutilgan yo'nalishini va to'pning taxmin qilingan joyini hisoblab chiqadi. O'g'irlik himoyachisi to'pni tutib oluvchi o'yinchining yoniga qo'yib, kesib o'tadi, chunki u keyinchalik boshlashi mumkin, chunki agar u juda erta boshlasa, o'tib ketayotgan o'yinchi o'z xohishini o'zgartirishi mumkin. Agar u to'pni ushlasa, u darhol egalik qiladi, agar u to'pga tegsa, juda tez yugurib to'pni ikkinchi marta egallab olsa.

To'pni olishning boshqa usuli - to'pni urish. Himoyachi to'pni raqibidan oladi va zarba beradi, bu individual himoya texnik elementidir. Himoyachi va hujumchi bir-biriga tegib turgan masofada bo'lsa, uni har

qanday o'yin vaziyatida sinab ko'rish mumkin.

9-rasm. To'qnashuv

Maqsadga xalaqit berish

Bloklash

Uning maqsadi uzoqdan kelayotgan to'pni darvozaga qarab to'xtatishdir. Himoyachining asosiy vazifasi darvoza yuzasini qoplashdir, chunki uni himoya qilish samaraliroq.

Bu yakka tartibda yoki turmush o'rtoqlar bilan sodir bo'lishi mumkin (guruhni blokirovka qilish), tabiiy ravishda katta raqam muvaffaqiyatli blokirovka uchun katta kafolat beradi. Bloklash odatda qo'llar bilan, kamdan-kam hollarda tanasi yoki sonlari bilan amalga oshiriladi. Bloklashni erga yoki havoga o'tkazish mumkin. Bloklash havoda bo'lganda, hujumchiga nisbatan hujumchiga nisbatan bir oz kechikib, himoyachi sakrashi kerak. Bu faol (u to'pga tegadi) va passiv (u to'pga tegmaydi) tarzda sodir bo'lishi mumkin.

Bloklardan himoya qilish

Bloklar o'yinchi tomonidan butun maydon bo'ylab hujumga o'tishlari mumkin, ammo bu texnik element o'rnatilgan himoyaga qarshi o'yinda perimetr chizig'i yaqinida ustunlik qiladi.

Bloklarga qarshi himoya shakllari: - overslip

- aylanib o'tish

- yo'nalishni o'zgartirish

Overslip - bu tajovuzkorlar yonma-yon blok yaratishgan payt. Bloklangan himoyachi oldinga qadam tashlasa, blokni chetlab o'tib, o'z sherigi va blokni bajarayotgan kishi o'rtasiga o'tib, hujumchiga ergashsa, uni engib o'tishi mumkin.

Himoyachilar tomonidan to'siq bilan hujum qilinadigan hujumchi va uning o'rtog'i o'rtasidagi masofa kam bo'lganligi sababli, uni bosib o'tish imkoniyati yo'q. Bu holda tajovuzkor blokdan orqaga chekinadi va blokirovkani amalga oshirayotgan raqibning ham, uning odamining ham, ya'ni uning turmush o'rtog'ining yonidan o'tib, o'zining yangi odamiga qarshi turadi.

Yo'nalishni o'zgartirish - bu eng ko'p ishlatiladigan taktik faoliyat. Himoyachilar birlari bilan yonma-yon turishganda hujumchilarga ergashadilar. Biroq, ular hujumkor o'yinchilarning o'zgarishlarini kuzatmaydilar, balki bir-birlarining shaxsini egallab olishadi. Bloklarda bu blokirovka qilingan himoyachi orqaga o'girilib blokdan chiqib ketishi va blokirovka qilingan hujumchining himoyasini o'z zimmasiga olishi bilan sodir bo'ladi, uning o'zgarishi ortidan esa boshqa hujumchiga ergashadi.

3.2 Huquqbuzarlikning texnik elementlari

Jinoyatning texnik elementlari quyidagilar:

To'psiz texnik elementlar

- xafa qiluvchi o'yinchining asosiy holati

- boshlash, chopish, to'xtash, sakrab tushish, qo'nish

- taqiqlar (soxta start, soxta yugurish harakati)

To'p bilan texnik elementlar

- to'pga egalik qilish (to'pni ushlab turish va hujum)
- to'pni uzatish (bir yoki ikki qo'li bilan, qo'litiq osti va qo'l ostida otish, erga yoki havoga, harakatsiz yoki harakatsiz)
- to'pni ushlab olish, ushlab olish (pastki yoki yuqori holatda, bir yoki ikki qo'li bilan, harakatsiz yoki harakatsiz).
- to'p bilan soxtalashtirish (masalan, soxta yugurishni boshlash, harakatni soxtalashtirish, o'tish va otishni o'rganish)
- bloklar, blokirovkalash
- maqsadga erishish usullari (gollar urish, turli pozitsiyalarda o'ynaydigan o'yinchilarning odatiy otish texnikasi, masalan: vertikal sakrash, yiqilib tushish, kamon shaklidagi zarbalar va hk.)

To'psiz texnik elementlar

O'yinchi har safar vaziyatga qarab harakat qilishga va o'yinga aralashishga harakat qiladi. Bu asosiy vaziyatni emas, balki asosiy vaziyatni anglatadi - qo'l to'pichi har qanday vaqtda o'yinga aralashishga tayyor bo'lgan holatda bo'lishi kerak.

O'yinchining tanasi oldinga egilib, tizzalari biroz egilgan, qo'llar yon tomonda yoki ko'krak balandligida. U doimo mos ravishda o'yin bilan mos ravishda aralashish imkoniyatini ta'minlash uchun doimiy ravishda harakatlarni amalga oshiradi. Bu shuni anglatadiki, u har doim faol va kutish holatini ta'minlash uchun ularni mayda-chuyda harakatlar bilan joylashtiradi.

Boshlash, chopish, to'xtash, sakrab tushish, qo'nish

Boshlang'ich: magistralni ishga tushirganda, oldinga siljiydi. Og'irligi past bo'lgan holatdagi markaz o'yinchiga pozitsiyalarini o'zgartirishga yordam beradi. Boshlanishning dastlabki bosqichlari qisqa. Qo'llar ham boshlashda yordam beradi, lekin ular to'pni ushlashga tayyor bo'lishlari kerak, shuning uchun agar kerak bo'lsa magistral to'pga qarab buriladi.

Yugurish: Qo'l to'pichining yugurish harakati tabiiy yugurish bilan bir xil. Farq shundaki, yugurishning uchish fazasi kichikroq va tizzalar ko'tarilmaydi va oyoqning pastki qismi ham atletikada bo'lgani kabi siljishmaydi.

To'xtatish: Qo'l to'pichi tez yugurishda eng qisqa vaqt va masofada to'xtashi kerak, chunki doimiy ravishda o'zgarib turadigan o'yin holati va unga aralashish vaqti natija uchun juda muhimdir.

O'tish: to'pni ushlashda, darvoza va havodan otish havoda ham amalga oshirilishi mumkin. O'yinchilar ko'plab sakrashlarni amalga oshiradilar, ularni bir yoki ikkala oyoqdan ham bajarish mumkin. Maqsadga qarata o'q otishning aksariyati odatda sakrash qo'lidan qarama-qarshi oyog'idan sakrash orqali amalga oshiriladi.

Uchish: qo'nishning muhim sharti shundaki, o'yinchi erlar o'yinga darhol aralashishi uchun yaxshi muvozanatli pozitsiyani egallaydi. Qo'nish bir yoki ikkala oyoqda bo'lishi mumkin. Landshaft taglikning old qismidan boshlanadi, shundan so'ng butun taglik erga tegadi. Oyoq Bilagi zo'r va tizzalar ham joyiga tushganda harakat tugadi. Bo'yinlarni bukme, postlarni bo'shatish, kuchlar qarshisida ishlaydigan mushaklar badanni sekinlashtiradi. Har doim oyoqqa qo'nish emas. Shunday bo'lganda, o'yinchi havoda muvozanatni yo'qotib, erga yiqilib yoki yiqilib ketmaslik uchun yo'lga tushadi.

Tushish. Ushbu qo'nish texnikasi turli xil tortishish usullarining yakuniy bosqichi bo'lishi mumkin, ammo ular shuningdek, burilishlar yoki nosozliklar natijasi bo'lishi mumkin. Erga tushish, siljish yoki sirpanish orqali bo'lishi mumkin.

Yerga tushishning bu usuli, engashish va sakrashda eng ko'p qo'llaniladi. O'yinchi ikkala qo'lini elkasini kengligi bilan tanasining oldida havoda yopib qo'yadi, keyin xurmo erga tushganida, birinchi navbatda oyoq bilan bir vaqtda, qo'llar tirsakka, keyin esa qo'lga egiladi. bilak yiqilib tushganda, tana ham asta sekin erga tushadi. O'yinchining turtishi orqali qornida yotadi, bilak, tirsak va elka bo'g'imlari tomonidan tushish sekinlashadi. Boshni orqada ushlab turish orqali iyagini erga urishdan saqlanish mumkin.

Rulonlar asosan yo'qolgan balans holatiga tushganda qo'llaniladi. Erga tushganda kenglik yoki bo'ylama o'q atrofida butun rulon bajariladi.

Kenglik o'qi bo'ylab rulolar odatda lob zarbalaridan keyin qanotlar tomonidan qo'llaniladi. Avvaliga oyoq, keyin oyoq, sonning tashqi qismi, pastki qismi erga tushadi, so'ngra orqa tomonini yelkasiga qo'yib, yana erga qaraydi.

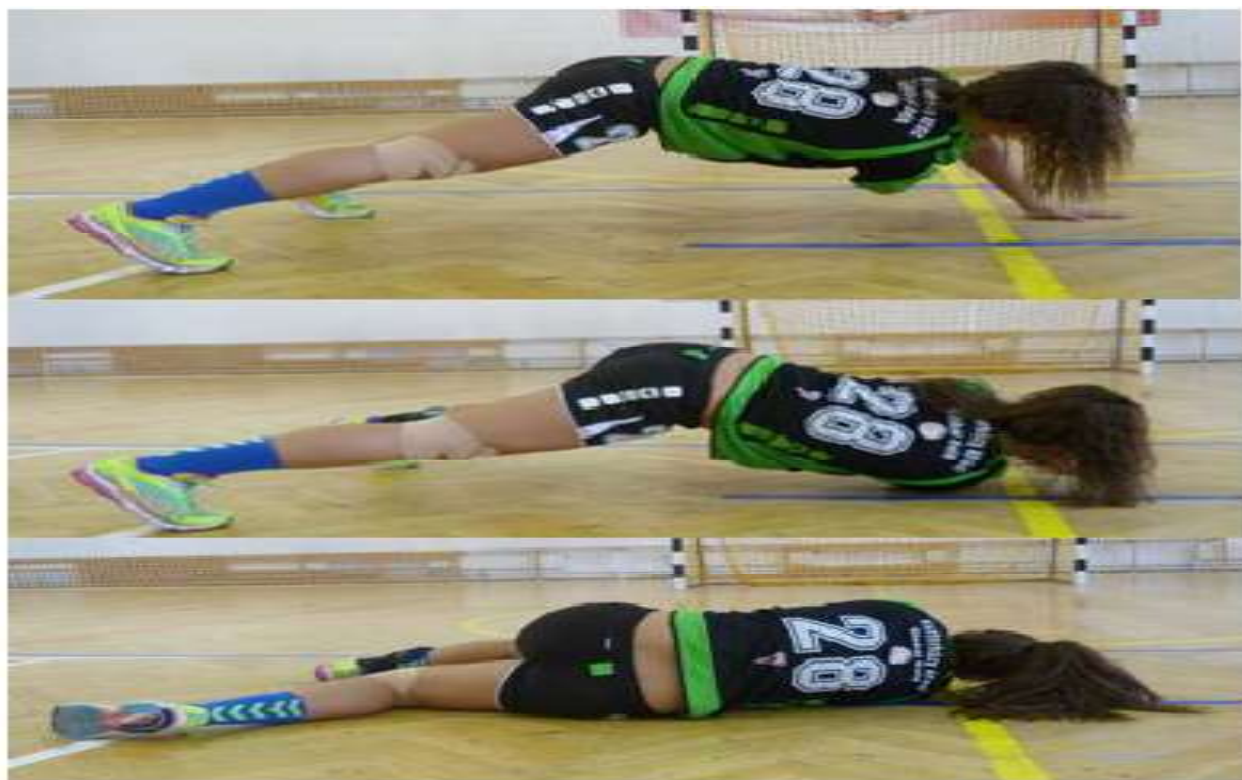
Chiqib ketish otish yoki otish zarbalaridan keyin bo'ylama o'q atrofida aylanayotganda tushuniladi.

To'pni zarbadan keyin tanasi otish qo'lining harakatiga amal qiladi va bo'ylama o'q atrofida burish hosil qiladi.

O'yinchi birinchi navbatda bezovta qiladi, lekin barqaror pozitsiyasi katta tezlik tufayli bir soniya davom etadi, u asta-sekin harakat yo'nalishi bo'yicha qo'lini egib, magistral rulosining og'irligini elkasiga, orqasiga va orqasiga surib qo'yishiga imkon beradi. boshqa tomoni esa, qorni ustiga yotib erga tushadi. Uning qornida u rulonni to'xtatish uchun oyoqlarini biroz ochadi.

Ortiqcha

O'q uzilganidan keyin erga tushishning bu yo'lida o'qlarning har ikkalasi ham aylanmaydi, ammo tegizishda tasvirlangan qo'l harakati maydonchaga tusha boshlaydi, shundan keyin xasta erga tushadi va tezlik katta bo'lgani uchun qo'nish bilan ustiga sirpanish. Qovoqqa tushganidan keyin ikkala qo'l ham tortiladi, so'ngra tanani uning qornida siljish uchun energiya borligi uchun orqaga harakatlantiriladi. Halt ishqalanishdan kelib chiqadigan energiya yo'qotishidan kelib chiqadi. Slingni orqa yoki yon tomondan bajarish mumkin.

13-rasm haddan tashqari ko'tarilish

Tuyg'ular (boshlang'ich va soxta yugurish harakatlarini ko'rsatuvchi)

Taqdirlarning turli xil usullari qo'llaniladi, ular raqibni chalg'itish uchun qo'llaniladigan xafagarchilik va himoya texnik elementlari vazifasini bajaradi, shuning uchun uning haqiqiy istagidan farqli bo'lgan harakatlar, o'yinchi tomonidan amalga oshiriladi. Himoyachining taxminidan, uning qarama-qarshi tomonga qarab harakatlanishidan, uning hisoblashda ustunligi harakatda namoyon bo'ladi. Himoyachining yomon reaksiyasiga olib keladigan bo'lsa, yaxshi bo'ladi. Soxtalashtirishning barcha texnikalarining umumiy xususiyati shundaki, ular magistral va oyoq-qo'llari koptok bilan yoki to'psiz turli xil darajada o'zgaradigan yo'nalishda biron bir o'zgarish bilan bog'liq.

Hislar to'psiz bajariladi:

- yo'nalishni o'zgartirish
- boshlang'ichni aniqlash

To'p bilan bajarilgan hislar:

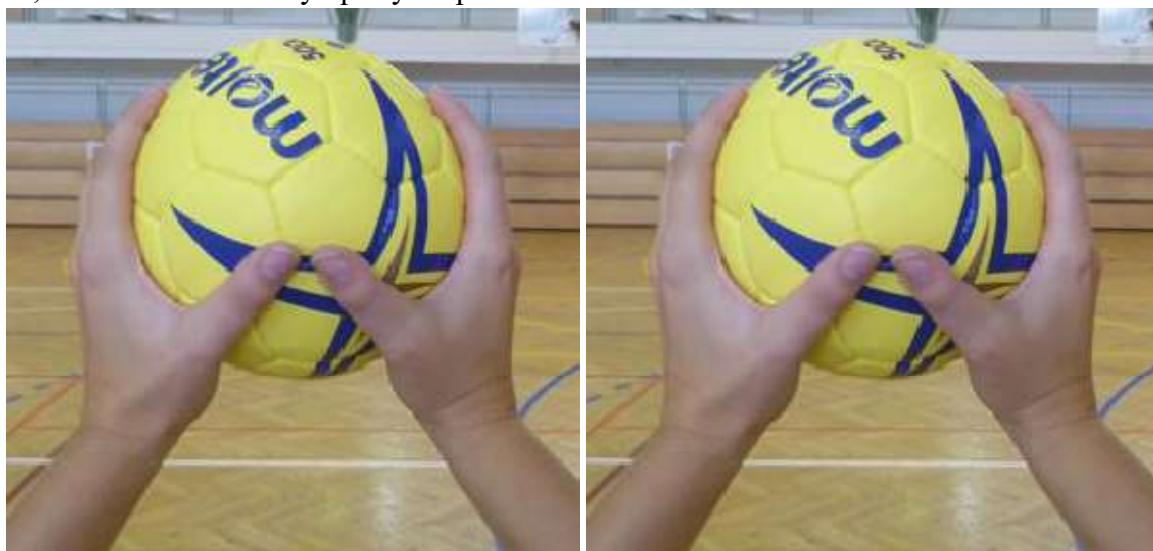
- yo'nalishni o'zgartirish
- boshlang'ichni aniqlash
- pasni sinash
- o'q otish

Tuyg'ularni qanday qiyin bo'lishiga qarab ajratish mumkin, shu tarzda sodda yoki murakkab fe'llar bo'lishi mumkin. Murakkab fe'llar har xil yo'nalishdagi ikkita oddiy taqiqni o'z ichiga oladi.

To'p bilan texnik elementlar To'pga egalik qilish (to'pni ushlab turish va hujum)

To'pni ushlab turish maqsadi uni xavfsiz tarzda ushlab turish va texnik elementlar orasidagi uzluksiz tranzitni ta'minlashdir. Shuning uchun to'pni ushlab turishning eng muhim ikki jihatida xavfsizlik va amaliylikdir. Bir tomondan o'yinchi to'pni raqib ololmaydigan tarzda ushlab turishi

kerak, ikkinchi tomondan u keyingi harakatning tezkor, to'siqsiz boshlanishiga turtki beradigan holatda ushlab turishi kerak. Vaziyatga qarab, to'pni bir yoki ikki qo'l bilan ushlab turish mumkin, ikkala holatda ham yuqori yoki pastki holatda.

14-rasm: to'pni ushlab turish

Bir qo'lingiz bilan kichkina barmog'ingizni ushlab tursangiz va bosh barmog'ingiz bilan to'pni bosing, boshqa barmoqlar "shunchaki" qo'llab-quvvatlaydi. To'pni mahkam ushlash kerak, chunki bu xavfsiz o'tish va elektr uzatishning muhim shartidir.

15 rasm. Bir qo'lda ushlab turilgan to'p

Ikkala qo'l bilan ushlab turish, asosan yangi boshlanuvchilar tomonidan qo'llaniladigan to'pga ega bo'lishning eng xavfsiz usuli. Kuchliroq himoya qilish uchun qo'llar bosh barmoqlarning bir-biriga ko'rsatadigan tarzda yuqoriga ko'tarilgan "V" harfini yaratadi. To'pni asosan barmoqlar ushlaydi, kaft esa unga tegadi.

Agar o'yinchi to'pni faqat barmoqlarining uchi bilan ushlab tursa, bu xato bo'ladi, chunki u to'pni o'tkazishda noqulay bo'lmasligi mumkin, lekin u otishni xohlasa, juda ko'p energiya yo'qoladi, chunki u kuchni ovoz balandligiga yo'naltira olmaydi. to'pning markazi.

16-rasm: to'pni ikki qo'l bilan ushlash

Hujum texnikasi

Hujumning roli shundan iboratki, o'yinchi 3 bosqichdan keyin to'pni egallab olishda maydonda joyni o'zgartirishi mumkin, ammo diqqat bilan juft start startini buzmaslik kerak. Hujum paytida o'yinchi to'pni his qilishi va uni ko'rmasligi juda muhimdir. Demak, u istalgan tomonga borishi, yo'nalishni o'zgartirishi va to'pga qaramasdan bezovta qilishi mumkin. Erdan masofaga kelsak, u erda past va chuqur hujum bor. Uni ushlab turish uchun to'pni himoyachidan uzoqroq tutish tavsiya etiladi, shuning uchun qo'l to'pichilar ikkala qo'li bilan hujumni amalga oshira olishlari kerak.

TO'PNI O'TKAZISH

Bu bitta yoki ikkala qo'l bilan, pastki yoki yuqori o'tish bilan, erga yoki midairga, joyida yoki harakatda bo'lishi mumkin. Qisqa tayyorgarlik, uzoq tayyorgarlik, lob tayyorlash.

O'tadi

Passlar hujumning asosiy asosi bo'lib, ikki hujumkor o'yinchining eng oddiy aloqasi. Ushbu hujumning texnik elementlari hujumlarni tashkil qilishni, pozitsiyalarni yaratishni va tugashni tayyorlashni ta'minlaydi.

Bir qo'lli paslar amaliylik, masofa va tezlikka nisbatan ko'proq tafovutlarga ega, shuning uchun ular o'yinda ko'proq uchraydi. Ikkala qo'l paslari ham sekinroq, kamroq amaliy, shuning

uchun ularni aniq o'yin vaziyatlarida samarali ishlatish mumkin. Eng muhimi, klassik o'tish. (17. rasmga qarang)

Passlarni texnik ravishda amalga oshirishni to'rt qismga bo'lish mumkin: tezlikni olish, ular o'tish qadamlari, pog'onalar, o'zgaruvchan qadamlar yoki sakrashlar, 1,2 yoki 3 (yugurish) yoki yuqoriga ko'tarilish. Ikkinchi bosqich - to'pni to'p tashlashga tayyorlash. Bu to'pni qisqa yoki katta lobda olib tashlash bilan qisqa vaqt ichida bo'lishi mumkin, ammo ma'lum texnikada, tezkor o'tish tufayli to'p to'pni boshqa tomonga olib tashlanmaydi. barchasi (masalan, pastki pas). To'pni tashqariga chiqarish va otish odatda to'p uzoq masofaga va kuchli zarba bilan uzatilishi kerak bo'lsa ko'rsatiladi. Uchinchi bosqich - otish harakati, bu yuqori dovon, pastki dovon, tanadan o'tish, bilak o'tish, hujum dovoni, to'pni urish, itarish yoki sakrash bilan o'tish. Yakuniy bosqich harakatdan keyin.

Pasni erga ulotirishda otish qo'lining oyog'ini ushlab turish, otish qo'lining qarshisida va oyoqning parallel holatida bajarish mumkin. Atlamadan sakrash vertikal sakrash yoki sakrash bilan bajarilishi mumkin.

To'pni ushlab, ushlab

Texnik amalga oshirish to'p bilan keyingi texnik elementlarning paydo bo'lishiga kuchli ta'sir ko'rsatadigan to'pni qabul qilish o'yinchining hujumkor harakatlarining muhim harakati hisoblanadi. Noto'g'ri amalga oshirilsa, o'yinchi vaqtni yo'qotadi, shu bilan u noqulay vaziyatga tushib qolishi yoki hatto to'pni yo'qotishi mumkin. Ishonchli qabul qilish tufayli tajovuzkor yanada qulayroq pozitsiyani egallashi mumkin. Agar hujumchi to'pni to'g'ri texnikaga ega bo'lsa, uning mahoratiga qarab har qanday imkoniyatdan foydalanishi mumkin.

Kelayotgan to'pni ushlab turish (to'pni hujum) - bu muvaffaqiyatli hujum va hisobning dastlabki sharti. Bir qo'lni va ikki qo'lni tutib turishni va turli yo'nalish va balandlikdan kelgan va turli yo'llarni bosib o'tish usullarini ajratib ko'rsatish tavsiya etiladi.

18-rasm. Ikkala qo'lni ham ushlang

Bir qo'li bilan to'pni ushlash qiyinroq, chunki u yanada puxta muvofiqlashtirish ko'nikmalariga muhtoj. To'pni ikki qo'l bilan ham ushlash mumkin. Ikki qo'lingiz bilan bosh balandligidan keladigan koptoklarni ushlashda ikki kaft va barmoqlarni "kichkina savat" dan, ochiq tomoni kelayotgan to'pga qaragan holda. To'p tepadan tepaga yaqinlashganda, o'yinchi qo'llarini baland ko'targancha, to'p yana «kichkina savatga» tushadi. Kestirib yoki undan pastga tushadigan past to'plarni o'yinchini qo'li bilan oldingi pastki holatida kutib turing, shunday qilib "kichkina savat" hosil bo'lib, qo'l pastga yo'naltiriladi. Bu vaqtda kichkina barmoqlar bir-biriga yaqin.

To'p bilan seziladi

To'p taqinchoqlari:

Yo'nalishni o'zgartirish

Boshlang'ichni aniqlash

Pasni sinash

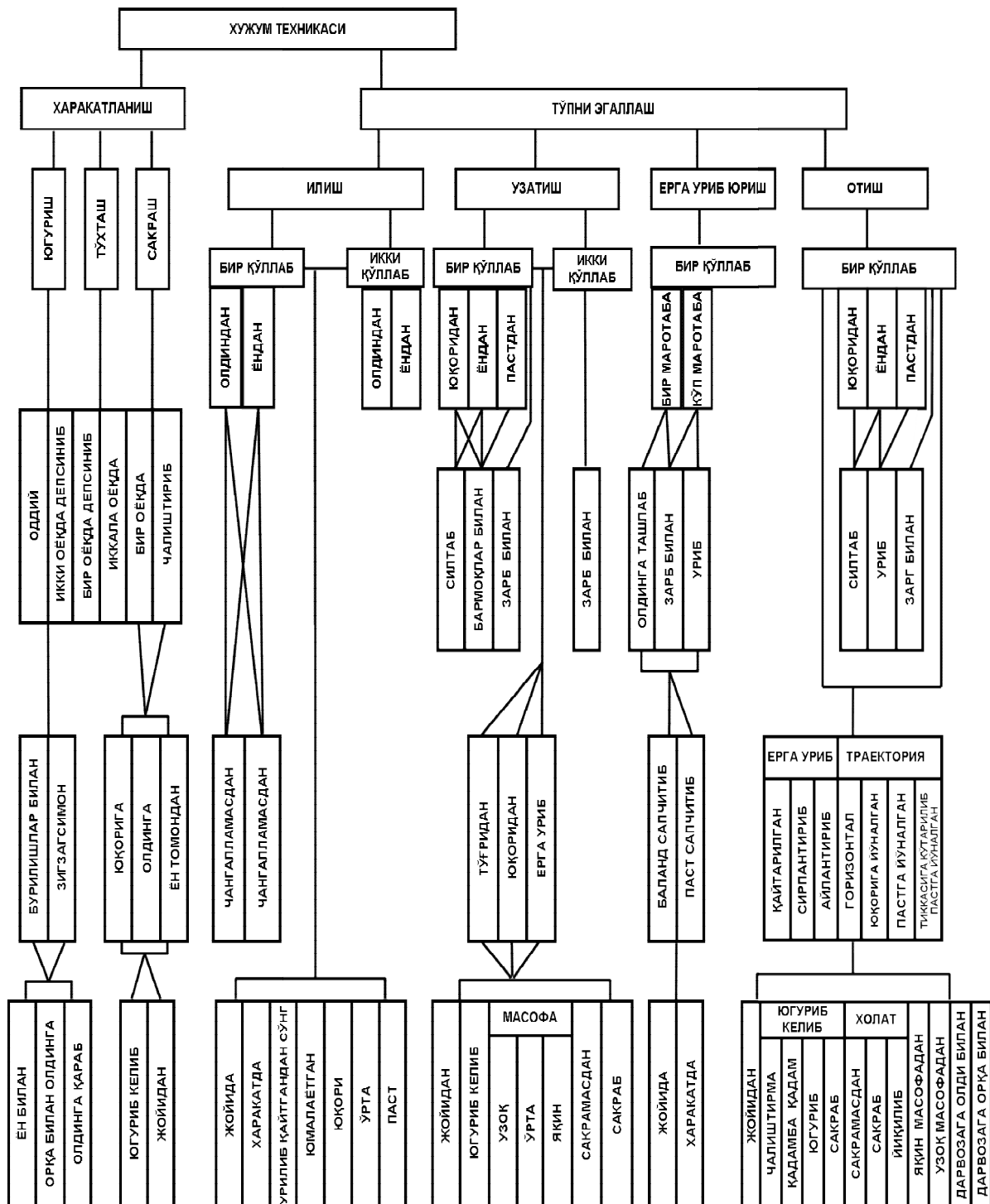
Otishni o'rganish

Boshlanishni his qilish

Ushbu hayratlantiruvchi uslub nomining kelib chiqishi shundan iboratki, tajovuzkor hujumni boshlang'ich holatiga bir oyoq bilan chiqish yoki ikkala oyog'i bilan harakatda harakat qilish orqali taqlid qiladi. Hujum qiluvchi ushbu adashtiruvchi harakatni bir marta yoki turli yo'nalishlarda ketma-ket bajarganiga qarab, oddiy yoki murakkab boshlanish belgilarini ajratish mumkin. Bir oyoq bilan bajarilgan startni aniqlash otish qo'lining ikkala tomonida ham, otish qo'lining qarshisida ham bir xil, oddiy start shtampini bajarish oson, ammo samarali sintezlash usuli.

Ball sintezi, asosan, to'psiz, xuddi shunday o'zgartirilgan holda amalga oshiriladi. Soxtalashtirishning birinchi qismida, agar o'ng oyog'idagi o'yinchi chap oyog'idan chiqib ketsa, to'p hujumchining oldida yopiq holatda, odatda ikki qo'lda bo'ladi (elkasini teskari tomonga burib, uni ham himoya qiladi). to'p). Ikkinchi qismda (himoyachining yonidan o'tib ketayotganda) chap yelka ikkinchi, chap oyoqli pog'onada old tomonga tushadi. Ushbu harakat shuningdek to'pni raqibning aralashuvidan himoya qiladi. Yugurish yoki sakrash chap oyog'idan (oyoq ikki qadam) yoki otish qo'lining yon tomonidagi oyoqdan (uch qadam) bajarilishi mumkin. Agar to'pni urish kerak bo'lsa (o'yinchi bo'sh joy olishga harakat qiladi), u ikkinchi bosqichda qo'li bilan raqibdan uzoqroq, chuqur, yopiq holatda amalga oshiriladi.

o'yinlarda ko'proq uchraydi. Dastlabki qismning bajarilishi o'yinchining bir qo'l to'piga egalik qilishi qanchalik barqaror bo'lishiga bog'liq. Shu tarzda otish harakatini boshlaganidan so'ng u otgan qo'lini orqaga qaytaradi yoki ikkinchi qo'lini oldinga qo'yib to'pni to'xtatadi. U to'pni qo'yib yubormaydi, lekin oldinga yo'naltirilgan maqsadga qarab uni dastlabki holatiga qaytaradi yoki tez bilak yoki pastki qo'l harakati bilan qarama-qarshi yo'nalishga o'tkazadi. Passni aniqlash har doim buzilgan harakatlar ketma-ketligi bilan ikki fazali soxta bo'lib, agar shu lahzali to'xtash pleyerning keyingi faoliyatini buzmasa.

Otishni his qilish

To'pni zarb qilishning mohiyati shundaki, hujumkor o'yinchi himoyachini himoya qilishga harakat qiladi va raqib darvozaboni u darvoza tomon zarba berishga harakat qiladi deb ishonishadi. Shu tarzda u himoyachilarning e'tiborini tortadi, ularni yanada kengroq va chuqurroq harakat qilishga majbur qiladi, ekranni silkitadi va shu daqiqada u o'z harakatlarini o'zgartiradi. O'qni aniqlayotganda istalgan effektga erishish uchun o'yinchi barcha harakatlarni yoki otishni aniq bosqichlarini bajaradi, har doim golni belgilaydi. Bu pasni aniqlashdan ko'ra yanada dinamik shakldir va faqat maqsad zonasida yoki maqsad vaziyatida qo'llanilishi mumkin.

Himoyachi, himoyachi-ajralish

Ko'pincha o'yinchi tomonidan qo'llaniladigan texnik element. Himoyalash himoyachining oldida yoki orqasida bo'lishi mumkin. Himoyalash texnik element deb hisoblanadi, ammo uni muhokama qilganda, u juftlikda ham hujumkor taktik usul ekanligi ayon bo'ladi, chunki ikki o'yinchi o'rtasida hamkorlik mavjud. Uning mohiyati shundan iboratki, o'yinchi tanasi tomonidan raqiblarning harakatini, himoyasini to'sib qo'yadigan "tirik to'siq" hosil qiladi. Himoyachiga nisbatan himoyachi o'yinchining qayerda joylashishiga qarab, oldingi himoyachi, yon himoyachi, asosiy himoyalash holatlari va ularning aralash tafovutlari haqida gapirishimiz mumkin: oldingi himoyalash va orqa tomondan himoyalash.

Frontal himoyalashning ahamiyati zarbali vaziyatlarni tayyorlashda ifodalanadi, chunki himoyachi o'yinchi qo'riqlanadigan o'yinchining chuqurlikdagi harakatini (tashqariga, oldinga - maydonga qarab) ushlab turadi. Ushbu manevr bilan u orqa tomondan aniq zarbani beradi, u sakrashdan (odatda) buzilmasdan zarbasini aniq bajarishi mumkin.

Yon tomondan himoyalash tanaffus holatida yordam beradi, chunki bu usulda himoyachi himoyachining kengligi (yon) harakatiga xalaqit beradi.

Frontal-lateral himoyachi himoyachining yon va oldinga siljishlariga to'sqinlik qiladi, lateral-dorsal himoyalash himoyachini yonga yoki orqaga harakatlanishida ushlab turadi.

Himoyalashda tananing qaysi qismi ishlatilgan bo'lsa, biz yuz, orqa va yon tomondan himoyalash haqida gapirishimiz mumkin. Old tomondan qo'riqlanadigan bo'lsa, o'yinchi yon tomonlarini himoyachi yuzasi sifatida ishlatadi. Uning afzalligi shundaki, u himoyachining harakatlarini har doim kuzatib turishi va kengligi bo'yicha o'qqa to'sqinlik qilish uchun katta sirtini qo'llashi mumkin. Uning noqulay tomoni shundaki, unga o'yinni davom ettirishda to'p faoliyati bilan shug'ullanish qiyin kechadi, ammo agar u to'pni shu himoyachi pozitsiyasidan o'girsas, u hatto himoyachi pozitsiyasini ham yo'qotadi.

Orqa tomondan himoyalash ham katta sirtini beradi va uning afzalligi shundaki, himoyachi to'pni har doim kuzatib turishi mumkin. Uning noqulay tomoni shundaki, u qo'riqlanadigan o'yinchining harakatini orqasini kinestetik sezish orqali kuzatishi mumkin.

Yon tomondan himoyalash pleer tomonidan amalga oshiriladi. Uning afzalligi shundaki, himoyachi to'p voqealarini har doim kuzatib borishi mumkin va to'pni ushlagan taqdirda, himoyachi to'pni ikki qo'li bilan kutib turgan vaziyatdan farqli o'laroq, juda yaxshi ishlatilishi mumkin. Uning noqulayligi shundaki, tanasi eng kam to'siqni anglatadi, shuning uchun sirpanish yoki himoyalashdan qochish nisbatan oson.

Himoyachi-ajralishi

Himoyachi o'yinchisining ishdan chiqishi, qulay vaziyatga tushib qolish va maqsadga erishish uchun himoyachidan ketmoqda. Ikkala taktik element bo'lib, hujumkor dubl himoyachining zarbasiga tayanadi, shuning uchun to'pni pasidan keyin to'pni qo'pol vaziyatda himoyalashda aniq vaziyat yuzaga keladi. Ushbu o'yin holati, odatda, orqa va aylananing bog'lanishiga xosdir.

Gol urish usullari

Maqsadga qarab o'q otishning bir necha usullari mavjud. turli postlarda o'ynaydigan o'yinchilarning odatiy usullari, masalan, vertikal sakrash zarbasi, balandlikka sakrash va otish.

Keling, otishning eng tez-tez uchraydigan ikkita usulini ko'rib chiqaylik: balandlikka sakrash va vertikal sakrash:

Qat'iy sakrash - bu aniq maqsadli vaziyatlarni bajarishning eng tez-tez uchraydigan usuli. Amalga oshirishning asosiy usulida sakrash qo'lning qarama-qarshi oyog'idan amalga oshiriladi, bu yuqoriga emas, oldinga sakrashdir, o'yinchi himoyachilardan imkon qadar ko'proq foydalanishga harakat qiladi. Uning sakrashini oldinga siljish bilan qo'llab, otilgan qo'l bilan bir tomondan tizzasini yuqoriga ko'taradi. To'p uzoq yoki qisqa shaklda otish uchun tayyorlanishi mumkin. Midairda, magistralni o'q otadigan qo'lga burib, biroz kutadi, so'ngra otish oyoqning pastga va orqaga qarab bahor harakati bilan boshlanadi. U kuchlanishni uzatishda yordam beradigan va tortishish uchun kerakli quvvat beradigan oldindan taranglashgan (kemerli) holatni yaratadi. Kestirib, zarba yo'nalishiga qaraydi, passiv elka orqaga siljiydi, to'p bilan elka esa oldinga siljiydi. Undan

so'ng qo'lni otish va to'pni tashlash. Uchish maydonchasi sakrash oyog'ida, o'yinchi yugurish harakati bilan tezligini pasaytiradi.

Vertikal sakrash - bu alohida ajralib turadigan texnik element, chunki u otishning eng samarali usullaridan biridir. Uning texnikasi quyidagilardan iborat: tezlikni oshirish, sakrash, havoda ishlash, otish, qo'nish.

Tezlikni yugurish, qadam bosish (boshlang'ichni aniqlash, yo'nalish yo'nalishini o'zgartirish) va o'tish orqali qo'lga kiritish mumkin. To'psiz va bo'lmagan fazalarni ajratib ko'rsatish mumkin. Vertikal sakrashning eng qiyin usuli bu bir bosqichdan sakrash. Eng tez-tez uchraydigan narsa bu ikki bosqichdan vertikal sakrash. Hujumchi darvozadan uzoqda bo'lganida, uch qadamdan sakrab tushadi yoki uning zarbasini himoyachidan uzoqroq masofada yakunlash imkoniyati mavjud. Klassik vertikal ravishda sakrashda otish qo'lning qarama-qarshi oyog'idan amalga oshiriladi.

19-rasm baland sakrash zarbasi

O'yinchi mergan uchun vertikal holatni ta'minlaydi, u u yuqoridagi yoki himoyachi yaqinidagi nishonga muvaffaqiyatli otilishi mumkin. Suzib yuruvchi oyoqning ishlashi tizzani yuqoriga yoki ko'ndalangiga oldinga-yon tomonga siljish degan ma'noni anglatadi. Tizni silkitib

sakrashga turtki bo'lishi mumkin, agar sakrab turgan oyog'i erda bo'lsa. Tinglangan tizza sakrashning so'nggi bosqichida qatnashadi va havoda to'xtaydi, son gorizontal holatda. To'p bir vaqtning o'zida tizza chayqalganda tayyorlanadi, ya'ni magistral otish qo'lga qarab yo'naltiriladi, bu to'pni tayyorlashning turli imkoniyatlari bilan bog'liq, ya'ni to'pning harakati. Otish qo'lga qarama-qarshi qo'l sakrash bosqichida oldinga qarab yuqoriga ko'tarilib, sakrashga yordam beradi, shunda o'yinchi uni sakrashning eng yuqori darajasigacha egilib turadi.

To'pni tayyorlash katta yoyda uzoq bo'lishi mumkin, bunda kichkina yoyda va qisqa tekisda ko'tariladi. Katta yoyda tayyorgarlikni faqat tezlikni bir necha bosqichga ko'tarish va palma katta bo'lgan o'yinchilar to'pni mahkam ushlashi mumkin. To'pni uzun arkada tezlashtirganda, uning pastki qulfida o'yinchi qo'lidan chiqib ketish xavfi mavjud. Ark butun aylanani oladi, tayyorgarlikning so'nggi nuqtasi yuqori otishning so'nggi nuqtasi bilan bir xil. Kichkina ark tayyorlanganda o'yinchi kerakli vaqtda to'pni to'g'ri uloqtirish joyiga olib borishga shoshilishi kerak. Harakatlarning bunday ketma-ketligi katta yoydan farqli o'laroq, bu erda qo'l to'pning yo'nalishi bo'yicha emas, balki tirsagini oldinga va yuqoriga ko'tarish bilan boshqariladi. Markaziy o'yinchiningning burilishi va passiv qo'lning ishi katta yoy bilan bir xil. Qisqa tayyorgarlikning mohiyati shundaki, o'yinchi tezda to'pni otish qo'lining yelkasidan yuqorida joylashgan balandlikda ko'taradi.

Hujum va himoya taktikasi

Taktikalar - bu raqib jamoaga qarshi ishlatiladigan barcha harakatlar usullari. Bu rejalashtirilgan maqsadga erishish uchun foydalaniladigan xatti-harakatlar, vaziyatlar va harakatlarda eng muvaffaqiyatli usullardan foydalanish.

Shaxsiy taktika

Shaxsiy taktika vazifalari (turli postlar) ga ko'ra farq qiladi, ammo hujumda ham, himoyada ham barcha o'yinchilarga bog'liq bo'lgan vazifalar mavjud.

Umumiy vazifalar

Hujum: LW, LB, CR, RB, RW, C def. R1, R2, R3, L3, L2, L1, (6: 0)

R1, R2, BC, L2, L1 (5: 1)

- joylashishni aniqlash - joylashishni aniqlash

- tayyorgarlik - asosiy vazifalar

- yakunlash - jamoadoshlarga yordam berish

Qo'l to'pi taktikasi

Hujum taktikasi

Shaxsiy

Guruh

Jamoa

Himoya taktikasi

Shaxsiy

Guruh

Jamoa

Buni taktik elementlarga bo'lish mumkin

Guruh (jamoaning bir qismi) taktikasi

Himoyaviy guruhda yoki jamoaning bir qismida taktikani bir-biriga yaqin bo'lgan yoki bir xil hududda bo'lganlar himoyaga samarali yordam berishlari uchun ishlatadilar. (masalan, hujumning oldini olish - orqaga qaytish, eskort - passni qabul qilish va boshqalar)

Hujum guruhida yoki jamoaning bir qismida bir-biriga yaqin bo'lgan o'yinchilarning jamoaviy ishi (masalan, parallel reyd, almashtirish va hk).

Tartibsiz himoyaga qarshi o'ynash.

- Tez boshlash (individual va guruh taktikasi)

- Haddan oshib ketish (jamoaviy taktika)

Jamoa taktikasi

Hujumda (himoyalanishga qarshi o'yin bo'lsa)

Hujum tizimlari

HIMOYACHINING TAKTIK ELEMENTLARI

Qo'l to'pida darvozabon muhim mavqega ega. Muvaffaqiyatli himoyasida uning asosiy vazifasi bor, shu bilan birga u hujumda ham, aniq zarbalar bilan ham muhimdir. Darvozabonlar tomonidan ishlatiladigan texnik elementlarni ikki guruhga bo'lish mumkin: himoya va hujumda texnik elementlar.

Darvozabonning himoyaviy faoliyatining texnik elementlari:

- ☐ asosiy pozitsiya, joylashishni aniqlash

Turli burchaklardan va masofadan kelayotgan to'plarni himoya qilish

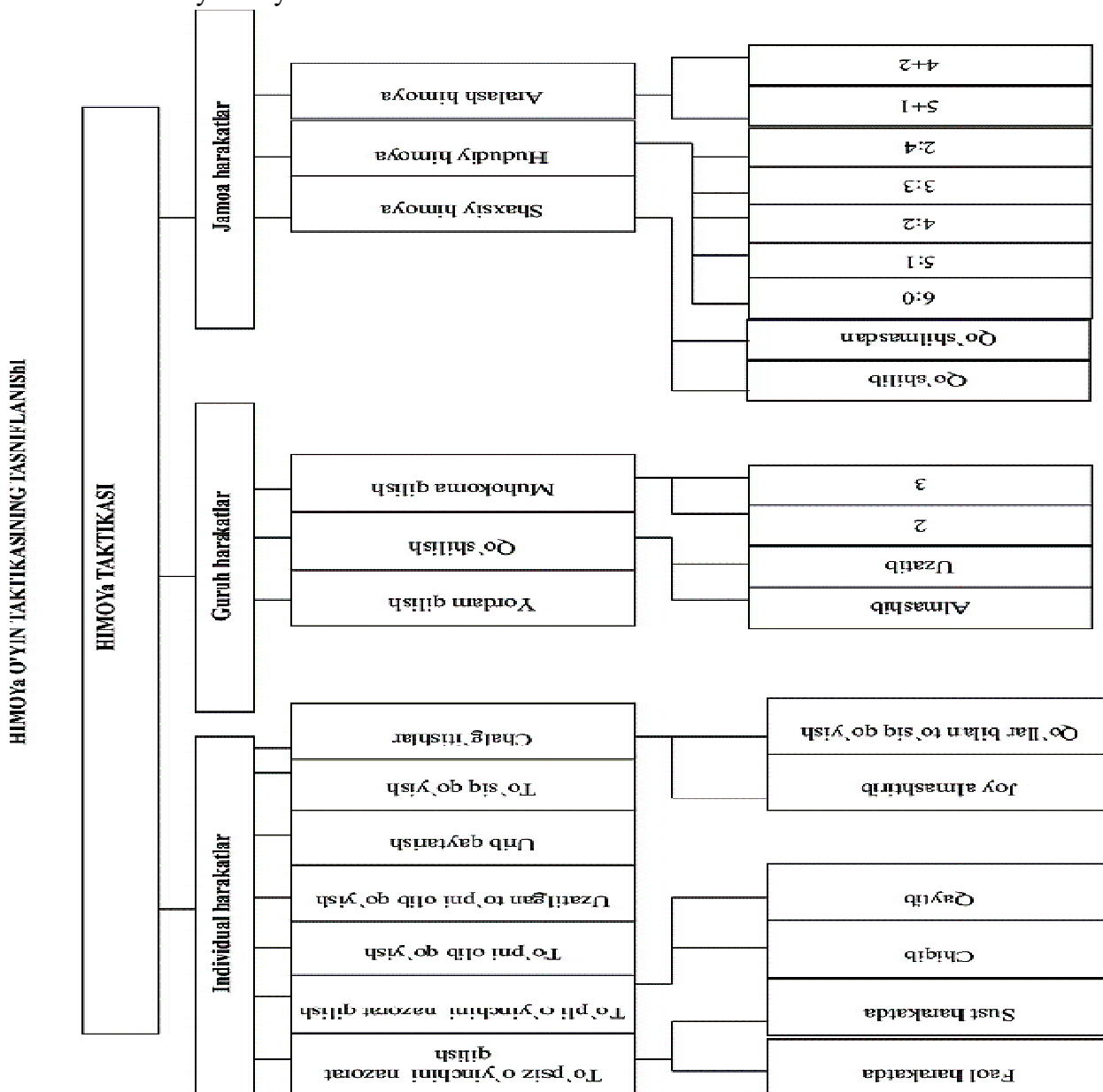
Turli vaziyatlarda himoya (erkin to'p tashlash, penalti)

- ☐ o'yin maydonidagi darvozabon

Darvozabonning texnik elementlariga hujum qilish:

- ☐ Ishga tushirish / ishga tushirish

- ☐ O'yin maydonida darvozabon

Asosiy pozitsiya, joylashishni aniqlash

Asosiy pozitsiya - bu himoyachi yoki hujumga o'tishi mumkin bo'lgan darvozabonning tayyorligini taklif qiladigan holat. Asosiy holat - bu to'pga qaragan katta elkama-elka. Oyoqlar tizzalarda va to'piqlarda bir oz egilib, oyoqlari biroz tashqariga buriladi. Darvozabon

mushaklarni himoya uchun tezda harakat qilishga tayyor bo'lishiga ishonch hosil qilish uchun o'z vaznini oyoqlarning birinchi qismiga qo'yadi. Magistral biroz oldinga egilgan, ikkala qo'l ham magistralning yon tomonlarida bir oz egilib, elkalarining tepasida joylashgan. Qo'llar oldinga qaragan.

Agar biz to'pning hozirgi pozitsiyasidan himoyalanishi kerak bo'lgan ikkita darvoza ustuniga yo'naltirilgan chiziq yasasak. Ikkala chiziq burchakni yopada. Muvaffaqiyatli darvozabon bo'lish uchun u ushbu burchak oralig'ida bo'lishi kerak. Hujumlar paytida dushman jamoasi to'pni atrofida o'ynashadi. Maqsad posboni har doim bu bisektrixda bo'lish uchun tomonlarga o'tishi kerak. (Yon tomonni joylashtirish). Bir vaqtning o'zida darvozabonlar darvoza chizig'ida turmaydilar, lekin uning oldida katta maydonni egallaydilar (chuqurlikni aniqlash). Bundan tashqari, biz balandlikdagi pozitsiyani kuzatishimiz mumkin, va tizzaning bukilish tezligi biz uchun buni ko'rsatadi. Ba'zida darvozabon yuqori mavqega ega, ba'zida u himoyadan oldin chuqurroq. Bu to'pning kutilayotgan balandligiga to'g'ri keladi. Agar to'p yuqoridan kelayotgan bo'lsa, darvozabon balandroq holatda bo'ladi, agar u to'pni pastki burchaklarga tushishini kutsa, tizzalar bukilgan va u himoyaviy harakatni chuqurroq tomondan boshlashi mumkin.

Turli xil burchaklardan va masofadan keladigan to'plarni himoya qilish

Darvozabon turli joylardan kelgan to'plarga boshqacha munosabatda bo'lishadi. Atıcı va qo'l to'pi to'pi o'rtasida zarbalar sodir bo'lsa, himoyachilar bor. Atışma zarbalar boshqa tortishish shakllariga nisbatan qo'l to'pi to'pi darvozasiga juda ko'p zarba berishni anglatadi (masalan, "otish"). To'pni bir-biridan osonroq himoya qilish mumkin, chunki ular uzoq masofadan kelib tushadi va himoyachilar ham darvozabonga yordam berishadi. (ta'sirlar, blokklar). Boshqa tomondan, blokirovka qilish qiyinroq, chunki tayyorgarlik chindan ham ko'rinmaydi yoki jamoa o'rtoqlari yoki raqib o'yinchisidan (posbon) darvozabonga ko'rinmaydi. Ba'zi hollarda faqat otish bilagi yoki to'p ma'lumot beradi.

Turli vaziyatlarda himoya usullari (masalan, otish, penaltilar)

Darvozabonning himoyachilar bilan o'zaro ishlashi (qarang: Hisobni blokirovka qilish: Himoya bo'lim) eng asosiy qismlardan biri. Himoyachilar soni (individual, guruh, guruh) ularni belgilaydi

Darvozabon uchun himoyalanadigan maydon hajmi. Himoyachilar to'p to'pi ular orasiga o'tib ketmasligi uchun qo'l to'pining qisqa burchagini qoplashi kerak. Darvozabon to'pga duch kelishi kerak va agar iloji bo'lsa, qisqa burchakdan ham voz kechmasligi kerak. Uzunroq burchak butunlay darvozabon zimmasida.

Penaltilar vaqtida darvozabon odatdagidan biroz tezroq harakat qilishi mumkin - maksimal 4 metrli chiziqqa. Va bu maqsadga muvofiqdir, chunki jarima to'pini tepish vazifasini qiyinlashtiradigan katta maydonni qamrab olishi mumkin. Ammo bu penaltidan to'pni raqib darvozasi tomon zarba berish imkoniyatini beradi.

Darvozabon shuningdek zarbachini chalkashtirib yuborishi mumkin.

- Darvozabon zarbadan oldin qo'l to'pi to'pining bir tomonini taklif qiladi, keyin zarbani amalga oshirishda u o'zini shu erda joylashtiradi.

- Otish paytida darvozabon oyog'ini yuqoriga ko'taradi - shuning uchun u oyog'ining ostidan zarbani taklif qiladi - shundan so'ng oyog'ini to'sib pastga tushadi va jarima zarbasini amalga oshirib bo'lmaydi.

- Otish oldidan darvozabon oldinga va orqaga qarab pozitsiyasini o'zgartiradi, bajarishni qiyinlashtiradi.

Darvozada himoyachi sifatida

Agar darvozabon o'yinchi maydoniga qadam qo'ysa, boshqa qoidalar kabi unga nisbatan ham xuddi shunday qoidalar qo'llaniladi. Darvozabon maydonda bo'lganida u asosan to'pni egallab olish bilan raqiblarning tezkor hujumlarini to'xtatadi. Noto'g'ri boshlanganda u erkin to'pni olishi mumkin. Agar u tezkor zarbani qo'lga kiritisa, ehtiyot bo'lish kerak, chunki agar u maydon o'yinchisiga minimal tegsa, darhol o'yindan chetlatilishi mumkin. Darvozabonning texnik elementlariga hujum qilish

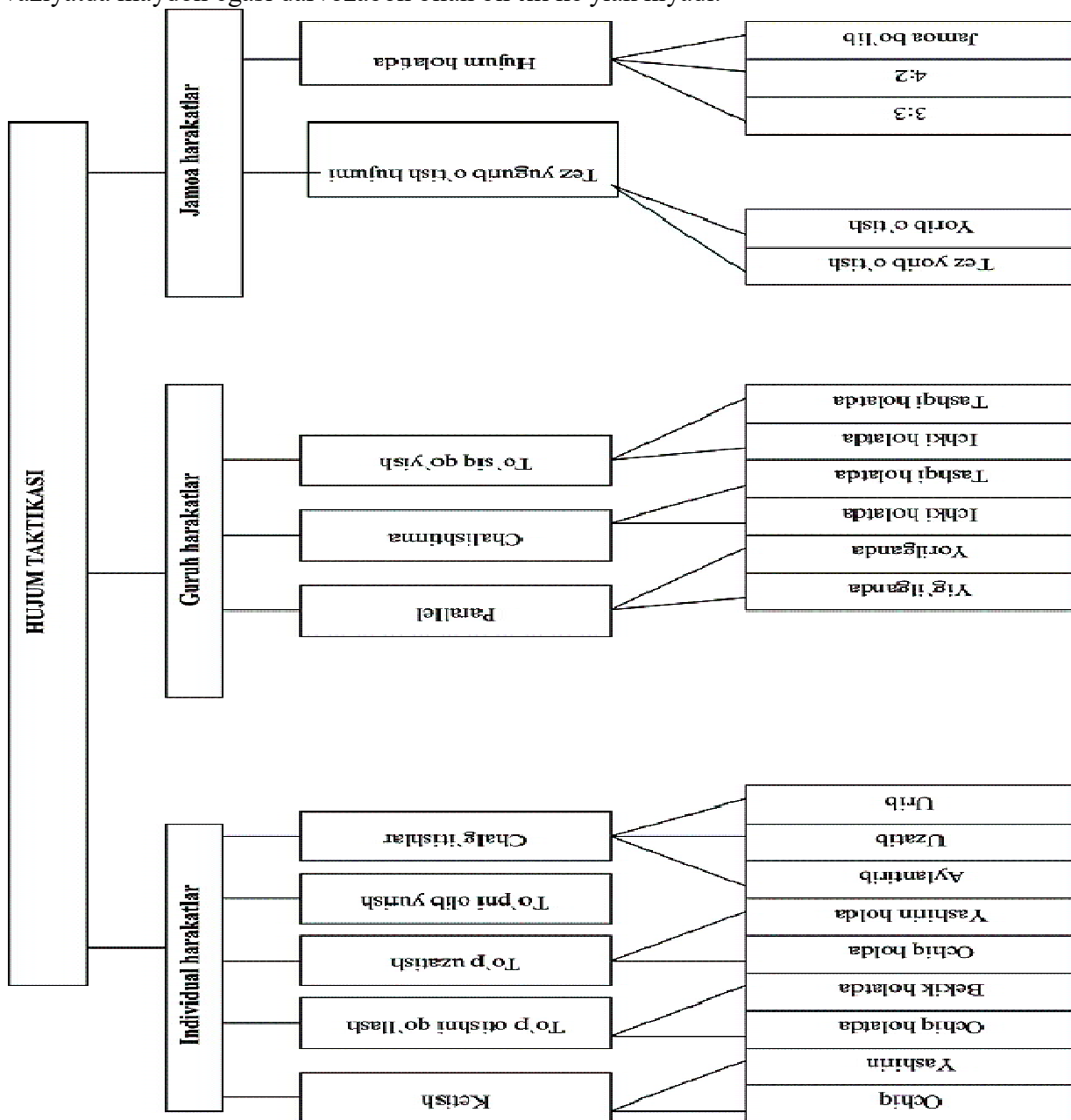
Ishga tushadi

Ushbu o'tish datchigi tez boshlash uchun eng yaxshi va xavfsiz usuldir, chunki himoyachilar orqaga tartiblashsa, uni osonlikcha o'zgartirish mumkin. Ortiqcha ustunlik - bu boshliq darajadagi yuguruvchi jamoadoshiga qaratilgan hujum! Darvozabon raqiblar darvoza tomon yo'l olayotgan bo'lsa va boshlang'ich yugurish uchun imkoniyatga ega bo'lsa, lob shaklini ishlatishi mumkin. Qisqa yo'nalishlar uchun o'tishning boshqa usullaridan foydalanish mumkin (ortiqcha yoki sakrash), ammo mohir darvozabonlar o'tirish holatidan yoki tizzadan turib tezkor boshlashi mumkin.

Maydonda darvozabon

Tabiiyki, darvozabon gol urishda yordam berishi mumkin, shuning uchun u ham individual tarzda gol urishi mumkin.

Ba'zi hollarda darvozabon o'yin davomida maydon egasiga aylantirilishi mumkin. Bunday vaziyatda maydon egasi darvozabon bilan bir xil ko'ylak kiyadi.

- Pozitsiyalar tizimi (og'irlik nuqtalarini yaratish va manevrlarga asoslanib, darvozabonlar uchun o'yin)

- pozitsiyani o'zgartirish tizimi (joy o'zgarishiga qarab, o'yinchilar raqib jamoasining himoya chizig'ini ochish uchun doimiy ravishda o'z pozitsiyalarini o'zgartiradilar)

- Aralashgan hujum tizimi (pozitsiyalar va pozitsiyalarni almashtirish tizimi)

Hujum: (buyurtma hujumda bo'lsa)

Hujum tizimlari (va tarkibiy tuzilmalar)

- Odam ushlaydi / blokdan himoyalanaadi - barcha o'yinchilar himoyachilarga ega, ular mahkam, bo'shashmasdan yoki to'liq yoki yarim maydonga, shuningdek darvoza oldidagi maydonga asoslangan bo'lishi mumkin.

- Mintaqa himoyasi - barcha o'yinchilar chuqurlikdagi 1,2 yoki 3 qatordan iborat maydonni himoya qilishadi (masalan: 6: 0, 5: 1, 3: 2: 1).

- Aralashgan hujum - maydon va hujum tizimlarining kombinatsiyasi (masalan, 5 + 1, 4 + 2 va boshqalar)

So'nggi o'n yilliklarda qo'l to'pi juda ko'p o'zgarishlarni boshdan kechirdi va bu tor-mor qilingan kopishlarda tahlil qilindi. Musobaqa sport turlari faqat sport zallarida o'tkaziladi, ammo hozirgi kunda u tashqi hayotda ham qaytmoqda. Gubbol, plyaj qo'l to'pii va ko'cha qo'l to'pii kabi yangi mashhur shakllar mavjud.

Bu asosan boshlang'ich maktablarda va ular o'sib ulg'aygan 7, 8 va 9 yoshda bo'lganlarida o'ynaladi. Bu maxsus maydon va jihozlarga ega, bundan tashqari to'p shimgichdan qilingan. O'yinda ko'proq maydon egalari bor, shunda to'pga ko'proq tegishi mumkin. Katta yoshdagi guruhlar orasida maydon kattaroq va o'yin vaqti uzoqroq, shuningdek qoidalar asta-sekin kiritilmoqda.

Musobaqa tashkil etish va hakamlik

Musobaqa o'tkazish usullari.

- a) aylanma usul
- b) chiqib ketish usuli
- v) aralash usul

Musobaqalar turlari.

Musobaqalar o'quv trenirovka ishini davomi deb hisoblanadi. Ular sportchi bilan murabbiyni sermashaqqat ishiga yakun yasaydi. Musobaqalar qatnashchilarini har hil tayyorgarligi darajasini aniqlashga yordam beradi, texnik va taktik takomillashishni rag'batlantiradi. Musobaqalarda qatnashish jarayonida o'yinchilarda intizomlik, hamjihatlik, o'zining manfaatlarini jamoa manfaatlariga bo'ysundirish va o'zini ustidan boshqara bilishni, g'alaba qozonishda tirishqoqlik va kuchli irodani, jamoa oldidagi ma'suliyat hislarini tarbiyalaydi.

Qo'l to'pi bo'yicha musobaqalar faqat jamoaviy bo'lishi mumkin. Tashqiliy shakl bo'yicha rasmiy (asosiy) va o'rtoqlik (ko'makchi) musobaqalarga ajratishadi.

Rasmiy musobaqalarga aloqador deb Olimpiya o'yinlari, Jahon birinchiliklari, Evropa, Osiyo, O'zbekiston birinchiliklari va h.k. musobaqalar hisoblanadi. G'olib chempion unvoni bilan taqdirlanadi. Kubok uchun musobaqalar ularda maksimal son jamoalarni qatnashishini ta'minlash uchun va qatnashuvchilarni soniga qaramasdan g'olibni qisqa vaqt ichida aniqlash uchun o'tkaziladi.

O'rtoqlik uchrashuvlari deb jamoalar tayyorgarlikni har xil davrida o'zaro kelishib o'tkaziladigan musobaqaga aytiladi (ular ba'zan asosiy musobaqalardan oldin o'tkaziladi). Hozirgi vaqtda ayrim shaharlarda va halqaro o'rtoqlik uchrashuvlar an'naga aylanib qolgan. Ular sport o'yinlarini omma orasida targ'ib qilishga yordam beradi, har hil halqlar orasida do'stona munosabatni rivojlantiradi.

Musobaqalar

- Rasmiy (asosiy):	-O'rtoqlik (yordamchi):
- Olimpiya o'yinlari	- klassifikatsion yoki
- jahon chempionatlari	saralash turnirlar
- Ovro'po chempionatlari	- match uchrashuvlar
- Ovro'po kuboklari	- nazorat uchrashuvlar
- Osiyo chempionatlari	- ko'rgazmali uchrashuvlar
- Markaziy Osiyo o'yinlari	- ommaviy-tashviqiy

- O'zbekiston spartakiadasi
- O'zbekiston birinchiligi
- O'zbekiston kubogi
- Viloyat. SHahar, tuman birinchiligi
- tenglashtiruvchi yoki blits-turnirlar

Musobaqa o'tkazish usullari.

Qo'l to'pi bo'yicha musobaqalar o'tkazishni uch usuli qo'llaniladi: aylanma, chiqib ketish va aralash usuli.

Musobaqa o'tkazishni u yoki bu usulini qo'llash musobaqalarning vazifasi, sport inshootlari holati, qatnashchilarni tayyorgarlik darajasi, moddiy vositalar, o'tkazish muddati va xakozalarga bog'liq bo'ladi.

Aylanma usul. Mazkur usul bilan musobaqa o'tkazish tamoili shundan iboratiki, bunda har bir jamoa bir-biri bilan bir martadan yoki bir necha marta uchrashadilar. Aylanma usul faqat musobaqa g'olibini oqilona aniqlab qolmay, balki barcha qatnashuvchi jamoalarni sport - texnik tayyorgarligiga munosib egallangan o'rnini aniqlab beradi. Aylanma usulni asosiy kamchiligi – musobaqa o'tkazish uchun ko'p vaqt talab qilinadi. Aylanma usul bo'yicha musobaqalar yakka uchrashuvlar, turlar va turnirlar sifatida o'tkaziladi. YAkka uchrashuvlar sifatida o'tkaziladigan uchrashuvlarni har bir jamoa maydonida bittadan o'yin rejalashtirib, ular oralig'ida bir necha kun dam olish uchun ajratiladi. Odatda o'yin o'z maydonida va raqib maydonida o'tkaziladi. Bunday uchrashuvlar qatnashchilarni o'qishdan yoki ishdan ozod qilinishini talab qilmaydi.

Tur sifatida o'tkaziladigan musobaqalar umumiy musobaqaning bir qismi hisoblanadi. Jamoalar guruhlariga bo'linida va bir necha kun ichida dam olmasdan bir joyda musobaqa o'tkazadi. Musobaqa ikki va undan ko'p turdan iborat bo'lishi mumkin. Musobaqani bunday usulda o'tkazilishi qatnashchi jamoalar hududiy tarqoq bo'lganida maqsadga muvofiqdir. Buning kamchilik tamoni shundan iboratki, jamoalar o'z maydonida va o'z shahrida chiqish imkoniyatlaridan mahrum bo'lishidir.

Turnir o'z mazmuni bilan bir joyda bir necha kun davomida o'tkaziladigan musobaqani ifodalaydi; jadval o'yinlar dam olish kunidan tashqari, har kuni o'tkaziladi.

O'yinlar jadvalini bir necha usulda tuzsa bo'ladi, buning uchun quyidagilarni nazarda tutish kerak:

- Musobaqada qatnashish uchun topshirilgan talabnomalarga ko'ra jamoalar sonini aniqlash;
- Musobaqa o'tkazish uchun talab qilinadigan jadval kunlar sonini belgilash; jamoalar soni juft bo'lganda jadval kunlar soni jamoalar sonidan soni kam bo'ladi, toq bo'lsa – jamoalar soniga teng bo'ladi;
- O'yinlar jadvalini belgilash;
- Jamoalar orasida qur'a tashlash.

Aylanma usul bilan o'tkaziladigan musobaqalar natijasi shaxmat jadvaliga o'xshash qayd qilinadi.

Jamoalar orasida qur'a tashlash. Qur'a tashlashni asosiy maqsadi – o'yinlar kalendarini har hil sxemalardan foydalanib tuzish imkonini tug'dirish uchun jamoalarga ma'lum raqamlarni berkitib qo'yish (berish). Tarqatishni ikki usuli qo'llaniladi: qur'a tashlash orqali yoki «ilonsimon» usulida.

Tarqatish uchun odatda jamoalarni avvalgi yoki dastlabki musobaqalarga ko'rsatgan natijalari asos bo'ladi. Lekin boshqa tamoillar ham bunga asos bo'lishi mumkin. Bu musobaqa haqidagi nizomda ko'rsatilgan bo'lishi kerak.

Musobaqalarni turlar shaklida o'tkazilishida o'yinlar jadvalini tuzish chizmasi (XGF-IAGF tomonidan qo'llanilgan).

3-4 jamoa uchun:

1-kun: (1 - 4)	2-kun: 1 - 3	3 kun: 1 - 2
2 - 3	(4 - 2)	(3 - 4)

5-6 jamoa uchun:

1 kun	2 kun	3 kun	4 kun	5 kun
-------	-------	-------	-------	-------

(1-6)	1-5	1-4	1-3	1-2
2-5	(6-4)	5-3	4-2	(3-6)
3-4	2-3	(6-2)	(5-6)	4-5

7-8 jamoa uchun:

1 kun	2 kun	3 kun	4 kun	5 kun	6 kun	7 kun
(1-8)	1-7	1-6	1-5	1-4	1-3	1-2
2-7	(8-6)	7-5	6-4	5-3	4-2	(3-8)
3-6	2-5	(8-4)	7-3	6-2	(5-8)	4-7
4-5	3-4	2-3	(8-2)	(7-8)	6-7	5-6

9-10 jamoa uchun

1 kun	2 kun	3 kun	4 kun	5 kun
(1-10)	1-9	1-8	1-7	1-6
2-9	(10-8)	9-7	8-6	7-5
3-8	2-7	(10-6)	9-5	8-4
4-7	3-6	2-5	(10-4)	9-3
5-6	4-5	3-4	2-3	(10-2)
6 kun	7 kun	8 kun	9 kun	
1-5	1-4	1-3	1-2	
6-4	5-3	4-2	1-2	
7-3	6-2	(5-10)	4-9	
8-2	(7-10)	6-9	5-8	
(9-10)	8-9	7-8	6-7	

11-12 jamoa uchun

1 kun	2 kun	3 kun	4 kun	5 kun	6 kun
(1-12)	1-11	1-10	1-9	1-8	1-7
2-11	(12-10)	11-0	10-8	9-7	8-6
3-10	2-9	(12-8)	11-7	10-6	9-5
4-9	3-8	2-7	(12-6)	11-5	10-4
5-8	4-7	3-6	2-5	(12-4)	11-3
6-7	5-6	4-5	3-4	2-3	12-2

7 kun	8 kun	9 kun	10 kun	11 kun
1-6	1-5	1-4	1-3	1-2
7-5	6-4	5-3	4-2	(3-12)
8-4	7-3	6-2	(5-12)	4-11
9-3	8-2	(7-12)	6-11	5-10
10-2	(9-12)	8-11	7-10	6-9
(11-12)	10-11	9-10	8-9	7-8

«Ilonsimon» usuli bilan tarqatilganda jamoalarga ularni oldingi musobaqalarda egallagan o`rinlariga muvofiq raqamlar berkitiladi. Keyin bu jamoalar ularga berkitilgan raqamlarga ko`ra ilonsimon taqsimlanadi. Quyidagi 16 jamoani ilonsimon 4 guruhlariga taqsimlanishi ko`rsatiladi:

1	2	3	4
8	7	6	5
9	10	11	12
16	15	14	13

Chiqib ketish usul bo`yicha musobaqalar o`tkazish. Bu usul bo`yicha musobaqalar o`tkazilganda uchrashuvda yutqazgan jamoa keyingi uchrashuvlarda qatnashmaydi. Natijada musobaqa oxirida biror marta ham yutqazmagan jamoa qoladi. Ana shu jamoa g`olib

hisoblanadi. Oxirgi (final) uchrashuvda g`olib jamoaga yutqazgan jamoa ikkinchi hisoblanadi. Chiqib ketish usuli bir qator kamchiliklarga ham ega.

Bu usul barcha jamoalarning haqiqiy o`rinlarini aniqlash imkonini bermaydi va shu usul qo`llanilganda aksariyat jamoalar juda kam uchrashuvlarda qatnashadi. Birorta kuchli jamoa birinchi kunning o`zida mag`lubiyatga uchrab, musobaqalardan chiqib ketishi mumkin.

Chiqib ketish usuli bo`yicha o`tkazilgan musobaqalarda hamma uchrashuvlar biror jamoaning g`alabasi bilan tugallanishi lozim.

Bu usul 2 shakldan iborat:

A) Bir marta mag`lubiyatga uchragandan keyin chiqib ketish;

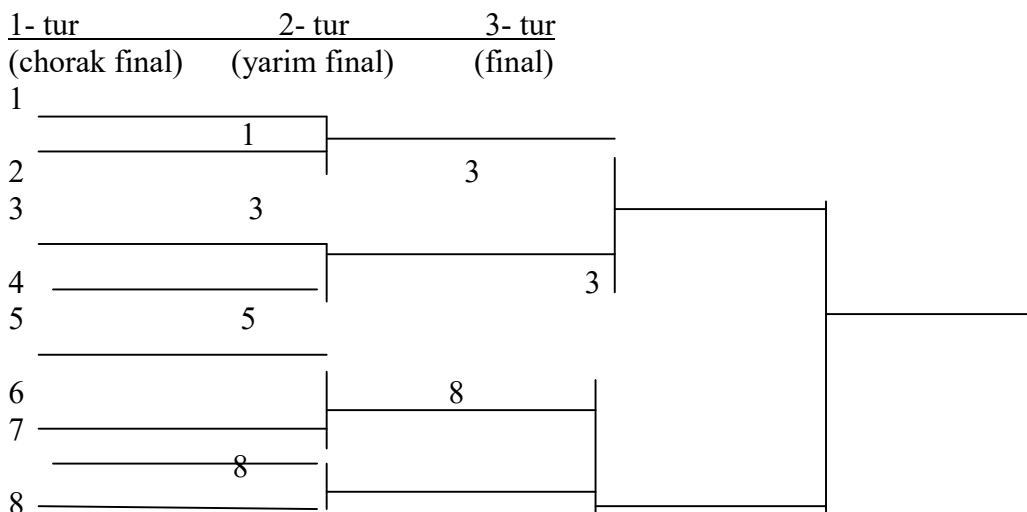
B) Ikki marta mag`lubiyatga uchragandan keyin chiqib ketish.

Jamoalarning soni juft bo`lganda yuqoridan va pastdan bab-baravar sondagi jamoalar birinchi tur o`yinlaridan ozod qilinadi.

Jamoalarning soni toq bo`lgan paytlarda birinchi tur o`yinlarida jadvalning pastidan yuqoriga nisbatan bir jamoa ortiq ozod qilinadi.

Kuchli jamoalar birinchi turning o`zida mag`lubiyatga uchrab, chiqib ketishlarning oldini olish uchun ularni jadvalga tarqatib chiqish mumkin.

Sakkiz jamoa uchun bir mag`lubiyatdan keyin chiqib ketish usulida o`yin jadvali quyidagicha tuziladi.:

Birinchi turdan boshlab qatnashadigan jamoalar sonini aniqlash uchun quyidagi formuladan foydalaniladi:

$$(a-2n) \times 2 = X$$

bu erda a – qatnashayotgan jamoalar soni,

2 n – qatnashayotgan jamoalar soniga yaqin 2 ning karrasiga teng jamoalar soni,

Masalan, qatnashayotgan jamoalarning soni – 10 ga teng, karraga oshirilgan eng yaqin son 2kub = demak – 8

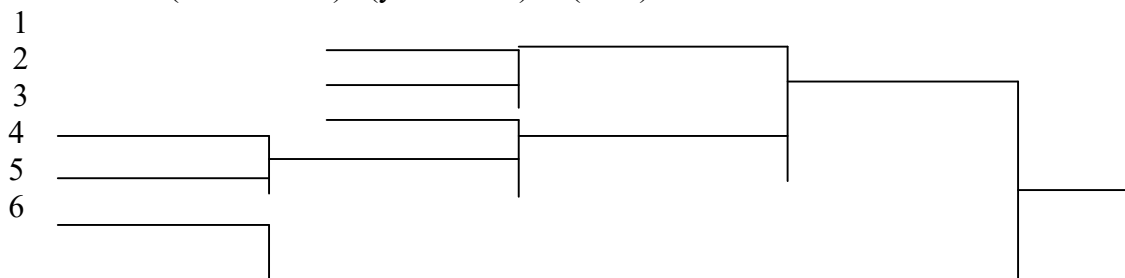
Formulani echamiz:

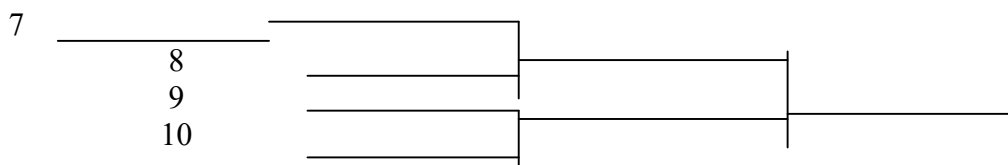
$$(a-2n) \times 2 = (10-2^3) \times 2 = (10-8) \times 2 = 2 \times 2 = 4;$$

jamoalar soni 10ga teng bo`lsa, ustuni ikkala tomonidan uchtdan jamoa ajratib ko`yiladi, o`rtadagi to`rtta jamoa esa birinchi tur o`yinlarini boshlaydi.

10 ta jamoa uchun jadval.

1- tur	2- tur	3- tur	4- tur
	(chorak final)	(yarim final)	(final)

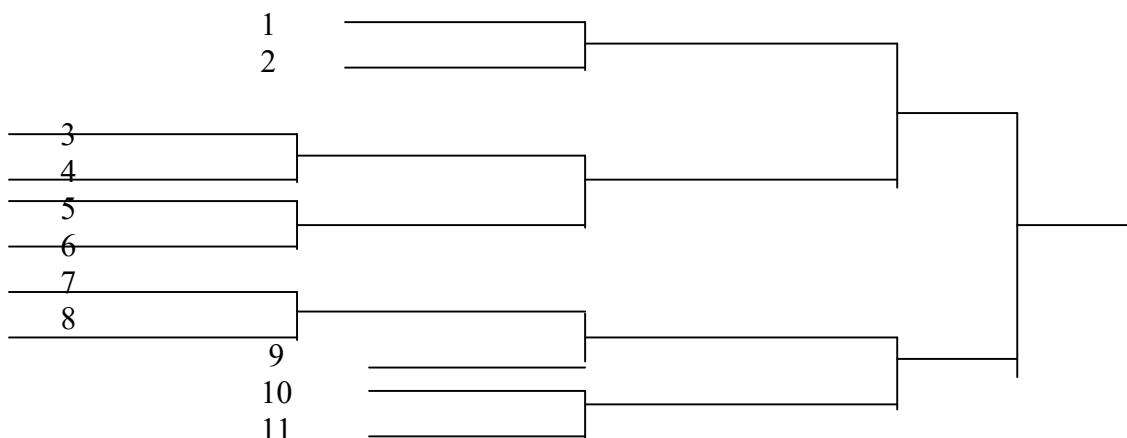
Jamoalar soni toq bo'lsa, birinchi turda jadvalning tagidan bir son ortiq jamoa o'yinlardan ozod qilinadi.

Masalan, 11 jamoa qatnashadi. Unda:

$$(a - 2n) \times 2 = (11 - 2^3) \times 2 = (11 - 8) \times 2 = 3 \times 2 = 6$$

Demak, jadval o'rtasidan 6 ta jamoa 1-chi tur musobaqalarini boshlaydi, ikkita yuqoridagi va uchta pastdagi raqamlarga ega 5 ta jamoa esa musobaqalarni ikkinchi turdan boshlab davom ettiradi.

1- tur	2- tur	3- tur	4- tur
	(chorak final)	(yarim final)	(final)

Tasodifni yoki ikki kuchli jamoalarni 1 chi turda uchrab qolishini bartaraf qilish maqsadida kuchli jamoalarni tarqatish usulidan foydalanishadi. Kuchli jamoalarni tarqatish maqsadida, ularga ma'lum raqamlar ajratiladi va ular orasida aloxida qur'a tashlanadi.

Aralash usul. Musobaqalar aralash usuli bo'yicha o'tkazilganda uchrashuvlarning bir qismi chikib ketish, ikkinchi qismi esa aylanma usulida o'tkaziladi. Bu usul musobaqalarda qatnashayotgan jamolarning soni ko'p xamda ular bir – birlaridan hududiy jixatdan uzoqda joylashganlarida qo'llaniladi. Bunda xamma jamoalar ma'lum bir hududlarga yoki guruxlarga bo'linadi. Musobaqalar hududlarda va guruxlarda chikib ketish usuli bo'icha o'tkazilsa, final musobaqalari esa aylanma usul bo'yicha o'tkazilishi mumkin va aksincha agar musobaqalar hududlarda va guruxlarda aylanma usulida o'tkazilsa, final musobaqalari chikib ketish usuli bo'yicha o'tkazilishi mumkin.

Musobaqa o'tkazish usullarida musobaqa jadvalining har bir juftidan birinchi bo'lib yozilgan jamoa mezbon, ikkinchi bo'lib yozilgan jamoa mehmon bo'lib xisoblanadi.

Ma'lumki, utkaziladigan musobaqalarda uchrashayotgan jamoa a'zolarining sport kiyimlari boshqa- boshqa rangda bo'lganligi ma'kul. Shuning uchun zarur bo'lgan paytda mezbonlar kiyimlarini almashtirishlari kerak. Mezbonlar uchrashuv boshlanishidan avval mehmonlarga maydonchani tanlashga imkoniyat berishlari lozim.

Musobaqalar to'g'risida Nizom.

Tasdiqlangan sport musobaqalarining jadvali asosida har bir musobaqa uchun aloxida «Nizom» tuziladi. Jadval musobaqalarini tayyorlash va o'tkazish «Nizom» ishlab chiqishdan boshlanadi va bu «Nizom» musobaqa o'tkazishda asosiy yuridik hujjat bo'lib hisoblanadi.

Musobaqa «Nizom»i jismoniy tarbiya jamoasining o`quv- trenirovka va sport ishlariga katta ta`sir ko`rsatadi. «Nizom»ni oldindan aniq bilish o`quv- sport ishlarini to`g`ri rejalashtirishga yordam beradi. «Nizom» musobaqada qatnashadigan barcha tashkilotlarga oldindan keragicha yuboriladi.

Musobaqa utkazayotgan tashkilot «Nizom» tuzishda quyidagilarni ko`rsatishi lozim.

1. Maqsadi va vazifasi. Musobaqani maqsadi (o`quv ishini yakunini yasash, kuchli jamoalarni aniklash, gandbolni ommolashtirish va x.k.) musobaqaning qo`lamiga va turiga bog`liq bo`ladi.

2. O`tkazish joyi va vaqti. Musobaqa o`tkaziladigan shahar (inshoat) ko`rsatiladi va kunlari belgilanadi.

3. Musobaqani boqarish. Musobaqani tashkil quluvchilar va raxbarlar, xamda hakamlar birlashmasi va ularni tasdiqlovchi tashkilot ko`rsatiladi.

4. Musobaqa qatnashuvchilari. Musobaqada qatnashuvchi jamoalar soni va nomi ko`rsatiladi; talabnomaga kiritiladigan qatnashuvchilarning eng ko`p soni, yoshi va ularni malakasi belgilanadi.

5. Musobaqani o`tkazish shartlari. Musobaqalar qaysi usul (aylanma, chiqib ketish, aralash) bo`icha o`tkazilishi batafsil ko`rsatiladi. Qur`a tashlash vaqti, joyi va uning asosiy shartlari ma`lum qilinadi. Musobaqa natijalarini aniqlash tartiblari belgilanadi (ochkolar soni bir xil, durang, o`yinga kelmaslik va boshqa xollar).

6. Noroziliklarni taqdim etish shartlari va ularni ko`rib chiqish tartibi.

7. Tashkilotlarni, jamoalarni, qatnashchilarni va murabbiylarni mukofotlash. Tashkilotlar, jamoalar, qatnashchilar va murabbiylar qaysi o`rin uchun nima bilan mukoffotlanishlari ko`rsatiladi.

8. Jamoalarni qabul qilib olish. Mablag` ajratuvchi tashkilot kelish va ketish muddatlari, joylashtirish va ovqatlantirish sharoitlari ko`rsatiladi.

9. Talabnomani va qayta talabnomani taqdim etish turlari va vaqtini, jamoalar va qatnashchilarni rasmiylashtirish tartibi hamda zarur bo`lgan qo`shimcha xujjatlar (pasport, toifa bileti va boshqalar) ko`rsatiladi.

10. Maxsus shartlar: jamoalar tarkibida baland bo`yli o`yinchilarning mavjudligi, himoyani maxsus (yakka) tizimini qo`llashni talab qilish, musobaqada qatnashish uchun nazorat mezonlarini topshirish shartli qo`yilishi va x.k. Musobaqaga qatnashish uchun qo`yish masalasi nizomga muvafiq mandat komissiyasi tamonidan ko`rib chiqiladi. Musobaqaga qo`yish javobgarligini o`z zimmasiga bosh hakam, musobaqani bosh vrachi va mandat komissiyasi vaqili oladilar.

Hakamlar.

Hakamlar - o'yinni boshidan oxirigacha boshqaradilar. Barcha hakamlar va guruh a'zolari qarorlariga bo'ysunishlari shart.

Uchrashuv davomida hakamlarning qarorlari qat'iyydir. Ular hakamlar kollegiyasining boshqa a'zolarining xatolari aniqlangan bo'lsa, ularning qarorlarini bekor qilishga haqlidirlar.

Uchrashuv oxirida ular uchrashuv bayonnomalarini tekshiradilar va imzolaydilar.

Hakamlardan hakam formasi, sport hakamining malaka toifasini tasdiqlovchi hujjat, tegishli toifadagi hakam logotipi bo'lishi talab etiladi.

Hakamlar o'z harakatlarini qoidalarga muvofiq bajarishlari shart.

Musobaqa qoidalari

QOIDA 1. Qo'l to'pi maydonchasi.

O'yin maydoni uzunligi 40 metr va kengligi 20 metr bo'lgan to'rtburchaklar bo'lib, unda ikkita gol maydoni (1.4 va 6-qoidalar) va o'yin maydoni mavjud. Uzun chegara chiziqlari - bu yon chiziqlar, qisqa chiziqlar - bu maqsad chiziqlari (darvozalar qatorlari orasidagi) va tashqi darvoza chiziqlari (maqsadning ikkala tomonida).

O'yin maydonchasi atrofida xavfsizlik zonasi bo'lishi kerak, uning kengligi yon chiziqlar bo'ylab kamida 1 metr va darvoza chizig'idan 2 metr orqada.

O'yin davomida o'yin maydonining xususiyatlari jamoalardan birining foydasiga o'zgartirilishi mumkin emas.

Maqsad har bir maqsad chizig'ining o'rtasiga o'rnatiladi. Darvozalar polga yoki ularning orqasidagi devorga mahkam o'rnatilishi kerak. Darvozaning ichki o'lchamlari: balandligi 2 metr, kengligi 3 metr.

Maqsad ustunlari gorizontal bar bilan mahkamlanadi. Darvoza ustunlarining so'nggi qirralari maqsadlar qatorining tashqi chetiga to'g'ri kelishi kerak. Darvoza ustunlari va kesma ustunining yon tomoni 8 sm bo'lgan to'rtburchak bo'lakka ega. Hakamning yon tomondan ko'rinishi mumkin bo'lgan uch yuzasi hakamning rangidan aniq farq qiladigan ikkita qarama-qarshi rangda ko'ndalang chiziqlar bilan bo'yalgan bo'lishi kerak.

Gol aniq to'rga ega bo'lishi kerak, shunda darvozaga tashlangan to'p darvoza ichida qoladi.

Maydondagi barcha chiziqlar ular cheklaydigan zonalarining bir qismidir. Boomlar orasidagi maqsad chiziqlari 8 sm kenglikda bo'lishi kerak, qolgan barcha chiziqlar esa 5 sm kenglikda bo'lishi kerak.

Ikki qo'shni zonalar orasidagi ajratish chiziqlari ushbu zonalarining turli xil ranglari chegarasi bilan hosil bo'lishi mumkin.

Har bir maqsadning oldida darvoza maydoni joylashgan. Maqsad maydoni faqat darvoza maydoni chizig'i bilan cheklangan (6 metrli chiziq), u quyidagicha amalga oshiriladi:

a) uzunligi 3 metr bo'lgan chiziq to'g'ridan-to'g'ri darvoza qarshisida, undan 6 metr masofada darvoza chizig'iga parallel ravishda chiziladi (o'lchovlar darvoza chizig'ining tashqi chetidan darvoza chizig'ining tashqi chetiga o'tkaziladi);

b) 3 metrli chiziq maqsadning tashqi chizig'i bilan har birining radiusi 6 metr bo'lgan to'rtburchakning to'rtidan biriga ulanadi (o'lchovlar ustunlar tashqi burchaklarining ichki burchagidan olinadi);

Erkin otish chizig'i (9 metrli chiziq) chiziqli chiziq bo'lib, darvoza chizig'i chetidan 3 metr masofada chiziladi. Chiziq segmentlarining o'lchamlari, shuningdek segmentlar orasidagi masofa 15 sm (1-rasm).

7 metrli chiziq - 1 metr uzunlikdagi chiziq, to'g'ridan-to'g'ri maqsadga qarama-qarshi yo'naltirilgan, undan 7 metr masofada darvoza chizig'iga parallel ravishda (o'lchovlar darvoza chizig'ining tashqi chetidan 7 metrli chiziqlarning tashqi chetigacha olinadi)

Darvozabonni cheklash chizig'i (4 metrli chiziq) - 15 sm uzunlikdagi chiziq, to'g'ridan-to'g'ri darvoza ro'parasida, undan 4 metr masofada darvoza chizig'iga parallel ravishda chiziq (o'lchovlar darvoza chizig'ining tashqi chetidan 4 metrli chiziqlarning tashqi chetigacha olinadi) .

Markaziy chiziq ikki yon chiziqlarning o'rta nuqtalarini bog'laydi.

Har bir jamoa uchun almashtirish liniyasi yon chiziqlarning o'rtasidan 4,5 metr masofada joylashgan yon qismni o'z ichiga oladi. O'zgartirish chizig'i yon chiziqdan 15 sm ichkariga va tashqi tomondan 15 sm ga qarab markaziy chiziqqa parallel ravishda chiziq bilan tugaydi.

Vaqtboshisi va kotibning stoli (hakamning jadvali) va skameykni sekundometer (kotib) almashtirish chiziqlarini ko'ra oladigan qilib qo'yish kerak. Jadval skameykadan ko'ra yon chiziqqa yaqinroq bo'lishi kerak, ammo undan 50 sm yaqinroq bo'lmasligi kerak.

QOIDA 2. O'yin vaqti, yakuniy hushtak va tanaffus

O'yin vaqti.

Asosiy o'yin vaqti 16 va undan katta yoshdagi qo'l to'pichilarga ega jamoalar uchun 30 minutlik ikki qismdan iborat. Taym orasidagi tanaffus vaqti - 10 minut.

12 yoshdan 16 yoshgacha bo'lgan bolalar jamoalari uchun asosiy o'yin vaqti har biri 25 daqiqadan 2 yarim, 8 yoshdan 12 yoshgacha bo'lgan bolalar jamoalari uchun har biri 20 daqiqadan 2 yarim. Ikkala holatda ham taymlar orasidagi tanaffus vaqti odatda 10 minut.

Izoh:Chempionat o'yinlari, O'zbekiston kubogi, O'zbekiston chempionati, taymlar o'rtasidagi tanaffusning davomiyligi 15 minut.

Qo'shimcha o'yin vaqti besh daqiqali tanaffusdan so'ng belgilanadi, agar asosiy o'yin vaqtidan keyin durang natija qayd etilgan bo'lsa va g'olibni aniqlash zarur bo'lsa. Qo'shimcha vaqt 5 daqiqalik ikkita yarmini o'z ichiga oladi va ular orasida bir daqiqalik tanaffus mavjud.

Agar birinchi qo'shimcha vaqtdan keyin g'olib yana aniqlanmasa, besh daqiqali tanaffusdan so'ng ikkinchi qo'shimcha vaqt belgilanadi. Ushbu qo'shimcha vaqt bir daqiqalik tanaffus bilan 5 minutning ikkita yarmini o'z ichiga oladi.

Agar bu holda o'yin durang bilan yakunlangan bo'lsa, g'olib ushbu musobaqalar reglamentiga muvofiq aniqlanadi. Ammo, agar g'olibni aniqlash uchun 7 metrli zarbalardan foydalanish kerak bo'lsa, unda ushbu tartib quyidagicha bo'lishi kerak.

Agar 7 metrli zarbalar galstuk yordamida ishlatilsa, o'yinning oxiriga qadar olib tashlangan va diskvalifikatsiya qilingan o'yinchilar ishtirok etmaydilar. Har bir jamoa 5 o'yinchini nomzod qiladi. Ushbu o'yinchilar boshqa jamoaning o'yinchilari bilan navbatma-navbat bitta zarbani amalga oshiradilar. O'yinchilar tomonidan kiritilgan zarbalarni jamoalarga ustunlik qilish shart emas. Darvozabonlar o'zgarishi mumkin va darvozabonni o'yinda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan o'yinchi almashtirishi mumkin. O'yinchilar 7 metrli jarima to'pini bajarishda va darvozabon sifatida ishtirok etishlari mumkin.

Darvozani hakam tanlaydi. Shuningdek, hakamlar birinchi yoki ikkinchi zarbani durang bilan bajaradigan jamoani aniqlaydilar. Bu ketma-ket keladigan barcha ketma-ketliklar uchun o'zgaradi, agar birinchi seriyadan keyin g'olib aniqlanmasa, keyin 5 ta ketma-ketlikdagi tortishish ketma-ketligi har safar o'zgarib turadi.

Bunday holda, har bir jamoa yana besh nafar o'yinchini tayinlaydi. Barcha o'yinchilarga yoki birinchi seriyada qatnashganlarning ayrimlariga foydalanishga ruxsat beriladi. Besh nafar o'yinchini to'plash usullari g'olib aniqlanmaguncha qo'llaniladi. Ammo endi g'olibni aniqlash uchun har bir otish seriyasidan keyin bitta gol farqi kifoya qiladi.

Agar ushbu davr mobaynida o'yinchilar qo'pol yoki sportchiga xos bo'lmagan takroriy xatti-harakat qilsalar, ular diskvalifikatsiya qilinadi. Agar ushbu o'yinchi 7 metrli zarbalarni amalga oshiradigan besh nafar o'yinchi tarkibiga kirsas, u ushbu jamoaning boshqa o'yinchisi bilan almashtiriladi.

Yakuniy hushtak.

O'yin vaqti hakamning dastlabki zarbasi uchun hushtagi bilan boshlanadi. Avtomatik ravishda vaqtni hisoblash taymerining so'nggi hushtaklari yoki sekundometer yordamida tugaydi. Bunday hushtak bo'lmasa, hakam, sekundometer yoki texnik delegat o'yin oxirida hushtak chalishadi.

Agar avtomatik yakuniy hushtakga ega bo'lgan vaqtni hisoblagich bo'lmasa, sekundomer stol soati yoki sekundomerdan foydalanadi va yakuniy hushtakni o'zi beradi.

Qoidalarni buzish yoki oxirgi hushtakdan oldin yoki yarim davomida yoki o'yinning boshqa qismida (sportchilarga xos bo'lmagan) xatti-harakatlar (qo'shimcha vaqt bilan bir vaqtda, xuddi shunday) erkin otish yoki 7 metrqa qaror qilingan taqdirda ham jazolanishi kerak. otish. Ushbu otishlar oxirgi hushtakdan keyin amalga oshiriladi.

Shunga o'xshab, agar zarbani qaytarish yoki o'yinning oxirida (o'yinning oxirida yoki qo'shimcha vaqtda) erkin yoki 7 metrli otish paytida yoki to'p havoda bo'lsa, zarbani takrorlash kerak.

Ikkala holatda ham, hakamlar o'yinni faqat erkin yoki 7 metrli otish (yoki takrorlash) tugagandan va natijasi aniqlangandan so'nggina yakunlaydilar.

Erkin otishni amalga oshirayotganda (yoki ular takrorlanganda) o'yinchilarni joylashtirish va ularni almashtirish uchun maxsus cheklovlar mavjud. Tasvirlangan odatiy vaziyatdan farqli o'laroq, hujumkor guruh bilan faqat bitta o'yinchi almashtirilishi mumkin; Shunga o'xshab, himoya qiluvchi jamoaga, agar oxirgi hushtak vaqtida darvozabonisiz o'ynagan bo'lsa, maydon o'yinchisini darvozabon bilan almashtirishga ruxsat beriladi. Ushbu talabni buzgan o'yinchilar jazolanadilar. Bundan tashqari, otish komandasining barcha o'yinchilari otish o'yinchisidan 3 metrdan yaqin masofada va raqibning erkin to'p tashlash chizig'idan tashqarida bo'lishi kerak. Himoyachilarning pozitsiyasi asosida boshqariladi.

O'yinchilar yoki mansabdor shaxslar Qoidalarining buzilishi yoki erkin tashlash yoki 7 metrga uloqtirish paytida sodir bo'lgan sportchiga xos bo'lmagan hatti-harakatlari uchun shaxsiy jazoga tortiladilar. Ammo bunday otishni amalga oshirish paytida yuzaga kelgan qoidabuzarliklar uchun teskari yo'nalishda erkin to'p tashlash mumkin emas.

Agar hakamlar sekundometer so'nggi hushtakni (vaqt yoki o'yin oxirida) juda erta berganligini ta'kidlasa, ular o'yinchilarni maydonga qo'yib, qolgan vaqtni o'ynashlari kerak.

Oldindan hushtak eshitilganda to'p egasi bo'lgan jamoa o'yin davom etganda to'pga egalik qilish huquqini saqlab qoladi. Agar to'p o'yinda bo'lmagan bo'lsa, u holda o'yin to'xtatilgan vaziyatga qarab otish bilan davom etadi. Agar to'p o'yinda bo'lgan bo'lsa, o'yin erkin to'p tashlash bilan davom etadi.

Agar o'yinning birinchi yarmi (yoki qo'shimcha vaqtning yarmi) belgilangan vaqtdan ko'proq davom etgan bo'lsa, unda ikkinchi bo'limni mos keladigan vaqtga qisqartirish kerak. Agar o'yinning ikkinchi yarmi (yoki qo'shimcha vaqt vaqti) uzoqroq davom etsa, bu holda hakamlar hech qanday o'zgarishlar qilmaydi.

Hakamlar o'yinni to'xtatadigan vaqtni va uning davomiyligini (taym-aut) aniqlaydilar.

Vaqtni kutish vaqti talab qilinadi:

- a) 2 daqiqalik chetlatish yoki diskvalifikatsiya;
- b) jamoaviy taym-aut berish;
- c) sekundometer yoki texnik vakilning hushtagi;
- d) vaziyatning hakamlari tomonidan muhokama qilinishi.

Boshqa holatlarda, yuzaga kelgan vaziyatga qarab, tanaffus ham ta'minlanadi.

Tanaffus vaqtidagi qoidabuzarlik o'yin vaqtidagi qoidabuzarlik kabi oqibatlarga olib keladi

Aslida hakamlar vaqtni qachon to'xtatib, tanaffusni taqdim etishni hal qilishadi. Sekundometer o'yin vaqtini to'xtatadi, hakamlar imo-ishora bilan uchta qisqa hushtak chalishganda.

Ammo, o'yin sekundomer yoki texnik vakilning hushtagi bilan to'xtatilgan bo'lsa, taym-aut majburiy bo'lsa, sekundometer hakamlardan tasdiqlashni kutmasdan hushtagandan so'ng darhol to'xtatishi kerak.

Tanaffusdan keyin o'ynashni davom ettirish uchun hushtak majburiydir.

Kotib / delegatning hushtagi bilan o'yin to'xtatilishi kerak. Hakamlar (qo'l to'pichilar) o'yin to'xtatilganligini darhol anglamagan taqdirda ham, hushtagandan keyin hakamdagi harakatlar haqiqiy emas deb hisoblanadi. Bu degani, agar hakamning stolidan hushtagandan so'ng gol urilgan bo'lsa, gol urilmasligi kerak. Shunga ko'ra, hakamlarning 7 metrga otish, erkin to'p tashlash, yon chiziqdan otish, dastlabki otish yoki darvozabonning zarbasini tayinlash to'g'risidagi qarorlari ham bekor hisoblanadi. O'yin kotib / texnik delegatsiya hushtakini yuborgan paytda yuzaga kelgan vaziyatga qarab davom etadi. (Shuni esda tutish kerakki, odatda hakam stolidan hushtak chalib o'yinga xalaqit berish holatlari - jamoaning taym-aut so'rashi va almashtirish qoidalarini buzish).

Ammo hakamlar stolidagi hushtak va hakamlar o'yinni to'xtatgan payt o'rtasidagi barcha shaxsiy jazolar o'z kuchini yo'qotmaydi. Ushbu qoida buzilish turi va jazoning og'irligidan qat'iy nazar qo'llaniladi.

Har bir jamoa qo'shimcha vaqt ichida emas, balki o'yinning asosiy vaqtining har bir yarmida bir daqiqalik jamoaviy tanaffus olish huquqiga ega.

Izoh:Chempionat, O'zbekiston kubogi va O'zbekiston chempionatidagi o'yinlarda har bir jamoaga uchtdan jamoaviy taym-autdan foydalanishga ruxsat beriladi (qo'shimcha vaqt bundan mustasno), lekin o'yinning asosiy vaqtining har bir yarmida ikkitadan ko'p bo'lmagan taym-autdan foydalaniladi.

QOIDA 3. To'p.

To'p teridan yoki sintetik materialdan qilingan. U yumaloq bo'lishi kerak. Qobiq silliq va porloq bo'lmasligi kerak.

To'p o'lchami, ya'ni. Turli yosh toifasidagi jamoalar uchun uning atrofi va vazni quyidagicha bo'lishi kerak:

- 58 - 60 sm va 425 - 475 g (3 yoshdagi IHF) erkaklar va o'smirlar jamoalari uchun (16 yoshdan katta);

- ayollar jamoalari, qizlar jamoalari (14 yoshdan katta) va yoshlar (12 yoshdan 16 yoshgacha) jamoalari uchun - 54 - 56 sm va 325 - 375 g (IHF hajmi 2);

- qizlar (8 yoshdan 14 yoshgacha) va o'g'il bolalar (8 yoshdan 12 yoshgacha) jamoalari uchun 50 - 52 sm va 290 - 330 g (IHF hajmi 1).

IGF rasmiy musobaqalarida ishlatiladigan to'plarga qo'yiladigan texnik talablar IGF to'p reglamentida mavjud.

Mini qo'l to'pi uchun ishlatiladigan to'plarning o'lchamlari va og'irligi oddiy o'yin qoidalarida tartibga solinmaydi.

Har bir o'yin uchun kamida ikkita gol ta'minlanishi kerak. Zaxira koptoklar butun o'yin davomida to'g'ridan-to'g'ri sekretarning stolida joylashgan bo'lishi kerak. To'plar 3.1 va 3.2-qoidalar talablariga javob berishi kerak.

Zaxira to'pidan qachon foydalanish kerakligi hakamlar tomonidan hal qilinadi. Bunday hollarda hakamlar tanaffus vaqtini qisqartirish va tanaffusga yo'l qo'ymaslik uchun zaxira to'pini imkon qadar tezroq berishlari kerak.

QOIDA 4. Jamoa, o'yinchilarni almashtirish, o'yin shakli, o'yinchi jarohati.

Jamoa 14 o'yinchidan iborat.

Bir vaqtning o'zida 7 tadan ortiq o'yinchi o'yin maydonida bo'la olmaydi. Qolgan o'yinchilar zaxirada.

Darvozabon deb e'lon qilingan o'yinchi har qanday vaqtda maydon o'yinchisiga aylanishi mumkin. Xuddi shunday, maydon o'yinchisi istalgan vaqtda darvozabonga aylanishi mumkin.

Agar jamoa darvozabonsiz o'ynasa, u holda ko'pi bilan yettita maydon o'yinchisi o'yin maydonchasida bo'lish huquqiga ega.

darvozabon maydon o'yinchisi bilan almashtirilgan holatlar ko'rib chiqiladi.

O'yin boshida jamoada o'yin maydonida kamida 5 o'yinchi bo'lishi kerak.

Jamoa o'yinchilari sonini o'yin davomida istalgan vaqtda, shu jumladan qo'shimcha vaqtni 14 taga oshirish mumkin.

O'yinni o'yin maydonchasidagi jamoaviy o'yinchilar soni 5 kishidan kam bo'lganda ham davom ettirish mumkin. Faqat hakamlar o'yinni qachon to'xtatish kerakligini hal qilishlari mumkin.

Izoh:Chempionat, O'zbekiston kubogi, O'zbekiston chempionati o'yinlarida ishtirok etadigan o'yinchilar soni 16 tadan oshmasligi kerak.

O'yin davomida jamoada 4 tadan ko'p bo'lmagan mansabdor shaxs bo'lishi mumkin. Ushbu sardorlarni o'yin davomida almashtirib bo'lmaydi. Ulardan biri jamoaning rasmiy vakili deb e'lon qilinishi kerak. Faqatgina u vaqt xodimi / kotibiga va hakamlarga murojaat qilish huquqiga ega).

Asosan, jamoa mutasaddilariga o'yin davomida maydonga kirish taqiqlangan. Ushbu Qoidalarning buzilishi sportchilarga xos bo'lmagan xatti-harakatlar deb hisoblanadi. O'yin raqib jamoa tomonidan erkin to'p tashlash bilan davom ettiriladi.

Jamoa rasmiysi zaxiradagi o'yin davomida jamoaning rasmiy shaxslari va hisob varaqasida qayd etilgan (maksimal 4) o'yindan tashqari o'yinda ishtirok etish huquqiga ega bo'lgan boshqa hech kim bo'lmasligi kerak. Shuningdek, u zaxira zonalar to'g'risidagi nizomga rioya qilish

uchun javobgardir. Ushbu Qoidalarini buzganlik uchun jamoaning rasmiy vakili progressiv jazoga.

Agar o'yinchi yoki jamoaning rasmiy vakili o'yin oldidan bo'lsa va uning familiyasi uchrashuv bayonnomasiga kiritilgan bo'lsa, o'yinda ishtirok etish huquqiga ega.

Uchrashuv boshlanganidan keyin kelgan qo'l to'pichilar va jamoa rasmiylari to'purar yoki sekundometrda ishtirok etish uchun ruxsat olishlari kerak va ularning ismlari bayonnomaga kiritilishi kerak.

Aslida, o'ynash huquqiga ega bo'lgan o'yinchi istalgan vaqtda o'yin zonasiga o'zining zaxira zonasi orqali kirishi mumkin.

Jamoa rasmiysi faqat o'yin maydoniga kirish huquqiga ega bo'lgan o'yinchilar uchun javobgardir. Ushbu talabni buzish holatlari jamoaning rasmiy vakilining sportga xos bo'lmagan xatti-harakati hisoblanadi.

Qo'l to'pichilarni almashtirish.

Zaxira o'yinchilari o'yin maydonchasini tark etish bilanoq, kotib / kotibning ruxsatisiz, muqobil o'yinchilar o'yin maydoniga qayta-qayta kirishlari mumkin. O'yinchilar har doim o'yin maydoniga kirishlari va uni faqat jamoaning almashtirish chizig'i orqali tark etishlari kerak. Ushbu talablar darvozabonlarni almashtirishda ham qo'llaniladi.

O'zgartirish qoidalarini taym-autlarda ham qo'llaniladi (jamoaviy taymlar bundan mustasno).

O'zgartirish chizig'i tushunchasiga ega bo'lish almashtirish jarayonini tartibga soladi. Ammo bu hech qanday afzallikka ega bo'lmagan holda o'yinchi noaniq vaziyatda yon chiziq yoki tashqi darvoza chizig'ini bosib o'tgan vaziyatlarda jazolanmasligi kerak (masalan, zaxira chizig'i tashqarisidagi zaxira o'rindig'idan suv yoki salftkani olish yoki uzoq o'yinchi chiqish paytida). O'yin maydonchasidan, uning skameykasidan o'tib, lekin zaxira chizig'idan tashqarida). O'yin maydonidan tashqarida zonadan taktik va noqonuniy foydalanish alohida ko'rib chiqiladi.

Noto'g'ri almashtirishni amalga oshirgan o'yinchi 2 daqiqaga olib tashlanadi. Agar bitta jamoaning bittadan ortiq o'yinchisi bitta vaziyatda almashtirish qoidalarini buzsa, faqat birinchi marta qoidabuzarlik qilgan o'yinchi jazolanishi kerak.

O'yin raqib jamoa tomonidan erkin to'p tashlash bilan davom etadi.

Agar qo'shimcha o'yinchi o'yin maydoniga almashtirishsiz kirsa yoki o'yinchi almashtirish maydonidan o'yin holatiga aralashsa, u 2 daqiqaga olib tashlanadi. Keyingi 2 daqiqada jamoani bitta o'yinchi kamaytiradi (hakamga kelgan qo'shimcha o'yinchi o'yin maydonchasini tark etishga majbur bo'ladi).

Agar olib tashlangan o'yinchi o'yin maydoniga 2 daqiqali olib tashlash vaqti tugashidan oldin kirsa, u qo'shimcha 2 daqiqaga olib tashlanishi kerak. Bundan tashqari, masofadan pleyer birinchi olib tashlanganidan so'ng o'yin maydoniga kirgunga qadar qolgan vaqt davomida masofadan boshqarish pleyeriga qo'shimcha ravishda yana bitta o'yinchi kamayadi.

Ikkala holatda ham o'yin raqib jamoaning erkin to'p tashlashi bilan davom etadi.

O'yin shakli.

Jamoaning barcha maydon o'yinchilari yagona o'yin formasiga ega bo'lishi kerak. Ranglarning kombinatsiyasi va ikkala jamoaning shakli dizayni bir-biridan aniq farq qilishi kerak. Darvozabon vazifasini bajaradigan barcha o'yinchilar bir xil rangga ega bo'lishi kerak, bu ikkala jamoaning maydon o'yinchilari va raqib jamoaning darvozabon (s) larining ranglaridan aniq farq qiladi.

O'yinchilar formasida orqa tomondan balandligi 20 sm dan kam bo'lmagan va ko'krigida 10 sm dan kam bo'lmagan raqamlar bo'lishi kerak. Amaldagi raqamlar 1 dan 99 gacha bo'lishi kerak. Maydon o'yinchisi va darvozabonning vazifalarini bajaradigan o'yinchilar bir xil raqamga ega bo'lishi kerak.

Raqamlarning rangi qo'l to'pikalarning ranglari va dizaynidan aniq farq qilishi kerak.

O'yinchilar sport poyafzallaridan foydalanishlari kerak.

O'yinchilar uchun xavfli bo'lishi mumkin bo'lgan yoki ustunlikka hissa qo'shadigan narsalardan foydalanishga yo'l qo'yilmaydi. Bularga boshni himoya qilish, yuz niqoblari,

bilaguzuklar, soatlar, uzuklar, ko'rinadigan pirsinglar, marjonlarni va zanjirlar, sirg'alar, himoyalanmagan yoki qattiq kiyinadigan ko'zoynaklar yoki xavfli bo'lishi mumkin bo'lgan boshqa narsalar kiradi .

Ushbu talablarni bajarmagan o'yinchilar ushbu kamchiliklarni bartaraf etgunlariga qadar o'yinda qatnashishga ruxsat etilmaydi.

Yassi halqalarni, kichkina sirg'alarni, ko'rinadigan pirsinglarni kiyishga ruxsat berishingiz mumkin, agar ular yopiq bo'lsa, ular endi qo'l to'pichilarga xavf tug'dirmaydi. Shuningdek, boshida bandaj va sport sharfini, yumshoq elastik materiallardan tayyorlangan kapitanning bandajini kiyishga ruxsat beriladi.

O'yin boshlanishidan oldin o'yin protokolini imzolagan jamoa rasmiysi o'yin formasi uchun javobgardir. Agar o'yin boshlanganidan keyin hakamlar qoidabuzarliklarni o'yinchilar shaklida qayd etishsa, unda jamoaning sardori progressiv jazoga tortiladi va o'yinchi o'yin tarzidagi qoidabuzarliklarni bartaraf etish uchun o'yin maydonchasini tark etadi.

Agar o'yinchilar shakliga nisbatan biron bir shubha tug'ilsa, u holda jamoa rasmiysi buni o'yin boshlanishidan oldin hakamlar yoki texnik delegat bilan muhokama qilishi kerak.

Qo'l to'pichining jarohati.

Agar o'yinchi qon ketayotgan bo'lsa yoki uning tanasida yoki formasida qon bo'lsa, unda bu o'yinchi qon ketishini to'xtatish, jarohatni davolash va qonni tanadan yoki shakldan olib tashlash uchun o'z o'rnida va darhol (almashtirish qoidalariga muvofiq) maydonni tark etishi kerak. Ushbu talablar bajarilmaguncha o'yinchi o'yin maydoniga qaytishga haqli emas.

Agar o'yinchi hakamlarning qarorini belgilangan talablarga muvofiq bajarmaslikka harakat qilsa, unda uning xatti-harakati sportchiga xos emas.

Agar o'yinchi jarohat olgan bo'lsa, hakamlar o'yinda qatnashish huquqiga ega bo'lgan ikki kishiga tanaffus paytida jamoaning jarohatlangan o'yinchisiga yordam berish uchun o'yin maydonchasiga kirishga ruxsat berishlari mumkin.

Tibbiy yordam ko'rsatgandan so'ng, o'yinchi darhol o'yin maydonini tark etishi kerak. U faqat o'z jamoasining uchta hujumidan so'ng o'yin maydonchasiga qaytishi mumkin).

Yarim taym oxiriga qadar hisoblangan hujumlar sonidan qat'i nazar, o'yinchi tanaffusdan keyin o'yin davom ettirilgandan so'ng o'yin maydoniga qaytishi mumkin. Agar o'yinchi o'yin maydoniga oldinroq kirs, u jazolanadi.

Izoh: Kichik yoshdagi jamoalar musobaqalarida qo'llanilmaydi.

Agar o'yin maydoniga jamoaning ikki vakili allaqachon kirganidan keyin qo'shimcha shaxslar kirib kelishgan bo'lsa, ular o'yin maydonchasiga noqonuniy kirganliklari uchun jazolanishi kerak. Agar ular o'yinchilar bo'lsa, ular jazolanadilar, agar ular mansabdor shaxslar bo'lsa, ular jazolanadilar. Agar o'yin maydoniga kirishga ruxsat berilgan jamoa vakillari, jarohat olgan o'yinchiga yordam berishning o'rniga, o'z o'yinchilariga maslahat berish, raqiblar yoki hakamlarga murojaat qilish va hokazo bo'lsa, unda ular qoidabuzarlar hisoblanadi. sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakati uchun jazolanadi.

QOIDA 5. Darvozabon.

Darvozabonga quyidagilar ruxsat etiladi:

Maqsad doirasi ichida to'pni himoya qilish jarayonida tananing biron bir qismi bilan to'pga tegib turing;

Maydon o'yinchilari uchun cheklovlarga rioya qilmasdan to'p bilan o'z darvozasi ichida harakatlanish; ammo darvozabonning darvozabonning otishini kechiktirishiga yo'l qo'yilmaydi ;

darvoza zonasini to'psiz qoldiring va o'yin maydonida o'yinda ishtirok eting; bu holda darvozabon o'yin maydonidagi o'yinchilar uchun umumiy qoidalarga bo'ysunadi .

Darvozabon darvoza zonasi chizig'i tashqarisidagi maydonni tananing biron bir qismi bilan tegishi bilan darvoza maydonini tark etgan deb hisoblanadi;

To'p bilan darvoza maydonini qoldiring va agar u to'pni boshqarmasa, uni yana o'yin maydonida o'ynang.

Darvozabonga ruxsat berilmaydi:

darvozani himoya qilish jarayonida raqibga xavf tug'diradi ;

to'pni o'z nazorati ostida darvoza maydonchasini tark etish; agar ushbu talab buzilgan bo'lsa, erkin to'p tashlash shart, agar hakamlar darvozabon to'pni tashlash uchun hushtak chalgan bo'lsa; Darvozabonning zarbasini shunchaki takrorlash kerak. Ammo «ustunlik» tushunchasini talqin qilish (15: 7), darvozabon to'pni o'z qo'lidagi to'p bilan kesib o'tganidan so'ng, darvoza maydonchasi tashqarisida to'pni yo'qotganda;

agar to'p o'yin maydonida bo'lsa yoki u maydon tashqarisida aylanib yursa, to'pni darvoza zonasida turib ushlash;

To'pni darvoza zonasida bo'lgan holda olish, agar u maydon tashqarisida yotsa yoki polga ag'darilsa;

to'p bilan to'p maydonidan maydonga qaytish;

to'p darvoza zonasida yotganda yoki o'yin maydoniga qarab harakat qilganda tizzadan pastga oyoq yoki oyoq bilan tegib turing;

Darvozabonning chegara chizig'ini (4 metrli chiziq) yoki uning davomini to'p 7 metrli otishni amalga oshirgan raqibning qo'lidan chiqmaguncha davom eting.

Darvozabonning bir oyog'i darvozabonning cheklash chizig'ida (4 metrli chiziq) yoki uning oldida turganida, unga boshqa chiziqdan yoki tanasining biron bir qismidan havo orqali shu chiziq ustidagi va undan tashqarida yurishga ruxsat beriladi.

QOIDA 6. Darvoza maydoni.

Darvoza maydonida faqat darvozabonga ruxsat beriladi .Maydon o'yinchisi, agar u tananing biron bir qismiga tegsa, darvoza chizig'i chizig'ini o'z ichiga olgan darvoza maydoniga kirdi deb ishoniladi.

Agar maydon o'yinchisi maqsad maydonidan foydalansa, quyidagi qarorlarni qabul qilish kerak:

a) darvozabon to'p bilan hujum qilayotgan jamoaning o'yinchisi darvoza maydonchasiga kirsam yoki u to'psiz darvoza maydoniga kirsam va shu bilan ustunlikni yuzaga keltirsa;

b) agar himoyalananayotgan jamoaning o'yinchisi darvoza maydonchasiga kirsam va shu bilan o'zi uchun ustunlikni yaratsa, lekin to'p darvoza to'sinini buzmasa;

c) 7 metrli jarima to'pini darvoza maydonchasidan foydalangan holda to'pni aniq kiritish imkoniyatini to'sib qo'ygan bo'lsa. Shuni esda tutish kerakki, "maqsadlar maydoniga kirish" tushunchasi maqsadlar zonasi chizig'iga tegishni anglatmaydi, balki maqsadlar sathiga aniq qadam tashlashni anglatadi.

Maqsad maydonidan foydalanish quyidagi hollarda jazolanmaydi:

a) o'yinchi to'pni uzatgandan so'ng darvoza maydoniga kiradi va bu raqib uchun ustunlikni yo'qotishiga olib kelmaydi;

b) to'psiz jamoalardan birining o'yinchisi darvoza maydonchasiga kiradi va undan ustunlik qilmaydi.

Agar darvozabon uni darvoza maydonida boshqarsa, to'p "ofsayd" deb hisoblanadi. To'pni darvozabon zarbasi bilan o'yinga qaytarish kerak.

To'p o'ynashda qoladi, u darvoza zonasi bo'ylab polni aylanib o'tganda. Bu darvozabonga tegishi bilanoq darvozabon jamoasiga tegishli bo'ladi. Darvozabon uni olib ketishi mumkin, shundan so'ng to'p ofsayd hisoblanadi va uni qaytarib beradi. Agar darvozabon o'yinchisi aylanayotgan to'pga tegsa, bo'sh to'p tashlash amalga oshiriladi, agar raqib o'yinchi to'pga tegsa, o'yin darvozabonning zarbasi bilan davom etadi.

Agar to'p darvoza zonasida joylashgan bo'lsa va darvozabon jamoasiga tegishli bo'lsa, unga tegishga faqat darvozabon haqlidir. Darvozabon to'pni o'yinga qaytarishi kerak. Darvozabonning zarbasi, agar boshqa biron bir o'yinchi to'pga tegsa ham amalga oshiriladi.

agar to'p darvoza zonasida havoda bo'lsa, unga tegishga ruxsat beriladi.

Agar himoyalananayotgan jamoaning o'yinchisi mudofa vaqtida to'p darvozaga tegsa yoki to'p darvoza zonasida qolsa, o'yin davom ettiriladi.

Agar o'yinchi to'pni o'z darvozasi zonasida o'ynasa, qarorlar quyidagicha bo'lishi kerak.

- a) agar to'p to'pga tegsa;
 - b) to'p to'p darvoza zonasida qolsa yoki darvozabon to'pga tegsa va u darvozaga kirmasa, erkin otish;
 - v) agar to'p tashqi darvoza chizig'idan tashqarida bo'lsa, yon chiziq orqasidan uloqtirish;
 - d) to'p darvoza maydonchasidan o'tib, o'yin maydoniga qaytgan bo'lsa, darvozabon unga tegmagan bo'lsa, o'yin davom etadi.
- Darvoza maydonidan o'yin maydoniga qaytgan to'p o'yinda qoladi.

QOIDA 7. Hujumkor o'yin, passiv o'yin.

Hujumkor o'yin.

Ruxsat berilgan:

kaftlarni (ochiq yoki yopiq), qo'llarni, boshni, tanani, kalçalar va tizzalar yordamida to'pni tashlash, ushlash, to'xtatish, itarish yoki urish;

to'pni polda yotgan bo'lsa ham, maksimal 3 soniya davomida ushlab turish;

to'p bilan maksimal 3 qadamni bajarish;

bitta qadam tugallangan deb hisoblanadi, agar:

a) o'yinchi ikkala oyog'i bilan polda turib, bir oyog'ini poldan yirtib tashlaydi va uni yana erga qo'yadi yoki bir oyoqni bir joydan ikkinchi joyga siljitadi;

b) o'yinchi polga faqat bir oyog'i bilan tegib, to'pni ushlaydi, so'ngra ikkinchi oyog'i bilan polga tegadi;

c) sakrashdan so'ng, o'yinchi polga faqat bir oyog'i bilan tegadi, so'ngra shu oyoqqa sakraydi yoki boshqa oyog'i bilan polga tegadi;

d) o'yinchi sakrashdan so'ng bir vaqtning o'zida ikkala oyog'i bilan polga tegib, so'ngra bir oyog'ini yirtib, uni yana polga qo'yadi yoki bir oyog'ini boshqa joydan boshqa joyga o'tkazadi.

Agar o'yinchi oyog'ini bir joydan ikkinchi joyga siljitsa va ikkinchisini birinchi o'ringa tortsa, bu bitta qadam deb hisoblanadi.

Agar to'pi bo'lgan o'yinchi erga yiqilib, u o'rnidan turib to'p bilan o'ynasa, Qoidalarining buzilishi hisoblanmaydi. Bu o'yinchi to'pni egallab olgach, uni o'ynagan holatga teng.

harakatsiz yoki harakatlanuvchi:

a) to'pni kortga bir marta urib, yana bir yoki ikki qo'l bilan ushlang;

b) bir qo'li bilan to'pni koptokga bir necha marta urish (dribling), so'ngra uni bir yoki ikki qo'l bilan ushlang yoki yana ko'taring;

c) to'pni polga siljiting, uni bir qo'li bilan bir necha marta tegib turing, so'ng yana bir yoki ikki qo'lingiz bilan ushlang yoki ko'taring.

To'p bir yoki ikki qo'l bilan ushlangandan so'ng, uni uch soniya davomida o'ynash yoki uchta qadamdan ko'prog'ini olish kerak bo'ladi.

Hujum yoki hujumchi o'yinchi tananing biron bir qismi bilan to'pga tegib, uni erga yo'naltirgandan so'ng boshlanadi.

To'p boshqa o'yinchi yoki golga teggandan so'ng, o'yinchi yana to'pga ega bo'lishi va uni ushlab, yana ushlashiga ruxsat beriladi.

To'pni bir qo'ldan boshqasiga o'tkazish.

To'pni o'ynash, tiz cho'kish, o'tirish yoki yotish; bu shuni anglatadiki, ushbu pozitsiyadan otish (masalan, erkin otish) ham amalga oshirilishi mumkin, ammo shuni esda tutish kerakki, bitta oyog'ining oyog'i erga tushishi kerak.

Ruxsat berilmagan:

To'p nazorat ostida bo'lganidan so'ng, polga, boshqa o'yinchiga yoki darvozaga tegmasdan to'pga bir necha marta tegib turing ammo, agar o'yinchi to'pni ushlash yoki to'xtatish paytida uni darhol nazorat qila olmasa, bir necha marta teginish jazolanmaydi.

Agar raqib to'pni o'yinchining oyog'iga tashlamasa, to'pga oyoq bilan, tizzadan pastga tegib turish.

Agar to'p o'yin maydonchasida hakamga tegsa, o'yin davom etadi.

Masalan, himoyachi o'yinchini tashlab ketganda, o'yinchini to'p bilan birga o'ynash maydonchasi tashqarisida bir yoki ikki oyog'i bilan qoldirish (garchi to'p hanuzgacha o'yin maydonida qolsa ham). Bunday holda to'p tashlash raqib jamoaning foydasiga beriladi.

Agar to'pni egallab turgan o'yinchi o'yin maydonidan tashqarida to'pni ishlatmasdan maydondan foydalansa, hakamlar o'yinchini imo bilan o'yin maydonchasiga qaytarishlari kerak. Agar o'yinchi hakamning iltimosiga javob bermasa yoki bir muncha vaqt o'tgach ushbu qoidabuzarlikni takrorlasa, raqibga bepul otish hech qanday ogohlantirishsiz beriladi. Bunday holatda shaxsiy jazo qo'llanilmaydi.

Passiv o'yin

Jamoa hujum qilish yoki darvozaga zarba berish uchun aniq harakat qilmasdan to'pni ushlab turishga ruxsat etilmaydi. Shuningdek, jamoaga dastlabki to'p tashlashni, erkin to'p tashlashni, yon chiziq yoki darvozabonning otishlarini kechiktirishga ruxsat berilmaydi. Bu passiv o'yin sifatida qabul qilinadi va to'pga ega bo'lgan jamoa, agar passiv o'yinni to'xtatmasa, raqibga erkin to'p tashlash bilan jazolanadi.

To'pni o'yin to'xtatilgan vaqtda to'p tashlash joyidan amalga oshiriladi.

Agar passiv o'ynashga moyillik bo'lsa, ogohlantirish imo-ishorasi qo'llaniladi. Shunday qilib, to'pga egalik qiladigan jamoaga hujum usullarini o'zgartirish va to'pni yo'qotmaslik uchun imkoniyat beriladi. Agar ogohlantirish ishorasidan keyin jamoaning hujumkor xatti-harakatlari o'zgarmasa, hakamlar istalgan vaqtda passiv o'yin uchun hushtak chalishlari mumkin. Agar 6 (oltita) pasdan keyin hujum qiluvchi jamoa gol ura olmasa, hujum qiluvchi jamoaga qarshi to'p tashlash amalga oshiriladi.

Hakamlarning transferlar soni to'g'risidagi qarori o'yinchilarning harakatlarini baholashga bog'liq.

Ba'zi vaziyatlarda hakamlar ogohlantiruvchi imo-ishorani ishlatmasdan to'pga egalik qilishda jamoaga qarshi to'p tashlashni buyurishlari mumkin, masalan, o'yinchi aniq gol urish uchun fursatdan foydalanishni rad qilganda.

QOIDA 8. Qoidabuzarlik va sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar.

Ruxsat berilgan harakatlar.

Ruxsat berilgan:

a) to'pni boshqa o'yinchidan olish uchun ochiq qo'ldan foydalaning;

b) raqib bilan jismoniy aloqa qilish paytida egilgan qo'llardan foydalaning, uning harakatini boshqaring;

v) pozitsiyani tanlash uchun kurashda raqibni to'sib qo'yish uchun tanadan foydalanish.

Raqibni blokirovka qilish, ularning bo'sh joy tanlashiga to'sqinlik qilishdir. Blokni o'rnatish va uni ushlab turish raqibga nisbatan passiv tarzda amalga oshirilishi kerak.

Odatda shaxsiy jazoni talab qilmaydigan qoidabuzarliklar.

Ruxsat berilmagan:

a) to'pni raqibning qo'lidan tortib oling yoki taqillating;

b) raqibni kaftlar, qo'llar yoki oyoqlaringiz bilan to'sib qo'ying yoki qoqing yoki tananing biron bir qismidan uni itarish uchun foydalaning, shuningdek tirsakdan statik holatda ham, harakatda ham xavfli foydalanish;

v) raqibni ushlab turish (tana yoki forma uchun), garchi u erkin bo'lsa ham;

d) raqibga yugurish yoki sakrash.

shaxsiy jazoni talab qiladigan qoidabuzarliklar.

Asosan yoki faqat raqibga qarshi qaratilgan harakatlar shaxsiy jazolar bilan birga keladi.

Bu shuni anglatadiki, erkin yoki 7 metrli otish bilan bir qatorda ogohlantirishdan, so'ngra 2 daqiqadan olib tashlash va diskvalifikatsiyadan boshlab, progressiv jazo tayinlanishi kerak.

Keyinchalik jiddiy qoidabuzarliklar uchun quyidagi mezonlarga muvofiq uchta jazo turi mavjud:

- 2 daqiqada zudlik bilan olib tashlashni talab qiladigan qoidabuzarliklar;

- diskvalifikatsiyani talab qiladigan qoidabuzarliklar;

- Diskvalifikatsiya va hisobot berishni talab qiladigan qoidabuzarliklar.

Qaror mezonlari:

Shaxsiy jazolar qaror qabul qilish mezonlariga muvofiq qo'llaniladi, ushbu mezonlar vaziyatga qarab ko'rib chiqiladi:

a) qoidabuzarlik sodir etgan o'yinchining holati (old, yon yoki orqa);

b) taqiqlangan harakatlar amalga oshirilgan tananing qismi (torso, otish qo'llari, oyoqlari, bosh / tomoq / bo'yin);

c) taqiqlangan harakatlarning dinamikasi (raqibning harakati davomida ta'sirning va / yoki buzilishning intensivligi);

d) taqiqlangan harakatlarning ta'siri:

- o'yinchining tanasiga va to'pni boshqarishga ta'siri;

- o'yinchining harakatlanishini cheklash yoki uni to'xtatish;

- O'yinni davom ettirishning oldini olish.

Buzilishlarni baholash, shuningdek, hozirgi vaziyatga bog'liq (masalan, otish paytida, bo'sh joy tanlashda, yuqori tezlikda).

2 daqiqada zudlik bilan olib tashlashni talab qiladigan qoidabuzarliklar.

Buzilishlar, ular o'yinchidan oldin ogohlantirish olganiga qaramay, darhol 2 daqiqaga o'chiriladi.

Ushbu jazo, aybdor o'yinchi raqibning sog'lig'i uchun qilgan harakatlarining xavfli oqibatlarini hisobga olmasa, qoidabuzarliklar uchun qo'llaniladi.

Qaror qabul qilish mezonlarini hisobga olgan holda, bunday qoidabuzarliklar quyidagilarni o'z ichiga olishi mumkin.

a) yuqori tezlikda harakatlanish yoki yuqori tezlikda harakatlanadigan raqibga qarshi qoidabuzarlik;

b) raqibni uzoq vaqt ushlab turish yoki uni ag'darish;

v) bosh, tomoq yoki bo'ynidagi jismoniy harakatlar bilan bog'liq kasalliklar;

d) otish paytida tanaga yoki raqibning qo'lga kuchli zarbalar;

e) raqibga ta'sir qilish, natijada u tanasi ustidan nazoratni yo'qotadi (masalan, sakrash paytida raqibning oyoqlarini ushlab olish,);

e) katta tezlikda raqibga yugurish yoki sakrash.

Diskvalifikatsiya qo'llaniladigan qoidabuzarliklar.

Hujumkor raqibning sog'lig'iga xavf soladigan o'yinchi diskvalifikatsiya qilinishi kerak. Raqibning sog'lig'iga jiddiy zarar etkazilishi, raqib huquqbuzarning harakatlariga to'liq tayyor bo'lmagan va shunga mos ravishda o'zini himoya qilishga qodir bo'lmagan holatlardagi eng jiddiy qoidabuzarliklarning natijasidir.

Ko'rib chiqilgan mezonlarga qo'shimcha ravishda, qarorning quyidagi mezonlari ham hisobga olinadi:

a) raqibga qarshi harakatlar, natijada u yugurish yoki sakrash paytida yoki otish paytida tanasini boshqarishni yo'qotadi;

b) raqib tanasining yuz, bo'yin va tomoq kabi qismlariga tajovuzkor harakatlar (raqibning tanasiga kuchli ta'sir qilish);

v) qoidabuzarlik sodir etgan o'yinchi aybsizligini aniq namoyish qilishi.

Shuningdek, raqibning engil jismoniy zarbalari ko'rinishidagi qoidabuzarliklar juda xavfli bo'lib, shikastlanishlarga olib kelishi mumkin, agar bu qoidabuzarliklar yugurish yoki sakrash paytida, raqib bu qoidabuzarlikka qarshi turolmasa. Bunday vaziyatda kichik zarbalar ko'rinishidagi qoidabuzarliklar o'yinchi diskvalifikatsiyasi bilan jazolanishi kerak.

Darvozabon to'pni raqibga to'sib qo'yish uchun darvoza maydonchasini tark etgan vaziyatga ham tegishli. Bunday hollarda darvozabon raqibning sog'lig'i uchun xavfli bo'lgan harakatlarga yo'l qo'yishga haqli emas.

Darvozabon diskvalifikatsiya qilinishi kerak, agar:

a) to'pni egallab olib, raqib bilan to'qnashishga imkon beradi;

b) to'pni ushlamasdan yoki uni nazoratga olmasdan, raqib bilan to'qnashuvga imkon beradi.

Agar hakamlar sanab o'tilgan vaziyatlardan birini aniqlasa va darvozabon taqiqlagan harakatlar amalga oshirilmasa, raqib to'pni egallab olishiga ishonch hosil qilsa, 7 metrli zarba ham taqdirlanadi.

O'ta xavfli, o'ta ehtiyotsizlik, qasddan yoki zararli huquqbuzarlik holatlarida diskvalifikatsiya qilish ham hisobot yozish bilan birga amalga oshiriladi.

Agar hakamlar o'ta xavfli, o'ta ehtiyotsizlik, qasddan yoki zararli xatti-harakatlar sodir etilgan deb hisoblasalar, o'yin tugaganidan keyin tegishli organlar huquqbuzarni jazolash uchun qo'shimcha choralar ko'rish imkoniyatiga ega bo'lishlari uchun hisobot yozishlari shart.

Qo'shimcha ravishda, qaror mezonlarini aks ettiruvchi quyidagi tavsiyalar qo'llaniladi:

a) xavfli yoki o'ta xavfli harakatlar;

b) maydondagi vaziyat bilan hech qanday bog'liq bo'lmagan qasddan yoki zararli harakatlar.

Agar o'yinning so'nggi 30 soniyasida qoidabuzarlik sodir bo'lsa, bu "o'ta sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar" sifatida baholanadi va jazolanadi.

Sportchilarga xos bo'lmagan xatti-harakatlar va shaxsiy jazo.

Sportchilarga xos bo'lmagan xatti-harakatlar, har qanday og'zaki va og'zaki bo'lmagan norozilik bildirishlarini anglatadi, ular yaxshi sport musobaqai ruhi bilan bog'liq emas. Bu maydonda ham, undan tashqarida ham barcha qo'l to'pichilar va jamoa rasmiylariga tegishli. Sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar, sportchiga xos bo'lmagan qo'pol muomala, sportchiga xos bo'lmagan o'ta xatti-harakatlar uchun to'rt xil jazo qo'llaniladi:

- bosqichma-bosqich jazolanadigan harakatlar;

- 2 daqiqada to'g'ridan-to'g'ri olib tashlashni talab qiladigan harakatlar;

- diskvalifikatsiyani talab qiluvchi harakatlar;

- diskvalifikatsiyani talab qiladigan harakatlar va yozma hisobot.

Rivojlantiruvchi jazoni qo'llaydigan sportga xos bo'lmagan xatti-harakatlar.

Sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar, huquqbuzar ogohlantirishdan boshlab, asta-sekin jazolanishi hollarini tavsiflaydi.

a) hakamlarning qarorni bekor qilish maqsadida og'zaki yoki imo-ishoralar bilan chiqarilgan qaroriga norozilik bildirish;

b) raqibni chalg'itish uchun imo-ishoralar yoki qichqiriqlar yordamida raqibga yoki jamoadoshiga og'zaki ta'sir qilish;

c) raqibning odatiy otish paytida taqiqlangan harakatlar, masalan, 3 metrli qoidani buzish va boshqa qoidabuzarliklar;

d) hakamlar raqibning xatti-harakatlari to'g'risida adashtirish uchun yoki qoidabuzarliklarni kuchaytirish uchun simulyatsiyadan foydalanib, hakamlar raqibni nohaq jazolaydilar yoki nohaq jazolaydilar.

e) otishni yoki to'pni to'sib qo'yish uchun oyoq yoki oyoqlardan faol foydalanish; sof refleksli harakat, masalan, oyoqlarni bir-biriga yopish, jazolanmasligi kerak;

e) taktik sabablarga ko'ra maqsad maydonidan takroriy foydalanish.

2 daqiqalik olib tashlashni ishlatadigan sportga xos bo'lmagan xatti-harakatlar.

Sportchilarga xos bo'lmagan xatti-harakatlarning ayrim turlari tabiatan jiddiyoqdir, bunda o'yinchi yoki rasmiy shaxs ogohlantirilgan yoki qilmaganligidan qat'i nazar, 2 daqiqali olib tashlash darhol qo'llaniladi. Ularga quyidagilar kiradi:

a) baland ovozda qichqiriqlar, imo-ishoralari yoki provokatsion harakatlar bilan norozilik;
b) to'pga egalik qiladigan jamoaga qarshi qaror qabul qilishda, masalan, to'p bilan o'ynaydigan o'yinchi darhol to'pni raqibga qoldirmaydi, tortishishni yoki to'pni erga qo'yishni to'xtatadi;

c) to'p zaxira zonasida bo'lganida to'pga kirishni to'sib qo'yish.

To'g'ridan-to'g'ri diskvalifikatsiya qo'llaniladigan shafqatsiz sportga xos bo'lmagan xatti-harakatlar.

Diskvalifikatsiyani o'z ichiga olgan sportchiga xos bo'lmagan sportga xos bo'lmagan xatti-harakatlarning ayrim turlari. Bunday qoidabuzarliklarga quyidagilar kiradi:

a) hakamlarning qaroridan so'ng to'pni otish yoki namoyishkorona urish;

b) darvozabon namoyish etuvchi shaklda 7 metrli zarbani aks ettirishdan bosh tortsa;

c) o'yin to'xtatilgan paytda raqibga qasddan to'pni tashlash, agar bu katta kuch va qisqa masofadan qilingan bo'lsa, bu "o'ta xavfli harakat" sifatida qabul qilinishi kerak;

d) 7 metrli zarbani amalga oshirgan o'yinchi to'pni boshi bilan darvozabonga uradi va darvozabon otish paytida boshning o'rnini o'zgartirmadi;

e) erkin to'p tashlashni amalga oshirayotgan o'yinchi to'pni boshi bilan himoyachiga uradi va to'p tashlash paytida himoyachi boshning o'rnini o'zgartirmaydi;

f) huquqbuzarlikka javoban qasos harakati.

7 metrdan otish yoki erkin to'p tashlashda o'yinchi darvozabon yoki himoyachiga xavf solishga haqli emas.

To'g'ridan-to'g'ri diskvalifikatsiya qo'llanilib, hisobot yoziladigan juda sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar.

Agar hakamlar qonunbuzarlikni sportchisiz deb baholasa, ularga quyidagicha harakat qilish huquqi beriladi:

Masalan, qayd etilgan qoidabuzarliklar yuzaga kelgan taqdirda, hakamlar o'yin tugaganidan keyin hisobot yozishlari kerak, shunda tegishli organlar aybdorni keyingi jazosi to'g'risida qaror qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar:

a) boshqa shaxsga, masalan, hakam, sekretar, kotib, texnik vakil, jamoaning rasmiy vakili, o'yinchi, tomoshabinga qaratilgan haqoratli yoki tahdidli harakatlar. Harakatlar og'zaki yoki imo-ishora shaklida bo'lishi mumkin (masalan, yuz ifodalari, qo'llarning imo-ishoralari va tana qismlari, tananing jismoniy ta'siri);

b) (I) jamoaning rasmiy vakili yoki (II) o'yinchi tomonidan o'yin maydoniga, uning huquqsiz yoki zaxira maydonchasidan kirish orqali aniq gol urish imkoniyatini buzgan o'yinchi tomonidan aralashish.

Qoidabuzarliklar aniqlangan taqdirda, raqib jamoaga 7 metrdan otish belgilanadi.

v) agar o'yin so'nggi 30 soniyada to'pning offside holatida bo'lsa va o'yinchi yoki jamoa rasmiysi gol urishining oldini olish yoki raqibning aniq imkoniyatini buzish uchun raqibning otishini kechiktirsa yoki kechiktirsa, huquqbuzar o'yinchi / jamoaning rasmiy vakili diskvalifikatsiya qilinadi va tayinlanadi. Raqib jamoaga 7 metrdan otish. Ushbu jazo har qanday qonunbuzarliklar uchun qo'llaniladi (masalan, ahamiyatsiz jismoniy zarba, otish va to'p uzatishga xalaqit berish, to'pga egalik qilish, to'pni ushlab turish);

d) agar o'yinning so'nggi 30 soniyasida to'p o'yinda bo'lsa va raqiblar:

1) o'yinchilar qoidabuzarliklarni;

2) mansabdor shaxslar qonunbuzarliklari

shu tariqa, raqib jamoaga darvoza tomon zarba berish yoki to'pni olish uchun aniq imkoniyatdan foydalanishga imkon bermasa, huquqbuzar o'yinchi yoki mansabdor shaxs tegishli qoidalariga muvofiq diskvalifikatsiya qilinadi va 7 metrli otish taqdirlanadi.

Agar o'yinchi yoki mansabdor shaxs qoidabuzarliklarga yo'l qo'ygan bo'lsa va o'yin to'xtatilgunga qadar kiritilgan gol bo'lsa, 7 metrli zarba berilmaydi.

QOIDA 9. Gol

Agar to'p to'pni otgan o'yinchi, boshqa jamoa a'zosi yoki mansabdor shaxs to'p tashlashdan oldin yoki otish paytida qoidabuzarligi aniqlanmagan bo'lsa, to'p darvoza chizig'ini to'liq kesib

o'tgan bo'lsa, gol uriladi. Darvoza chizig'idagi hakam ikkita qisqa hushtak va ishorasi bilan golni qayd etadi.

To'p darvoza ichiga kirib borayotganda, himoyalayotgan jamoaning o'yinchisi qoidalarini buzganligini tan olgan taqdirda ham gol hisoblanadi.

Agar to'p hali darvoza chizig'ini to'liq kesib o'tmagan bo'lsa, hakam, sekundometrist yoki texnik vakil o'yinni to'xtatib qo'ysa, gol hisobga olinmaydi.

Agar o'yinchi to'pni o'z darvozasiga uloqtirsa, darvozabon darvozabonni uloqtirmasa, raqib jamoaga qarshi gol kiritiladi.

Agar kimdir yoki o'yinda ishtirok etmaydigan biron bir narsa (tomoshabin va hokazo) aralashganligi sababli to'p darvozaga tegmasa, hakam to'pni boshqa tomondan darvozaga urishiga amin.

Agar hakam dastlabki zarbani hushtak chalib qo'ygan bo'lsa, belgilangan maqsad bekor qilinmaydi.

Hakamlar aniq zarba berishlari kerak (dastlabki zarbani olmasdan), agar gollar aniqlangandan so'ng va birinchi to'p tashlashni amalga oshirgunga qadar, agar yarim finalning oxiri haqida hushtak bo'lsa.

Hakamlar gol yozib qo'yishi bilanoq, darhol skorbordagi hisobni o'zgartirish kerak.

Raqibdan ko'proq gol urgan jamoa g'olib deb hisoblanadi. O'yin ikkala jamoada ham bir xil gollar bo'lsa yoki umuman umuman gollarga ega bo'lmasa, o'zaro o'yin yakunlanadi.

Gol urish

Boshlang'ich otish.

O'yin boshidagi dastlabki otishni qura tashlash natijasida to'pni tanlagan jamoa bajaradi. Bunday holda, raqib maqsad tanlash huquqiga ega. Shunga ko'ra, agar zarbani yutgan jamoa golni tanlashni afzal ko'rsa, raqib dastlabki otishni amalga oshiradi.

Ikkinchi bo'lim boshlanishidan oldin jamoalar maqsadlarni o'zgartiradilar. Ikkinchi bo'lim boshida dastlabki otishni o'yin boshida boshlang'ich tashlashni amalga oshirmagan jamoa bajaradi.

Har safar qo'shimcha vaqt tayinlanganda, qur'a tashlanadi va yuqoridagi tavsiyalari qo'shimcha vaqtda ham o'yin uchun qo'llaniladi.

Gol urgandan so'ng o'yin dastlabki zarbasi bilan davom etadi, uni gol urilgan jamoa amalga oshiradi.

Dastlabki otish o'yin maydonchasi markazidan har qanday yo'nalishda amalga oshiriladi (o'rtadan taxminan 1,5 metr masofada markaz chizig'i bo'ylab chetga chiqish mumkin). Hushtak 3 soniya davomida otiladi. Dastlabki otishni amalga oshirgan o'yinchi kamida bitta oyoqni markaziy chiziqqa, ikkinchi oyoqni esa chiziqning orqasida yoki orqasiga qo'yishi kerak, to'p qo'lidan chiqmaguncha shu holatda qolishi kerak.

Dastlabki otishni amalga oshirayotgan o'yinchining sheriklari hushtak chalinmaguncha markaziy chiziqdan o'tishga ruxsat etilmaydi.

Dastlabki otishni har bir bo'limning boshida amalga oshirayotganda (qo'shimcha vaqtning barcha yarmini qo'shganda) barcha o'yinchilar o'yin maydonchasining yarmida bo'lishlari kerak.

Ammo, to'pni kiritgandan keyin dastlabki to'p tashlashda to'pni o'ynagan o'yinchilar o'yin maydonchasining ikkala qismida bo'lishi mumkin.

Biroq, ikkala holatda ham, raqib jamoaning o'yinchilari dastlabki otishni amalga oshiradigan o'yinchidan 3 metrdan yaqinroq joyda joylashgan bo'lishi kerak.

QOIDA 10. Yon tomondan otish.

To'g'ri chiziqdan otilgan to'p to'p chetidan o'tib ketgan bo'lsa yoki himoya chizig'idagi o'yinchi so'nggi marta to'pga tegsa, to'p o'z jamoasining tashqi darvoza chizig'ini kesib o'tgan bo'lsa, beriladi. Shuningdek, agar to'p o'yin maydonchasi ustidagi shiftga yoki uning tuzilishiga tegsa, u tayinlanadi.

. O'yin chizig'i orqasidan otish hakamlarning hushtagisiz amalga oshiriladi jamoaning raqibi chiziqdan o'tishdan oldin yoki shipga yoki uning tuzilishiga tegmasdan to'pni oxirgi marta tegizgan bo'lsa.

To'g'ri chiziqdan otish to'pning yon chizig'ini kesib o'tgan joydan, yoki to'p tashqi chiziq chizig'ini kesib o'tgan bo'lsa, u holda u chiziq chetdan darvoza chizig'ini kesib o'tgan joydan olinadi.

Agar to'p shiftga yoki uning tuzilishiga tegsa, yon chiziq tufayli otish to'pning shiftga yoki uning tuzilishiga tegadigan joyiga yaqin bo'lgan yon chiziqning nuqtasidan amalga oshiriladi.

Otish o'yinchisi oyog'ini chetga qo'yib, to'p qo'lidan chiqmaguncha shu holatda qolishi kerak. Boshqa oyoqning holati tartibga.

Yon chiziq tufayli otish paytida raqib jamoa o'yinchilari otish o'yinchisidan 3 metrda yaqinroq bo'lmasligi kerak.

Biroq, ushbu talab to'g'ridan-to'g'ri o'z darvozasining maydonida joylashgan qo'l to'pichilar uchun hurmat qilinmaydi.

QOIDA 11. Darvozaga tashlash.

Darvozabon otish quyidagicha taqdirlanadi:

(I) raqib jamoaning o'yinchisi darvoza ichiga kirib boradi;

(II) darvozabon to'pni o'z darvozasi hududida nazorat qiladi yoki to'p darvoza maydonida yotadi;

(III) Raqib jamoaning o'yinchisi to'pni darvoza zonasida harakatlangan to'pga tegdi;

(IV) To'p tashqi darvoza chizig'ini kesib o'tdi va oxirgi marta darvozabon yoki raqib jamoaning o'yinchisi tegdi.

Bu shuni anglatadiki, yuqorida aytilgan barcha holatlarda to'p ofsayd bo'lib, darvozabon zarbasi bilan o'yin davom etadi, hatto darvozabonning zarbasi tayinlanganidan keyin ham, qoidabuzarlik bo'lsa ham, u tugashidan oldin.

Darvozabonning zarbasi darvozabon tomonidan hakamning hushtagisiz amalga oshiriladi darvoza maydonchasi chizig'i orqali darvoza chizig'idan.

Agar jamoa ettita maydon o'yinchisini o'ynagan bo'lsa, darvozabon otish uchun maydon o'yinchilaridan birini darvozabon bilan almashtirish kerak. Hakamlar ushbu ish bo'yicha vaqtni belgilash to'g'risida qaror qabul qilishadi.

Darvozabon tomonidan tashlangan to'p darvoza maydonchasi chizig'ini to'liq kesib o'tgan bo'lsa, yakunlangan deb hisoblanadi.

Raqib jamoaning o'yinchilariga darvoza chizig'i chizig'iga yaqinroq joylashishga ruxsat beriladi, ammo to'p to'p darvoza maydonchasi chizig'ini to'liq kesib o'tmaguncha tegishi mumkin emas.

12-qoida. Erkin otish.

To'pni erkin tashlash to'g'risida qaror.

Aslida, hakamlar o'yinni to'xtatib turishadi va uni jamoalar uchun bepul otish bilan davom ettirishadi:

a) to'pga ega bo'lgan jamoa to'pni yo'qotishiga olib keladigan Qoidalarning buzilishini tan oladi.

b) raqib jamoa Qoidalarning buzilishini tan oladi, natijada to'p egasi uni yo'qotadi.

Hakamlar o'yinni to'xtatmaslikka harakat qilishlari, uni vaqtincha to'xtatib qo'ymasliklari va erkin to'p tashlashni tayinlashlari kerak.

Bu shuni anglatadiki, 13.1a qoidaga binoan, agar himoyalananayotgan jamoa to'pni egallab olsa, hujum qiluvchi jamoa qoidabuzarlik sodir etgan bo'lsa, hakamlar erkin to'p tashlashlari shart emas.

Shunga o'xshab, hakamlar hujum qiluvchi jamoa to'pni yo'qotishi yoki hujumni davom ettirishga qodir emasligi aniq bo'lmaguncha o'yinni to'xtatib turishi kerak.

Agar shaxsiy jazo Qoidalarining buzilishi natijasida ro'y bersa, unda hakam qoidabuzarlik qilmagan raqib jamoa ustunlikni yo'qotmasa, o'yinni darhol to'xtatishga qaror qilishi mumkin. Aks holda, jazo ushbu voqea tugagunga qadar kechiktirilishi kerak.

o'yinni darhol to'xtatilishi kerak bo'lgan hollarda, odatda kotib, texnik delegat yoki hakamlarning aralashuvi bilan amalga oshirilmaydi.

Odatda erkin to'p tashlash qoidasi buzilgan bo'lsa, to'p to'psiz bo'lgan taqdirda, o'yin to'p tashlash bilan davom etadi va o'yin to'xtatilgan vaziyatga to'g'ri keladi.

bayon qilingan holatlarga qo'shimcha ravishda, erkin otish shuningdek o'yin to'xtatilgan ba'zi holatlarda (masalan, to'p o'ynayotganda), hatto qoidalar buzilmagan taqdirda ham o'yinni davom ettirish uchun ishlatiladi:

- agar o'yin to'xtatilgan paytda jamoa to'pga ega bo'lsa, u egalik qilishni davom ettiradi;
- agar jamoalarning hech biri to'pga egalik qilmasa, u holda to'p egasi yana egalik qilish huquqiga ega bo'ladi.

Agar hakam hushtagi chog'ida to'pni ushlab turgan jamoaga erkin to'p tashlash amalga oshirilsa, o'sha paytda to'pni ushlab turgan o'yinchi darhol o'yinni davom ettirishi uchun to'pni darhol qo'yib yuborishi yoki erga qo'yishi kerak.

Erkin otish.

Odatda, erkin otish hakam hushtagisiz amalga oshiriladi va qoidabuzarlik sodir bo'lgan joydan. Ushbu qoidadan istisnolar quyidagicha bo'lishi mumkin:

- ko'rsatilgan holatlarda, jarima to'pini to'p hushtagi bilan, odatda to'p to'xtash joyida turgan joydan amalga oshiriladi;

- agar hakam yoki texnik delegat o'yinchi yoki himoya qiluvchi jamoa rasmiysi tomonidan buzilganligi sababli o'yinni to'xtatib qo'ysa va og'zaki sharh yoki shaxsiy jazo bo'lsa, u holda to'p o'ynashni to'xtatib turish paytida turgan joydan, agar bu joy afzalroq bo'lsa; qoidabuzarlik qaerda bo'lganidan ko'ra.

- oldingi paragrafda keltirilgan vaziyatga o'xshash tarzda, sekundometer o'yinni to'xtatganda.

Passiv o'yin uchun erkin to'p tashlash o'yin to'xtatilgan vaqtda to'p turgan joydan amalga oshiriladi.

Oldingi paragraflarda bayon qilingan asosiy tamoyillardan qat'iy nazar, hech qachon erkin to'p tashlashni jamoaning o'z maydonidan yoki raqibning erkin to'p tashlash chizig'i bilan cheklangan maydonda amalga oshirish mumkin emas.

Qanday bo'lmasin, agar ushbu zonalarda qoidabuzarlik sodir bo'lgan bo'lsa, unda otish eng yaqin joydan, ushbu zonalarini cheklaydigan chiziqlar yaqinida amalga oshirilishi kerak.

Agar erkin to'p tashlash uchun to'g'ri joy himoyalananayotgan jamoaning erkin to'p tashlash chizig'i bo'lsa, unda otish aynan shu joydan amalga oshirilishi kerak. Ammo, bu joy himoyalananayotgan jamoaning erkin to'p tashlash chizig'idan qanchalik uzoq bo'lsa, erkin to'p tashlashni aniq joydan chetlashtirishga yo'l qo'yiladi. Agar erkin otish uchun joy otish jamoasining o'z maydonidagi maydonda bo'lsa, bu bag'rikenglik asta-sekin 3 metr ga ko'tariladi.

Bunday hollarda otish har doim qoidabuzarlik sodir bo'lgan joydan amalga oshirilishi kerak.

Erkin to'p tashlash huquqiga ega bo'lgan jamoaning o'yinchilari erkin to'p tashlashni amalga oshirgunga qadar raqibning erkin to'p tashlash chizig'iga tegmasligi yoki undan o'tmasligi kerak.

Agar erkin to'p tashlash huquqiga ega bo'lgan jamoaning o'yinchilari erkin to'p tashlash chizig'i va darvoza chizig'i chizig'i o'rtasida bo'lsa, unda hakamlar, agar bu o'yinga ta'sir qilsa, erkin to'p tashlashdan oldin qo'l to'pichilar pozitsiyasini tuzatishlari kerak. Bu holda erkin otish hushtagandan keyin amalga oshiriladi. Shunga o'xshash tartib qo'llaniladi, agar otish komandasining o'yinchilari erkin to'p tashlash paytida cheklangan maydonga kirishsa (to'p otish o'yinchining qo'lidan chiqib ketgunga qadar) va hakam hushtak chalmasa. .

Agar erkin to'p tashlash hushtak chalganida va hujum qiluvchi jamoaning o'yinchisi to'p erkin o'yinchining qo'lidan chiqmasdan oldin erkin to'p tashlash chizig'iga tegsa yoki undan o'tib ketsa, mudofaa jamoasiga erkin to'p tashlash topshiriladi.

Erkin otishni amalga oshirayotganda raqib jamoaning o'yinchilari otishni amalga oshirayotgan o'yinchidan 3 metrdan yaqinroq bo'lmasligi kerak. Ammo, agar erkin to'p tashlash chizig'idan erkin otish amalga oshirilsa, ularga o'z maqsadlari chizig'iga yaqin joyda joylashishga ruxsat beriladi. Erkin otishni o'rganish jarayoniga aralashish jazolanadi.

13-qoida. 7 metrli otish.

7 metrli to'p tashlashning maqsadi.

7 metrga uloqtirish quyidagi hollarda amalga oshiriladi:

a) raqib jamoaning o'yinchisi yoki mansabdor shaxsi o'yin maydonchasida biron bir joyda taqiqlangan harakatlar bilan gol urishning aniq imkoniyatini buzdi;

b) maqsadga erishish ehtimoli aniq bo'lgan asossiz hushtak;

c) o'yinda qatnashmayotgan odamning aralashuvi natijasida gol urish ehtimoli aniq, masalan, o'yin maydonchasiga yugurib chiqqan tomoshabin yoki o'yinchi to'xtagan tashqi hushtak to'sqinlik qilindi;

Taqqoslash uchun, ushbu Qoidada shuningdek, engib bo'lmas kuchlar holatlari, masalan, maqsadlarga erishish uchun aniq imkoniyat mavjud bo'lganda, kutilmaganda o'chib qolish holatlari ko'zda tutilgan..

Agar to'p bilan hujum qilayotgan o'yinchi, qoidabuzarliklarga qaramay, to'pni va uning tanasini to'liq nazorat qila olsa, 7 metrli to'p tashlashni tayinlashning hojati yo'q, garchi shundan keyin ham o'yinchi aniq imkoniyatdan foydalana olmagan bo'lsa.

Agar 7 metrga uloqtirishni tayinlash uchun biron bir vaziyat yuzaga kelsa, hakamlar 7 metrga uloqtirish bo'yicha qaror haqiqatan ham asosli va zarur ekanligini aniq belgilab qo'ymagunlariga qadar aralashmasliklari kerak. Agar hujum qilayotgan jamoaning o'yinchisi, himoyachilarning taqiqlangan harakatlariga qaramay, to'pni darvozaga tashlash imkoniyatiga ega bo'lsa, unda 7 metrli zarbani belgilashning hojati yo'qligi aniq. Aksincha, agar o'yinchi qoidabuzarlik tufayli to'pni yoki uning tanasini boshqarishni chindan ham yo'qotib qo'yganligi aniqlansa va bu buzilish natijasida aniq zarba berish imkoniyati yo'qolsa, u holda 7 metrli zarbani berish kerak.

7 metrli zarbani tayinlashda hakamlar taym-aut berishlari mumkin, ammo o'yin vaqtining aniq kechikishi bo'lsa, masalan, darvozabon yoki otishni o'rganayotgan o'yinchi almashtirilganda va tanaffus uchun qaror printsiplarga muvofiq qo'llaniladi.

7 metrli otishni o'rganish.

7 metrdan otish hakam hushtagidan so'ng 3 soniya ichida darvoza tomon zarba sifatida amalga oshiriladi.

7 metrli zarbani amalga oshirgan o'yinchi 7 metrli chiziq orqasida, ammo undan 1 metr narida joylashishi kerak. Hakamning hushtagidan so'ng, to'p tashlashni amalga oshirgan o'yinchi to'pni qo'lidan chiqmaguncha 7 metrli chiziqqa tegmasligi yoki o'tmasligi kerak.

7 metrli zarbani amalga oshirgan o'yinchi yoki uning sheriklari to'pni raqibga yoki darvozaga tegib ketmaguncha 7 metrli zarbani to'ldirgandan so'ng to'pni yana o'ynashga ruxsat berilmaydi.

7 metrli to'p tashlashni amalga oshirayotganda, otish o'yinchining sheriklari erkin to'p tashlash chizig'i orqasida bo'lishi kerak va to'p uning qo'lidan chiqmaguncha shu holatda qolishi kerak. Agar ushbu talab buzilgan bo'lsa, 7 metrdan otishni amalga oshirgan jamoaga erkin to'p tashlash topshiriladi.

7 metrli zarbani amalga oshirayotganda, raqib jamoa o'yinchilari erkin to'p tashlash chizig'ining orqasida va to'p otish o'yinchining qo'lidan chiqmaguncha kamida 7 metrdan otish chizig'idan kamida 3 metr masofada turishlari kerak. Agar ushbu talab buzilgan bo'lsa, agar to'p urilmagan bo'lsa, 7 metrli otish takrorlanadi, ammo bunday qoidabuzarliklar uchun shaxsiy jazo qo'llanilmaydi.

Agar darvozabon to'pni tashlab yuborgan o'yinchining qo'lini qo'ymasdan oldin chegara chizig'ini kesib o'tgan bo'lsa, 7 metrli otish takrorlanadi. 4 metrli chiziq va to'p darvozaga kiritilmadi. Ammo bunday qonunbuzarliklar uchun shaxsiy jazo qo'llanilmaydi.

7 metrli to'p tashlashni amalga oshirgan o'yinchi bunga tayyor va qo'lidagi to'p bilan kerakli pozitsiyani egallab olgach, darvozabonni almashtirishga yo'l qo'yilmaydi. Bunday vaziyatda darvozabonni almashtirishga bo'lgan har qanday urinish sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakati uchun jazolanadi.

Otish bo'yicha umumiy tavsiyalar (dastlabki otish, yon chiziqdan otish, darvozabon otish, erkin otish va 7 metrdan otish).

Otish o'yinchisi.

Otishni o'rganish tugashidan oldin, zarbani olgan o'yinchi zarba uchun mos pozitsiyani egallashi kerak. To'p otish o'yinchining qo'lida bo'lishi kerak.

Otish paytida, darvozabonning zarbasidan tashqari, otgan o'yinchi statik holatda bo'lishi va to'p qo'lidan chiqmaguncha polga oyog'ining biron bir qismi bilan tegishi kerak. Ikkinchi oyog'i erda bo'lmasligi mumkin va o'yinchi u bilan bir necha marta polga tegishi mumkin.

O'q uzuvchi o'yinchi zarbasi tugamaguncha mos holatda bo'lishi kerak.

To'p tashlash o'yinchi qo'lidan chiqib ketishi bilanoq otish bajarildi deb hisoblanadi

To'pni aniq bajargan o'yinchi to'p raqibga yoki darvozaga tegib ketmaguncha to'pga tegishi taqiqlanadi.

Gol har qanday zarbadan so'ng darhol ochilishi kerak, agar darvozabon muvaffaqiyatsiz zarbadan keyin to'p o'z darvozasiga kirmasa.

To'p tashlashni amalga oshiradigan o'yinchi sheriklari.

Sheriklar ushbu to'p tashlash talablariga muvofiq pozitsiyani egallashi kerak. To'p otish o'yinchining qo'lidan chiqmaguncha, ular pozitsiyada turishlari kerak.

Shuningdek, sheriklar to'pni uloqtirish paytida unga tegishga yoki uni ushlab olishga haqli emas.

Himoyachilar.

Himoyachilar berilgan to'p tashlash talablariga muvofiq pozitsiyani egallab olishlari kerak va to'p to'p tashlashni amalga oshirayotgan o'yinchining qo'lidan chiqib ketgunga qadar shu holatda qolishlari kerak.

Agar zarbani darhol qabul qilishda hujumkor o'yinchilar ustunlikni yo'qotmasa, ba'zi himoya o'yinchilarining zarbalari, masalan zarbani boshlash, yon chiziqdan uloqtirish yoki erkin to'p tashlash kabi holatlar hakam tomonidan tuzatilmasligi kerak. Agar ustunlik yo'qotilsa, o'yinchilarning noto'g'ri pozitsiyalari tuzatilishi kerak.

O'yinni davom ettirish uchun hushtak.

Quyidagi hollarda hakamlar o'yinni davom ettirish uchun hushtak chalishlari kerak:

a) dastlabki otishda yoki 7 metrga uloqtirishda

- har doim;

b) yon chiziq, darvozabon yoki erkin to'p tashlash tufayli otish paytida, agar:

- tanaffusdan keyin o'yin davom etadi;
- o'yin erkin otish bilan davom ettiriladi;
- otishni o'rganishda kechikish bo'lsa;
- o'yinchilarning joylashishini to'g'rilash mavjud;
- og'zaki sharh yoki ogohlantirish mavjud.

Vaziyatga qarab, hakamlar o'yinni davom ettirish uchun hushtak chalishlari mumkin.

Aslida, hakamlar va o'yinchilar kerakli joyga etib borgunlariga qadar o'yinni qayta boshlash uchun hushtak chalmasliklari kerak. Agar hakamlar o'yinni noto'g'ri tashkil qilganiga qaramay, o'yinni davom ettirish uchun hushtak chalsa, bu o'yinchilar o'yinda ishtirok etish huquqiga ega.

Hushtadan keyin o'yinchi 3 soniya ichida siljishi kerak.

Sanksiyalar.

Agar to'p tashlashni amalga oshirayotgan o'yinchi yoki uning sheriklari tomonidan, masalan, o'yinchilar hizalanishida yoki sheriklar to'pga tegishda qonunbuzarliklar bo'lsa, bu qoidabuzarliklarni bartaraf etish kerak.

O'yinni tashlab yuborgan o'yinchi yoki uning sheriklari tomonidan qoidabuzarliklarning oqibatlarini, birinchi navbatda, o'yinni davom ettirish hushtagidan oldin qanday bo'lishiga bog'liq.

Asosan, o'yinni davom ettirish hushtagi oldin yuzaga kelgan har qanday qoidabuzarlik sozlash yo'li bilan yo'q qilinadi, shundan so'ng otish hushtak yordamida amalga oshiriladi. Biroq, bu holda afzallikni taqqoslash haqida eslash kerak. Agar otishni darhol bajarayotgan jamoa otish paytida qoidabuzarliklar tufayli ustunlikni yo'qotsa, otish tugadi deb hisoblanadi va o'yin davom etadi.

Qoidaga ko'ra, o'yinni davom ettirish uchun hushtagandan so'ng otishni tashlash paytida har qanday qonunbuzarlik jazolanishi kerak. Masalan, o'yinchi sakrashni amalga oshiradi, to'pni 3 soniyadan ko'proq ushlab turadi yoki to'p qo'lidan chiqmaguncha kerakli tartibni buzadi. Shuningdek, sheriklar hakamning hushtagidan keyin, lekin to'p to'pni o'yinchining qo'lidan ajratishdan oldin. Bu holda otish kuchini yo'qotadi va raqib jamoaga erkin to'p tashlash qoidabuzarlik sodir bo'lgan joydan belgilanadi, bu holatda ham qo'llaniladi, ya'ni otish jamoasi to'pni yo'qotsa, o'yin hakamlarning aralashuvisiz davom etadi.

Aslida otish bilan bevosita bog'liq bo'lgan har qanday huquqbuzarlik jazolanadi. Bu zarbani olgan o'yinchi yana raqibga yoki darvozaga tegmagan to'pga tegsa. Bu dribbling yoki to'pni havoga uloqtirgan yoki erga tashlanganidan keyin o'zlashtirilishi mumkin. Ushbu barcha qoidabuzarliklar uchun raqibga erkin to'p tashlash beriladi. Ammo, avzalliklar qoidalari hisobga olinadi.

Raqibning to'p tashlashiga to'sqinlik qiladigan, masalan, darhol noto'g'ri pozitsiyani egallab olgan yoki harakatlanish natijasida qasddan noto'g'ri pozitsiyani egallab olgan mudofaa o'yinchilari, uchinchi xatboshi bu otishni boshlashdan oldin ham, uni tugatish ham holatlarga taalluqlidir (lekin to'p tashlashni amalga oshirayotgan o'yinchining qo'lini hali tark etmaguncha).

Bu, shuningdek, o'yin hushtak bilan yoki yangragan holda davom etadigan holatlarga nisbatan qo'llaniladi.

Himoyaning aralashuvi tufayli amalga oshirish qiyin bo'lgan otish, odatda, takrorlanishi kerak.

14-QOIDA. Jazo.

Ogohlantirish - bu qo'llaniladigan jazo:

- progressiv jazoga tortiladigan qoidabuzarliklar;
- progressiv jazoga tortiladigan sportga xos bo'lmagan xatti-harakatlar uchun.

O'yinchi bir nechta ogohlantirishlarni ololmaydi va bitta jamoaning o'yinchilari birgalikda 3 tadan ko'p ogohlantirish ololmaydi; shundan keyin jazo kamida 2 daqiqa olib tashlanishi kerak.

Ikki daqiqali o'chirib tashlangan o'yinchi bundan keyin ogohlantirish ololmaydi.

Bitta jamoaning rasmiy vakillari birgalikda bitta ogohlantirish olishlari mumkin.

Hakam aybdor o'yinchi yoki rasmiy shaxsga sariq kartochka olib, ogohlantiradi. Bu haqda kotibga / vaqt jadvaliga xabar beradi.

Olib tashlash.

2 daqiqada olib tashlash bu jazo hisoblanadi:

- a) Zaxira qoidalari buzilgan yoki qo'shimcha o'yinchi o'yin maydonchasiga kirganda yoki o'yinchi almashtirish zonasidan o'yinga aralashganda;
- b) qoidabuzarliklar uchun, agar o'yinchida ogohlantirish bo'lsa yoki jamoa o'yinchilari maksimal darajada ogohlantirish olishgan bo'lsa;
- c) qoidabuzarliklar uchun;
- d) sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar uchun, agar o'yinchi ogohlantirsa yoki jamoa o'yinchilari maksimal darajada ogohlantirish olgan bo'lsa;
- e) jamoa rasmiysining sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakati, agar biron-bir sardor oldindan ogohlantirgan bo'lsa;
- f) o'yinchi yoki jamoa rasmiysi tomonidan sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakati uchun;
- g) o'yinchi yoki jamoa rasmiysi to'g'ridan-to'g'ri diskvalifikatsiya qilingan taqdirda;
- h) o'yinchi o'yinni qayta boshlashdan oldin sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakati bo'lsa, u 2 daqiqaga o'chirilgandan so'ng.

Jamoa barcha mansabdor shaxslariga atigi bir daqiqada 2 daqiqadan chetlatilishi mumkin.

Agar jamoaning sardorini 2 daqiqaga chetlatish kerak bo'lsa, unga zaxira zonasida qolib, o'z vazifalarini bajarishda davom etishlari mumkin. Biroq, jamoani o'yin maydonida bitta o'yinchi 2 daqiqaga kamaytiradi.

Taym tugaganidan so'ng, hakam bu haqda kotiba / kotibni xabardor qilib, aybdor o'yinchi yoki jamoa rasmiysiga aniq ko'rsatilishi kerak.

Olib tashlash vaqti har doim o'yinning 2 daqiqasiga teng; bir xil o'yinchini uchinchi marta olib tashlash har doim uning diskvalifikatsiyasi bilan birga keladi.

O'chirilgan o'yinchi o'yindan chetlatilgan vaqtida o'yinda ishtirok etish huquqiga ega emas va jamoani uni o'yin maydonchasida almashtirishga ruxsat etilmaydi.

O'yinni davom ettirish uchun hakamning hushtagi tomonidan o'chirish vaqti hisoblanadi.

2 daqiqalik olib tashlashning qolgan vaqti, agar birinchi bo'lim oxiriga qadar to'liq yakunlanmasa, o'yinning ikkinchi yarmiga o'tkaziladi. Ushbu qoida odatdagi vaqtda ham, qo'shimcha vaqtda ham qo'llaniladi. Agar qo'shimcha vaqt tugaganidan keyin o'yinchini 2 daqiqadan olib tashlash vaqti tugamagan bo'lsa, u endi o'yinda qatnashishga haqli emas, masalan, 7 metrli otish paytida.

Diskvalifikatsiya

Diskvalifikatsiya - bu qo'llaniladigan jazo:

- a) qoidalarni buzganlik uchun;
- b) o'yin maydonida yoki undan tashqarida o'yinchi yoki jamoa rasmiysining sportchiga nisbatan qo'pol sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakati yoki 8.10-qoidaga binoan o'ta sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar bo'lsa;

c) jamoaning har qanday mansabdor shaxsining sportchisiga xos bo'lmagan xatti-harakati, agar ular ogohlantirishga va 2 daqiqaga o'chirilgan bo'lsa;

d) o'yinchi uchinchi 2 daqiqada olib tashlanganida;

e) o'yin to'xtatilganida, masalan, 7 metrga uloqtirish paytida sportchiga nisbatan qo'pol yoki takroriy sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar bo'lsa.

Vaqt tugagandan so'ng, hakam aybdor o'yinchi yoki mansabdor shaxsning diskvalifikatsiyasini aniq (qizil kartani ko'tarish) yozib qo'yishi va bu haqda kotibga / sekundometerga xabar berishi kerak.

O'yinchi yoki jamoa rasmiysini diskvalifikatsiya qilish har doim o'yin vaqti tugaguniga qadar amal qiladi. O'yinchi yoki sardor darhol o'yin maydonchasini va zaxira maydonchasini tark etishi shart. Shundan so'ng, na qo'l to'pichi, na rasmiy jamoa bilan hech qanday aloqada bo'lishga haqli emas.

O'yinchini yoki jamoaning rasmiy vakilini diskvalifikatsiya har doim 2 daqiqali maydondan chetlatish bilan birga keladi. Bu shuni anglatadiki, o'yin maydonidagi jamoalar soni bitta o'yinchiga kamaydi. Ammo, agar diskvalifikatsiya qilingan o'yinchi qoidabuzarlik qilsa, o'yin maydonchasida 4 daqiqa ichida qisqartirilgan o'yinchi bo'ladi.

Diskvalifikatsiya o'yinchi yoki jamoa sardorlari sonini kamaytiradi. Biroq, o'yin maydonchasida jamoadan olib tashlash vaqti tugaganidan keyin yana o'yinchilar sonini ko'paytirishga ruxsat beriladi.

Qoidalarga muvofiq diskvalifikatsiya uchun yozma hisobot kelgusida ko'rib chiqish uchun tegishli organlarga taqdim etilishi kerak. Bunday holda, jamoa rasmiylari va texnik delegat qaror qabul qilingandan so'ng darhol xabardor qilinadi.

Hakamlar qizil kartochkadan keyin ishlatilgan ko'k kartani ham namoyish etishadi.

Xuddi shu vaziyatda bir nechta qoidabuzarlik.

Agar o'yinchi yoki jamoa rasmiysi bir vaqtning o'zida yoki o'yin qayta tiklanishidan oldin ketma-ket bittadan ko'proq qoidabuzarlik sodir etsa va bu qoidabuzarliklar uchun turli darajadagi jazolar bo'lishi kerak bo'lsa, unda printsiptial ravishda ulardan bittasi eng og'iridan foydalaniladi.

Shu bilan birga, o'yin maydonidagi jamoaning tarkibi 4 daqiqada qisqartirilishi kerak bo'lgan quyidagi holatlar mavjud:

a) agar 2 daqiqadan chetlatish bilan jazolangan o'yinchi o'yinni davom ettirishdan oldin sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatga imkon bersa, u qo'shimcha 2 daqiqadan chetlatilishi bilan jazolanadi. Agar ushbu qo'shimcha olib tashlash uchinchi bo'lsa, unda ushbu o'yinchi diskvalifikatsiya qilinadi;

b) agar diskvalifikatsiya qilingan o'yinchi (to'g'ridan-to'g'ri diskvalifikatsiya yoki uchinchi marta diskvalifikatsiya qilinganidan keyin) o'yinni davom ettirishdan oldin sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatni tan olgan bo'lsa, jamoa qo'shimcha ravishda jazolanadi va o'yin maydonidagi jamoa 4 daqiqadan kam bo'lgan bitta o'yinchi bo'lishi kerak;

c) agar 2 daqiqadan chetlatish bilan jazolangan o'yinchi o'yinni qayta boshlashdan oldin qo'pol yoki o'ta sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatga yo'l qo'ysa, u diskvalifikatsiyaga uchraydi. Ushbu jazolar birgalikda jamoaning o'yin maydonchasidagi tarkibi 4 daqiqadan kam bo'lgan bitta o'yinchi bo'lishi kerakligiga olib keladi;

d) agar diskvalifikatsiya qilingan o'yinchi (to'g'ridan-to'g'ri diskvalifikatsiya yoki uchinchi olib qo'yilishi munosabati bilan) o'yinni davom ettirishdan oldin qo'pol yoki ekstremal sportchisiz xulq-atvorga imkon bersa, unda jamoa qo'shimcha jazolanadi va o'yin maydonchasidagi jamoa bitta o'yinchidan kam bo'lishi kerak. 4 daqiqa.

O'yinda buzilishlar.

O'yin vaqtidagi jazo qo'llaniladi.

O'yin vaqti barcha tanaffuslar, tanaffuslar, jamoaviy tanaffuslar va qo'shimcha ish vaqtlarini o'z ichiga oladi. O'yinni to'xtatishning boshqa barcha holatlarida (masalan, 7 metrli otish bilan) qo'llaniladi.

Shunday qilib, har qanday qo'pol yoki takroriy sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlarda o'yinchiga o'yinda ishtirok etish huquqi berilmaydi.

O'yin vaqtida bo'lmagan qoidabuzarliklar.

Sportchilarga xos bo'lmagan xatti-harakatlar, sportchiga xos bo'lmagan qo'pol sportchiga xos xatti-harakatlar, o'pkasiz sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar yoki xavfli harakatlarning har qanday shakli o'yinlar o'tkaziladigan binoda, ammo o'yin davomida bo'lmagan joyda, o'yinchi yoki jamoa sardorlari tomonidan quyidagicha jazolanadi:

O'yindan oldin:

a) sportchiga xos bo'lmagan xatti-harakatlar to'g'risida ogohlantirish;

b) aybdor o'yinchini yoki mansabdor shaxsni diskvalifikatsiya qilish, ammo bu holda jamoaga o'yinni 14 o'yinchi va 4 mansabdor shaxs bilan boshlash huquqi beriladi, bu holda diskvalifikatsiya 2 daqiqadan olib tashlanmaydi. qoidalarini buzish faqat o'yin vaqtida ko'rsatiladi.

O'yindan oldin qoidabuzarliklar uchun bunday jazolar istalgan vaqtda va o'yin davomida bo'lishi mumkin, ammo har safar huquqbuzarning o'yinida huquqni buzgan paytdan boshlab qatnashish mumkin emas.

O'yindan keyin:

v) yozma hisobot.

15-QOIDA Hakamlar.

Har bir o'yin uchun teng huquqli ikkita hakam tayinlanadi. Ularga taymer va kotib yordam beradi.

Hakamlar o'yin joyiga kelgan paytdan boshlab, ular ketgunga qadar o'yinchilar va mansabdor shaxslarning xatti-harakatlarini nazorat qiladilar.

Uchrashuv boshlanishidan oldin hakamlardan o'yin maydonchasi, gol va to'plarning holatini tekshirish talab etiladi; ular jamoalar qaysi to'pni o'ynashlarini hal qilishadi.

Shuningdek, hakamlar ikkala jamoaning formalarini ham tekshiradilar. Ular o'yin protokoli va o'yinchilarning jihozlarini, zaxira maydonchasidagi o'yinchilar va rasmiylarning sonini, qabul qilingan cheklovlarga muvofiqligini, shuningdek har bir jamoaning rasmiy vakilining borligini va shaxsini aniqlashni tekshiradilar. Barcha qoidabuzarliklarni bartaraf etish kerak.

O'yin hakamlardan biri tomonidan boshqa hakam va har bir jamoaning mansabdor shaxslari ishtirokida amalga oshiriladi, ular jamoaning rasmiy shaxslari yoki o'yinchilar (masalan, jamoa sardori) tomonidan taqdim etilishi mumkin.

Aslida, butun o'yinni bir xil hakamlar o'ynashi kerak.

Ulardan qoidalariga rioya qilinishini nazorat qilishlari va buzganliklari uchun jazolashlari kerak.

Agar hakamlardan biri o'yinni tugata olmasa, ikkinchi hakam o'yinni o'zi davom ettiradi.

Izoh: Chempionat, O'zbekiston kubogi va O'zbekiston chempionatidagi o'yinlardagi o'xshash vaziyatlarni tegishli qoidalar doirasida hal qiladi.

Agar hakamlarning jamoalardan birini buzganligi to'g'risidagi qarori bir biriga to'g'ri kelsa, lekin jazoning o'zida jiddiylik farqida bo'lsa, unda har doim yanada qattiqroq jazo olinadi.

Agar hakamlar Qoidalarining buzilishini qayd etishsa yoki to'p o'yin maydonchasidan chiqib ketishsa, lekin ikkala hakam ham to'pni qaysi jamoaga berish kerakligi bo'yicha turli qarorga kelishsa, o'zaro kelishilgan holda birgalikda qaror qabul qilinadi. Agar ular kelishuvga erisha olmasalar, qarorni hakam chiqaradi.

Bu holda kutish vaqti majburiydir. Bir-birlari bilan maslahatlashgandan so'ng, hakamlar o'yinni davom ettirish uchun aniq imo-ishoradan foydalanadilar va o'yin hushtak bilan davom etadi.

Gollarga ikkala hakam ham javobgardir. Bundan tashqari, ular ogohlantirishlar, o'chirish va diskvalifikatsiyalarni yozib olishadi.

Ikkala hakam ham o'yin vaqtini nazorat qilishlari shart. Vaqtni to'g'ri belgilashda shubha tug'lsa, hakamlar birgalikda qaror qabul qiladilar.

O'yindan keyin o'yin daqiqalarini to'g'ri to'ldirish uchun hakamlar javobgardir. Diskvalifikatsiyalar uchrashuv bayonnomasida qayd etiladi.

Hakamlar yoki texnik delegatlar tomonidan ularning faktlarga qarashlari asosida yoki voqealarni baholash asosida qabul qilingan qarorlar qat'iy hisoblanadi.

Protestlar faqat qoidalarga zid bo'lgan qarorlarga qarshi berilishi mumkin. Faqat jamoa rasmiysi o'yin davomida hakamlarga murojaat qilish huquqiga ega.

Hakamlar o'yinni vaqtincha to'xtatib qo'yish yoki tugatish huquqiga ega.

O'yinni to'xtatishga qaror qilishdan oldin, siz o'yinni davom ettirish uchun har qanday imkoniyatdan foydalanishingiz kerak.

Qora hakamlarning kiyimlari afzal ko'riladi.

Hakamlar va texnik delegatlar bir-biri bilan aloqa qilish uchun elektron interkomlardan foydalanishlari mumkin. Ulardan foydalanish qoidalari IGF tomonidan belgilanadi.

Hakam imo-ishoralari.

Chiziq yoki erkin otish tufayli otishni tashlash paytida hakamlar darhol imo bilan otishni o'rganish yo'nalishini ko'rsatishi kerak (7 yoki 9-imo-ishoralar).

Tegishli majburiy imo-ishoralar qo'llanilgandan keyingina, shaxsiy jazo ishoralari qo'llaniladi (13-14-imo-ishoralar).

Agar erkin otish yoki 7 metrli otishni o'rganish sababini tushuntirish kerak bo'lsa, unda 1 - 6 va 11-imo-ishoralardan birini bajaring. Ammo 11-imo-ishorani har doim passiv o'ynash bo'yicha qaror 17-ishoradan foydalanmasdan qabul qilingan holatlarda qo'llanilishi kerak.

Tegishli holatlarda 12, 15 va 16-imo-ishoralar talab qilinadi.

8, 10 va 17-imo-ishoralar, hakamlar zarur deb topganda qo'llaniladi.

Imo-ishoralar ro'yxati:

1	Darvoza hududiga kirish
2	To'p xatoligi
3	To'pni olib yugurish yoki 3 soniyadan ko'proq ushlab turish
4	Tutish yoki ushlab turish
5	Qo'ldan urish
6	Qoidabuzarlik
7	Aut otish - yo'nalish
8	Darvozabon otish
9	Erkin otish - Yo'nalish
10	3 metr masofa
11	Passiv o'yin
12	Gol
13	Ogohlantirish (sariq karta)
14	Diskvalifikatsiya (qizil karta)
15	Hisobot yozish haqida ma'lumot (ko'k karta)
16	Olib tashlash (2 daqiqa)
17	Vaqt tugadi

1.Darvoza hududiga kirish

2.To'p xatoligi

3.To'pni olib yugurish yoki 3 soniyadan ko'proq ushlab turish

4.Tutish yoki ushlab turish

5. Qo'ldan Urish

6. Qoidabuzarlik

7. Aut otish - yo'nalish

8.Darvozabon otishi

9.Erkin otish - Yo'nalish

10.3 metr masofa

11.Passiv o'yin

12.Gol

13.14.15.Ogohlantirish (sariq karta) Diskvalifikatsiya (qizil karta) hisobot yozish haqida ma'lumot

16.Olib tashlash (2 daqiqa)

17.Vaqt tugadi

17.Vaqt tugadi

17.Vaqt tugadi

Musobaqa protokolni bajarish bo'yicha ko'rsatmalar

Uchrashuv oldidan protokolga 14 tadan oshiq o'yinchini kiritish shart emas: ularning familiyalari va ismlari, har bir o'yinchining o'yin raqami ko'tarilish yoki kamayish tartibida: jamoa rasmiy shaxslarining ismlari ham kiritilishi kerak (4 tadan ko'p bo'lmagan). O'yinchilarning ismlari va raqamlarini tekshirgandan so'ng, jamoalarning rasmiy vakillari uchrashuvning bayonnomasini imzolashlari kerak (ularning ismlari A va B satrlarida yoziladi).

Uchrashuv davomida to'purar o'tgan o'yin haqidagi barcha ma'lumotlarni protokolga yozib oladi. Ogohlantirishlar "P" ustuniga yozib qo'yiladi: o'yinchi ogohlantirish yozilgan daqiqani (10-sonli misol - 19-daqiqa) yozib oladi. 2-ustunda '(o'chirish) daqiqa va soniya belgilanadi (ya'ni, 4-soniya - 31-soniya, 58-soniya). "N", "Mid" va "VR" hisoblagichlari gol urgan o'yinchining sonini, joriy hisobni va gol urilgan daqiqani qayd etadi. 7 metrli zarbalar protokoldagi «SC» ustuniga yozib qo'yiladi va aylantiriladi (masalan, 6 - gol, x - o'tmish, darvozabon zarbani qaytarib berdi). "G" ustunida (gollar) ma'lum bir o'yinchi tomonidan kiritilgan gollarning umumiy soni qayd etiladi

(14-misol - 8/1, bu erda 8 - jami gollar soni, 1 - 7 metrli erkin zarbalar natijasida kiritilgan gollar soni).

Protokolni to'ldirish to'g'riligi tekshirilgandan so'ng, uchrashuvga xizmat qiluvchi hakamlar va o'yin nazoratchisi imzo chekadilar.

результат матча отправить: nikou.ru@rbk.ru,
nikou@yandex.ru, office@rshandball.ru
комиссия по организации и проведению соревнований
тел/факс: 8(495) 637-00-87, 8 (495) 637-04-33

Общий счет

20:11

ФЕДЕРАЦИЯ ГАНДБОЛА РОССИИ ПРОТОКОЛ МАТЧА

Первенство РФ, зона	X	зона	г. Казань	до 17 лет (1999)	Х	5	9:4	20:11	-:-
Первенство РФ, полуфинал		Поволжье							
Первенство РФ, финал									

А	ДЮСШ по гандболу «Лидер» г. Казань	В	г. Красноярск
---	------------------------------------	---	---------------

Город: Тольятти Зал: УСК "Олимп" Дата: 01.12.2014 г. Время: 12:00 Зрители: 2700/200

А	№	Фамилия и имя	Г	П	2'	2'	2'	Д	Уч	1-й тайм				2-й тайм					
										А		В		А		В			
										Н	Сч	Вр	Н	Сч	Вр	Н	Сч		
1 Т-аут	1	САТТАРОВА Дилера							+	14	1	3	-	-	-	-	32	6	(X)
—	4	ГИМАЕВА Диана							+	15	2	5	-	-	9	10	33	-	-
2 Т-аут	5	ГАПТЕЛХАЕВА Зия	1						+	14	3	7	-	-	14	11	34	-	-
—	7	МАЛЫХИНА Аделина	2/1		40:43	57:15			+	-	-	8	13	1	-	-	35	6	5
3 Т-аут	8	ГИРФАНОВА Камилла							+	7	(X)	12	-	-	14	12	36	-	-
—	9	МИНИБАЕВА Камилла	6						+	7	(X)	14	-	-	9	13	39	-	-
7м:Назн/Заброш.	10	СИБГАТУЛЛИНА Регина		19'					+	9	4	15	6	2	14	14	40	-	-
6 12	13	ГУБАЙДУЛЛИНА Камилля							+	9	5	17	-	-	-	-	41	4	6
Подп.	14	ЗАКИРОВА Ильзира	8/1		43:55	53:07			+	7	(6)	19	-	-	15	15	44	-	-
офиц.	15	НУРИСЛАМОВА Камила	2						+	9	7	20	-	-	5	16	47	4	7
предст.	16	АХМЕТЗЯНОВА Диана							+	14	8	21	4	3	14	(7)	48	-	-
	17	ТИМИРГАЛЕЕВА Ангелина	1		16:15				+	-	-	29	4	4	14	(X)	49	-	-
	18	МИХАЛЕВА Ангелина							+	17	9	30	-	-	14	18	50	-	-
										9 : 4				9 19 51 6 (8)					
														- - 54 6 8					
														- - 54 13 9					
														7 20 55 -					
														- - 57 6 10					
														9 (8) 58 -					
														- - 59 13 (11)					
														20 : 11					
В	№	Фамилия и имя	Г	П	2'	2'	2'	Д	Уч										
1 Т-аут	2	ШЕЛЕПОВА Маргарита			9'	48:04			+										
—	4	ШЕРФ Валерия	4		31:58				+										
2 Т-аут	5	ГРЕБНЕВА Полина			57:15				+										
—	6	СВЕТЛАКОВА Мария	4		41:03				+										
3 Т-аут	7	ПУРГИНА Кристина			13'				+										
—	10	АНДРЕЕВА Полина							+										
7м:Назн/Заброш.	11	АБРАМОВИЧ Мария							+										
3 11	12	ШЕВЧЕНКО Анастасия							+										
Подп. офиц. предст.	13	ДОВЫДЕНКО Алина	3/1		16:15	49:08			+										
	20	ХРЕБТО Диана							+										

1. A.D.Novikov «Jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi» O'qituvchi nashriyoti 1975 y
2. N.P.Klusov «Taktika gandbola» Moskva 1980 FiS
3. A.Rationidze, V.Marixuk «Igra gandbolnogo vratarya» Moskva FiS 1981 g.
4. P.N. Kazakov «Futbol» Toshkent 1981. «O'qituvchi» nashriyoti
5. V.Ya.Ignateva «Gandbol» Uchebnoe posobie Moskva 1983. FiS
6. Gandbol. «Pourochnaya programma dlya detsko-yunosheskix shkol.» Moskva. 1984 g.
7. Yu.I. Portnux «Sportivnue igru i metodika prepodovaniya» «Fizkultura i sport» 1986 y.
8. Sh.K.Pavlov «Ko'l to'pi» (musobaqalar qoidalari) 1987 y.
9. Ch.L. Gorbalyauskas «Igraem v ruchnoy myach» Moskva «Prosvechenie» 1988 g.
10. Sh.K.Pavlov «Kul to'pi» (darslik) UzDJTI nashriyoti 1990 y.
11. Sh.K.Pavlov, F.A.Abduraxmanov, I.N.SHelyagina «Gandbol mutaxassisligi talabalarining ukuv-tadkikot ishlari. Metodik tavsiyanoma». UzDJTI nashriyoti 1991 y.
12. F.A.Abduraxmanov, A.N. Livitskiy, A.I.YArotskiy, SH.K.Pavlov «Podgotovka gandbolistov» Toshkent 1992 g. izd. UzGosIFK. Uchebnoe posobie.
13. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «Ta'lim tarbiya va kadrlar tayyorlash tizimini tubdan isloh qilish, barkamol avlodni voyaga yetkazish to'g'risida»gi Farmoni. 10 oktabr 1997.
14. SH.K.Pavlov «Gandbol» Jismoniy tarbiya Instituti uchun dastur. Toshkent-1998. O'zDJTI nashriyot bo'limi.
15. M.P.Shestakov «Gandbol. Takticheskaya podgotovka. Sport. Akadem. Press». Moskva 2001 y.
16. Madarász, 1970; Csillag és mtsai, 1992; Marcinka, 1993; Fekete, 2007 yil 2008, Juházz, 2013 Handball.

Mundarija

1. Kirish.....	3
2. Qo'l to'pi tarixi va rivijlanishi.....	4
3. Hujum va himoya texnikasi.....	10
4. Hujum va himoya taktikasi.....	20
5. Musobaqa tashkil etish va hakamlilik.....	28
6. Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati.....	68
7. Taklif va mulohazalar.....	70

[illegible]

